

ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK 2024 KONGRESİ

2024 ULUSLARARASI
TİCARET VE LOJİSTİK
KONGRESİ
19-20 ARALIK 2024

ÖZET BİLDİRİ KİTABI

utikongre2024 utikongre2024.kayseri.edu.tr

SPONSORLARIMIZ

ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK 2024 KONGRESİ

ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK 2024 KONGRESİ ÖZET BİLDİRİLER KİTABI

19-20 ARALIK 2024

KAYSERİ

© Her hakkı saklıdır.

Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı, yazarlarının izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

Bu kitaptaki bilgilerin her türlü sorumluluğu yazarına aittir.

Düzenleyen

Kayseri Üniversitesi

Uygulamalı Bilimler Fakültesi

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü

Eser Adı

Uluslararası Ticaret ve Lojistik 2024 Kongresi Özet Bildiri Kitabı

Derleyen

Salih ÖZDEMİR

Nimet ELMACIOĞLU

ISBN Numarası

978-605-71798-3-8

Elektronik Yayın Formatı

PDF

İnternet Adresi

utlkongre2024.kayseri.edu.tr

ÖNSÖZ

Değerli Katılımcılar,

Uluslararası Ticaret ve Lojistik 2024 Kongresi, 19-20 Aralık 2024 tarihlerinde Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası ticaret ve lojistik bölümü hem ulusal hem de uluslararası düzeyde hem uygulama olarak sahada hem de akademik alanda artan bir ilgiye sahiptir. Akademik çalışmaların yansımaları da alanda gerçekleştirilen çalışmalar ile bütünleşerek her geçen yıl giderek önem kazanmaktadır. Bu çalışmaların derinlemesine incelenmesi ve disiplinlerarası bir perspektifle tartışılabilmesi amacıyla düzenlenen Uluslararası Ticaret ve Lojistik 2024 Kongresi, sahada çalışan uygulayıcılar, akademisyenler ve diğer araştırmacılar için kritik bir platform işlevi görmektedir.

Kongremiz, farklı ülkelerden ve sektörlerden araştırmacıların ve akademisyenlerin uluslararası ticaret ve lojistik uygulamalarına yönelik süreçleri konu alan çalışmalarını sunmalarına olanak sağlayarak, katılımcılar arasındaki akademik iş birliğini güçlendirmiştir.

Uluslararası Ticaret ve Lojistik 2024 Kongresi'nin gerçekleştirilmesinde emeği geçen tüm düzenleme ekibine, bildirimleri titizlikle değerlendiren hakemlerimize, sunumları ve katılımlarıyla kongreye değer katan tüm akademisyenlere ve dinleyicilere teşekkürlerimi sunuyorum.

Uluslararası ticaret ve lojistik alanındaki akademik birikimi daha da ileri taşımayı hedefleyen bu kongreye destek veren tüm katılımcılara şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca kongremize sponsor olarak destek veren Uluslararası Nakliyeciler Derneği, ABC Lojistik, Barlas Lojistik, GTT Lojistik ve Barsan Lojistik'e çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Oğuz ÖCAL

Kongre Başkanı

ONUR KURULU

Gökmen ÇİÇEK

Kayseri Valisi

Dr. Memduh BÜYÜKKILIÇ

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı

Prof. Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA

Kayseri Üniversitesi Rektörü

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Abdul KADIR OTHMAN Universiti Teknologi MARA

Prof. Dr. Ahmet ŞAHBAZ Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Alper ASLAN Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Anwar M RADIAMODA Mindanao State University

Prof. Dr. Arzum BÜYÜKKEKLİK Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Prof. Dr. Bekir GÖVDERE Süleyman Demirel Üniversitesi

Prof. Dr. Bilge AFŞAR KTO Karatay Üniversitesi

Prof. Dr. Birol MERCAN Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Can Tansel TUĞCU Akdeniz Üniversitesi

Prof. Dr. Chernysheva YULIA Rostov State University of Economics

Prof. Dr. Datuk Sr. Dr. Mohaizi BIN MOHAMAD Universiti Geomatika Malaysia

Prof. Dr. Duran TOKSARI Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Emel KIZILKAYA AYDOĞAN Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Ertuğrul YILDIRIM Bülent Ecevit Üniversitesi

Prof. Dr. Ferit KULA Balıkesir Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim DOĞAN Yozgat Bozok Üniversitesi

Prof. Dr. Kıvanç Halil ARIÇ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmed GANIC International University of Sarajevo

Prof. Dr. Mert TOPCU Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Prof. Dr. Murat CANITEZ KTO Karatay Üniversitesi

Prof. Dr. Nurgün TOPALLI Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Oana-Ramona Lobonț West University of Timisoara

Prof. Dr. Rashmi GUJRATI CT University

Prof. Dr. Ravinder RENA University of the Western Cape

Prof. Dr. Senad Bušatlić International University of Sarajevo

Prof. Dr. Serdar ÖZTÜRK Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Prof. Dr. Simon GRIMA University Of Malta

Prof. Dr. Toto SUHARTO Universitas Islam Negeri Raden Mas Said Surakarta

Prof. Dr. Tulus SURYANTO Universitas Islam Negeri Raden Intan Lampung

Prof. Dr. Uğur ADIGÜZEL Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Zekeriya MIZIRAK Necmettin Erbakan Üniversitesi

Assoc. Prof. Dr. Ayi AHADIAT University of Lampung Indonesia

Assoc. Prof. Dr. Besime ZIBERI AAB College, Kosovo

Assoc. Prof. Dr. Emil Knezović International University of Sarajevo

Assoc. Prof. Dr. Leena JENEFA Hindustan Institute of Technology and Science

Assoc. Prof. Dr. Liza Alili SULEJMANI International Balkan University

Assoc. Prof. Dr. Luljeta SADIKU International Balkan University

Assoc. Prof. Dr. Ognjen Ridić International University of Sarajevo

Assoc. Prof. Dr. Rrezara Gashi AVDIU AAB College, Kosovo

Assoc. Prof. Dr. Vatuiu TEODORA Titu Maiorescu University

Doç. Dr. Abdullah Oktay DÜNDAR Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Adem BABACAN Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet Tayfur AKCAN Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Buket ÖZOĞLU Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Doç. Dr. Ebru TOPCU Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Fulya ZARALI Kayseri Üniversitesi

Doç. Dr. Kerem GÖKTEN Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Akif GÜNDÜZ Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Murat ÇAKIRKAYA Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Nihan TOMRİS KÜÇÜN KTO Karatay Üniversitesi

Doç. Dr. Oğuz Yusuf ATASEL Trabzon Üniversitesi

Doç. Dr. Özge DEMİRAL Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Doç. Dr. Şükrü APAYDIN Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Tahsin GEÇKİL Necmettin Erbakan Üniversitesi

Doç. Dr. Tekiner KAYA Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Doç. Dr. Yusuf GÜNEYSU Trabzon Üniversitesi

Asst. Prof. Dr. Ahmet LOKCE International Balkan University

Asst. Prof. Dr. Andrijana Bojadzievska DANEVSKA International Balkan University

Asst. Prof. Dr. Elena Parnardzieva STANOEVSKA International Balkan University

Asst. Prof. Dr. Mubashar Hassan ZIA Allama Iqbal Open University

Dr. Irfan ULLAH The University of Agriculture Peshawar

Dr. Irina Raluca BADEA Independent Researcher, Romania

Dr. Kharisya AYU EFFENDI Widayatama University

Dr. Lect. Sobia HASSAN Lahore College for Women University

Dr. Muhammad FARHAN National University of Modern Languages

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ERDOĞAN Kayseri Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Engin DURSUN Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gökhan SEÇME Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gül SENİR Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hatice GENÇ KAVAS Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DİNÇASLAN Karadeniz Teknik Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Metin YILDIRIM Necmettin Erbakan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mualla AKÇADAĞ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Bilgehan AYTAÇ Aksaray Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAVACIK Necmettin Erbakan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YILMAZ Necmettin Erbakan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Salih HİMMETOĞLU Kayseri Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Serkan DERİCİ Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi UFUK AY KTO Karatay Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin TELLİ ÜÇLER Necmettin Erbakan Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim SİNİCİ OK Atatürk Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Beyza Aksoy Mıhoğlu KTO Karatay Üniversitesi

Arş. Gör. Dr. Oğuzhan KODALAK Necmettin Erbakan Üniversitesi

Öğr. Gör. Gazi POLAT Ahi Evran Üniversitesi

Öğr. Gör. Dr. Mehmet UÇAR Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

Lecturer PhD. Matei-Cernăianu ALICE-DALINA Titu Maiorescu University

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Oğuz ÖCAL (Dekan)	Kongre Başkanı
Prof. Dr. Tuncay ÇELİK	Düzenleme Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU	Düzenleme Kurulu Üyesi
Doç. Dr. Neslihan DEMİREL	Düzenleme Kurulu Üyesi
Doç. Dr. Volkan HAN	Düzenleme Kurulu Üyesi
Doç. Dr. Yılmaz DELİCE	Düzenleme Kurulu Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayhan DURAK	Düzenleme Kurulu Üyesi
Arş. Gör. Mustafa Duhan SOYSAL	Düzenleme Kurulu Üyesi
Arş. Gör. Nadide AKTAŞ	Düzenleme Kurulu Üyesi
Nimet ELMACIOĞLU	Düzenleme Kurulu Üyesi
Salih ÖZDEMİR	Düzenleme Kurulu Üyesi
Tarık HASDEMİR	Düzenleme Kurulu Üyesi

UTL2024 KONGRE PROGRAMI

19 ARALIK 2024-PERŞEMBE	
09.00-10.00	Kayıt
10.00-12.00	Açış Konuşmaları
Etkinlik Yeri	Kayseri Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi
Ticaret ve Lojistikte Kamu ve Özel Sektör İş Birliği Çalıştayı	
13.30-15.45	<p>Panelistler</p> <p>Mehmet Ali KILIÇKAYA (İhracat Genel Müdürü) Hakan ÇEVİKOĞLU (PTTAVM CEO'su, ETİD BAŞKANI) Şerafettin ARAS (Uluslararası Nakliyeciler Derneği Yönetim Kurulu Başkanı) Arif Emre ÖLMEZTOPRAK (Bellona Mobilya A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı) Moderatör: Prof. Dr. Tuncay ÇELİK (Kayseri Üniversitesi)</p>
Etkinlik Yeri	Kayseri Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi
13.30-17.30	Yüz yüze Bildiri Sunumları
Etkinlik Yeri	Uygulamalı Bilimler Fakültesi Kongre Salonu
16.00-16.15	Ara
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü Müfredat Çalıştayı	
16.15-17.30	<p>Panelistler</p> <p>Prof. Dr. Oğuz ÖCAL (Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dekanı) Prof. Dr. Murat CANITEZ (KTO Karatay Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölüm Başkanı) Prof. Dr. Arzum BÜYÜKKEKLİK (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölüm Başkanı) Burhan YAVUZ (Kayseri Üniversitesi UTL Bölüm Mezunlu)</p>
Etkinlik Yeri	Uygulamalı Bilimler Fakültesi

19 ARALIK 2024-PERŞEMBE			
13.00-13.30	Kayıt		
Etkinlik Yeri	Uygulamalı Bilimler Fakültesi		
Yüz Yüze Sunum Oturumları			
13.30-14.30	1. Oturum	2. Oturum	3. Oturum
	Salon Z-08	Salon Z-09	Salon Z-10
14.30-15.00	Ara		
15.00-16.00	4. Oturum	5. Oturum	6. Oturum
	Salon Z-08	Salon Z-09	Salon Z-10
16.00-16.15	Ara		
16.15-17.30	7. Oturum	8. Oturum	9. Oturum
	Salon Z-08	Salon Z-09	Salon Z-10
16.15-17.30	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü Müfredat Çalıştayı		
18.30	Gala yemeği		
Etkinlik Yeri	Kasap-A Restoran		
20 ARALIK 2024-CUMA			
Çevrim içi Sunum Oturumları			
Keynote Speakers			
13.00-13.30	Assoc. Prof. Dr. Liza Alili SULEJMANI (Dean)		International Balkan University, Skopje, Macedonia
	The Effects of Climate Change on the Economy: Evidence from Western Balkans		
	Asist. Prof. Dr. Michaela POP		Titu Maiorescu University, Bucharest, Romania
	Comparative Analysis of Logistics Chain Management in Romania and Türkiye: Laws and Perspectives		
13.00-14.00	Ara		
14.00-15.00	1. Oturum	2. Oturum	3. Oturum
	Salon Z-08	Salon Z-09	Salon Z-10
15.00-15.30	Ara		
15.30-16.30	4. Oturum	5. Oturum	6. Oturum
	Salon Z-08	Salon Z-09	Salon Z-10

19 ARALIK 2024

OTURUM 1 (YÜZ YÜZE)

Oturum Başkanı	Prof. Dr. Nurgün TOPALLI	
Saat	13.30-14.30	
Salon	UBF Derslik Z-08	
1	Öğr. Gör. Dr. Asiye KÜÇÜKOSMAN	Öncü Teknolojilere Hazırlık Düzeyinin Yüksek Teknoloji İhracatına Etkileri: E-7 Ülkeleri Üzerine Bir Analiz
2	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KOÇOĞLU Arş. Gör. Mustafa Duhan SOYSAL	Türkiye'nin Dış Ticaret Dengesinde Marshall-Lerner Koşulunun Test Edilmesi
3	Dr. Öğr. Üyesi Ayhan DURAK Halit ÖZATA Şule BATTAL	Dış Ticaret İstihbaratı Kullanılarak Hedef Pazar Analizi: 570242 GTİP Kodlu Dokunmuş Halılar Örneği
4	Prof. Dr. Oğuz ÖCAL Öğr. Gör. Gamze GÜL	Carry Trade Yatırımları: 2007-2023 Dönemi Türkiye Örneği

19 ARALIK 2024

OTURUM 2 (YÜZ YÜZE)

Oturum Başkanı	Dr. Öğr. Üyesi Salih HİMMETOĞLU	
Saat	13.30-14.30	
Salon	UBF Derslik Z-09	
1	Arş. Gör. Dr. Sümeyye UZUN	OECD Ülkelerinde Lojistik Altyapı Kalitesinin İhracat Performansına Etkisi
2	Yasin AFŞAR Prof. Dr. Arzum BÜYÜKKEKLİK	Afet Lojistiğinde Makine Öğrenmesi Kullanılarak Depo Dağıtım Planı Model Önerisi
3	Gizem MUDU Doç. Dr. Tahsin GEÇKİL	Afet Lojistiği Yönetimi: 6 Şubat 2023 Tarihli Depremde, Hatay İlinde Yaşanan Lojistik Problemler ve Çözüm Önerileri
4	Öğr. Gör. Dr. Esra Betül KINACI	Türkiye ve AB Ülkelerinin Yeşil Lojistik Performanslarının Ağ-VZA ile Değerlendirmesi

19 ARALIK 2024		
OTURUM 3 (YÜZ YÜZE)		
Oturum Başkanı	Doç. Dr. Buket ÖZOĞLU	
Saat	13.30-14.30	
Salon	UBF Derslik Z-10	
1	Doç. Dr. Ahmet Fatih AYDEMİR	Avrupa Ülkeleri ve Türkiye'nin Lojistik Performans Endeksi Kapsamında Kümeleme Analizi ile İncelenmesi
	Arş. Gör. Rabia ÖZAT	
2	Emsal BİLDİK	Küresel Ticaretin Nabızı: OECD ve BRICS Ülkelerinin Lojistik Performansının Tercih Seçim Endeksi (PSI) Yöntemiyle Değerlendirilmesi
	Nimet ELMACIOĞLU	
3	Arş. Gör. Şaban Fatih YILMAZ	Lojistik Performans Endeksi ve CO2 İlişkisi: Gelişmekte Olan Ülkeler Örneği
	Prof. Dr. Tuncay ÇELİK	
4	Arş. Gör. Hakan ARSLANHAN	Blok Zincir Teknolojisinin Tedarik Zincirine Entegrasyonu: Öne Çıkan Sektörler Üzerine Sistemik Bir Literatür Taraması
	Doç. Dr. Yılmaz DELİCE	

19 ARALIK 2024		
OTURUM 4 (YÜZ YÜZE)		
Oturum Başkanı	Doç. Dr. Yılmaz DELİCE	
Saat	15.00-16.00	
Salon	UBF Derslik Z-08	
1	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAVACIK	Yapay Zekanın Uluslararası Ticaret Üzerindeki Dönüştürücü Gücü ile İlgili Bibliyometrik İlgiler
	Öğr. Gör. Dr. Mahmut BAYDAŞ	
	Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YILMAZ	
2	Doç. Dr. Ömer Faruk DERİNDAG	High-Tech Export Dynamics in Emerging Markets: Ann Insights into Connectivity and Intellectual Property
3	Naciye Şevval ÖZBOLAT	Yıllara Göre Sürdürülebilirlik Performansının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleriyle Değerlendirilmesi: Küresel Ekolojik Dinamiklerin Analiz
	Nimet ELMACIOĞLU	
4	Dr. Öğr. Üyesi Mualla AKÇADAĞ	Özel Günlerde Dijital Pazarlamanın Sürdürülebilirliği: Trendyol Örneği
	Hasan DURMUŞ	

19 ARALIK 2024

OTURUM 5 (YÜZ YÜZE)

Oturum Başkanı	Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU	
Saat	15.00-16.00	
Salon	UBF Derslik Z-09	
1	Doç. Dr. Ebru SÖNMEZ KARAPINAR	Lojistik Süreçlerinde Dijital Dönüşüm Çalışmaları: Büyük Ölçekli İşletme Örneği
	Sema AYDIN	
	Yağmur Gizem İMDAD	
2	Dr. Burcu YILMAZ	Dijital Teknolojilerin Lojistik Sektöründe Kullanımı Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz
	Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU	
3	Doç. Dr. Ahmet Tayfur AKCAN	Finans Literatüründe Uluslararası Ticaret Çalışmalarının Bibliyometrik Haritalama Analizi
	Dr. Öğr. Üyesi Hasan KAZAK	
	Doç. Dr. Mustafa İYİBİLDİREN	
4	Prof. Dr. Hatice ERKEKOĞLU	Blokzincir Teknolojisinin Sürdürülebilir Tedarik Zincirine Etkileri: Elektrikli Araç Bataryaları Üzerine Bir Araştırma
	Nisanur ÖZDEMİR	
	Dr. Burcu YILMAZ	

19 ARALIK 2024

OTURUM 6 (YÜZ YÜZE)

Oturum Başkanı	Doç. Dr. İbrahim DURAK	
Saat	15.00-16.00	
Salon	UBF Derslik Z-10	
1	Prof. Dr. Uğur ADIGÜZEL	Türkiye’de Uluslararası Ticaret Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi
	Doç. Dr. Ahmet Tayfur AKCAN	
2	Öğr. Gör. Dr. Esra Betül KINACI	Yeşil Lojistik Merkez Seçimi İçin Hiyerarşik Kümelemeyle Bütünleşik Çok Kriterli Karar Verme Yaklaşımı
3	Arş. Gör. Dr. Beyza AKSOY MIHOĞLU	Örgütsel Çift Yönlülüğün Öncülleri ve Ardılları: Uluslararası Ticaret Literatürünün Bir Sentezi
	Doç. Dr. Mehmet Akif GÜNDÜZ	
	Prof. Dr. Murat CANİTEZ	
4	Onur ÇATALTEPE	Yeşil Lojistik Alanında Temel Dinamikler ve Araştırma Eğilimleri: Bibliyometrik Bir Analiz
	Doç. Dr. Yasemin KAYA	

19 ARALIK 2024

OTURUM 7 (YÜZ YÜZE)

Oturum Başkanı	Prof. Dr. Tuncay ÇELİK	
Saat	16.15-17.15	
Salon	UBF Derslik Z-08	
1	Muhammed Bilgehan AYTAÇ	Güçlü Ülke Liderleri, Güçlü Markalar?
2	Prof. Dr. Oğuz ÖCAL	Türkiye ve Güney Kore'nin Dış Ticaret Dinamiklerinin Karşılaştırmalı Analizi
	Doç. Dr. Volkan HAN	
3	Mehmet UÇAR	Kentsel Nüfus Artışı ve Kişi Başı Enerji Kullanımı Arasındaki İlişki: Eşik Değer Analizi
	Mert Anıl ATAMER	
	Mücahit ÜLGER	
4	Doç. Dr. Şükrü APAYDIN	Türkiye'de Pandemi Sonrası Geri Toparlanma Sürecinde İhracat Teşviklerinin Önemi
	Arş. Gör. Altunay NURAY	
5	Koray UYGUR	Ticaret savaşlarının Küresel ticarete etkileri

19 ARALIK 2024

OTURUM 8 (YÜZ YÜZE)

Oturum Başkanı	Doç. Dr. Volkan HAN	
Saat	16.15-17.15	
Salon	UBF Derslik Z-09	
1	Öğr. Gör. Gazi POLAT	Dünya Belirsizlik Endeksi ve Türkiye'nin Ticaret Ortakları
2	Prof. Dr. Birol MERCAN	Türk Cumhuriyetlerinde Ekonomik Büyümenin Belirleyicileri: İşgücü Piyasası, Eğitim, Teknoloji ve Dış Ticaret
	Bekhzod SHAYZAKOV	
3	Doç. Dr. Volkan HAN	Türkiye'de Jeopolitik Riskler ve Uluslararası Ticaret
	Mehmet Gökcehan TEMEL	
	Yasin TEMEL	
4	Salih ÖZDEMİR	Türkiye'nin Lojistik Rekabetçiliğinin Değerlendirilmesi: Agility Gelişmekte Olan Pazarlar Lojistik Endeksi Üzerine Bir İnceleme
5	Nimet ELMACIOĞLU	Türkiye'nin Makroekonomik Performansının CRITIC ve MARCOS Yöntemleri ile Değerlendirilmesi
	Prof. Dr. Oğuz ÖCAL	

19 ARALIK 2024		
OTURUM 9 (YÜZ YÜZE)		
Oturum Başkanı	Dr. Öğr. Üyesi Ayhan DURAK	
Saat	16.15-17.15	
Salon	UBF Derslik Z-10	
1	Arş. Gör. Alper Aykut EKİNCİ	Küreselleşme ve Lojistik Performans Arasındaki Etkileşim
2	Prof. Dr. Oğuz ÖCAL	Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Kapsamında OECD Ülkelerinin Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Değerlendirilmesi
	Nimet ELMACIOĞLU	
3	Dr. Öğr. Üyesi Serkan DERİCİ	Tedarik Zinciri Yönetiminde Karar Verme: Makine Öğrenmesi Algoritmaları ile Satış Miktarı Tahmini
4	Prof. Dr. Neslihan DEMİREL	Küreselleşme ve Sürdürülebilirlik Endeksleri Üzerinden Entropi-CoCoSo Yöntemi ile Ülkelerin Performansının Değerlendirilmesi
	Doç. Dr. Fulya ZARALI	
5	Arş. Gör. Nadide AKTAŞ	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü Alanında Yapılan Çalışmalar Üzerine Literatür İncelemesi

20 ARALIK 2024

OTURUM 1 (ÇEVİRİM İÇİ)

Oturum Başkanı	Doç. Dr. Azize ESMERAY	
Saat	14.00-15.00	
Link	https://kayseri.webex.com/kayseri/j.php?MTID=md60ffe9fd63c6d37b0491c55d77d855e	
Toplantı No: 2550 325 5871	Toplantı Şifre: Dpzca9Gt9J5	
1	Öğr. Dr. Hasan HARMANCI	KOBİ'lerin Yeşil Dönüşümü: Sürdürülebilirlik Uygulamalarının Küresel Rekabet Gücüne ve Uluslararasılaşma Süreçlerine Etkileri
2	Dr. Öğr. Üyesi Ali Çağrı BURAN	İnovasyona Dayalı İhracat Performansına Etki Eden Örgüt Yapılarının Belirlenmesi: Tr33 Bölgesinde İhracat Yapan Üretim İşletmelerinde Bir Araştırma
	Hande Gül DEMİRBAŞ	
3	Dr. Öğr. Üyesi Muhammed TURGUT	Yeşil Lojistik Üzerine Kavramsal İnceleme: Türkiye'deki Sektörel Yaklaşımlar
	Bensu NARİN	
4	Arş. Gör. Dr. H. Handan ÖZTEMİZ	Avrupa Birliği Üye ve Aday Ülkelerinin 2023 Yılı Lojistik Performanslarının ENTROPI-WASPAS Yöntemiyle Karşılaştırmalı Analizi
5	Adem YEŞİLTAŞ	Lojistik İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları
	Doç. Dr. Azize ESMERAY	

20 ARALIK 2024

OTURUM 2 (ÇEVİRİM İÇİ)

Oturum Başkanı	Prof. Dr. Ebru AYKAN	
Saat	14.00-15.00	
Link	https://kayseri.webex.com/kayseri/j.php?MTID=m72c6a2413b7f772d9b0156f9415dd767	
Toplantı No: 2559 019 5875	Toplantı Şifre: VvmHdcXV764	
1	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DİNÇASLAN	Merkantilizmden Neomerkantilizme Bir Köprü: Friedrich List Örneği
2	Rukiye SİRKECİ	Lojistik Performans Çalışmalarına Yönelik Bibliyometrik Bir Değerlendirme
	Doç. Dr. Nihan TOMRİS KÜÇÜN	
3	Öğr. Gör. Emre GEDİKOĞLU	Gaziantep'te İhracat Yapan Firmaların Lojistik Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi
	Doç. Dr. Aylin KONU	
4	Öğr. Gör. Dr. Muhammet Mustafa AKKAN	Tedarik Zincirlerinde Reshore, Nearshore Stratejileri ve Endüstri 5.0 Arasındaki İlişkiler
	Öğr. Gör. Müşerref ARIK	
5	Prof. Dr. Ebru AYKAN	Lojistikte Yeşil Dönüşüm: Sürdürülebilirlik Hedeflerine Ulaşmada İnsan Kaynaklarının Rolü
	Ahmet HAMURCU	

20 ARALIK 2024		
OTURUM 3 (ÇEVİRİM İÇİ)		
Oturum Başkanı	Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin UZUNOĞLU	
Saat	14.00-15.00	
Link	https://kayseri.webex.com/kayseri/j.php?MTID=ma24dad792c98c246fcf13d8177a35eba	
Toplantı No: 2556 001 8641	Toplantı Şifre: 9aWxgbtEW79	
1	Gülsüm YÜKSEL Arş. Gör. Dr. Beyza AKSOY MIHOĞLU	Türkiye’de Tehlikeli Maddelerin Taşınması Konusunda Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Analizi
2	Doç. Dr. Aynur ACER Dr. Öğr. Üyesi Ahmet İLBAŞ Dr. Öğr. Üyesi Hakan KAYA Bihter KARAGÖZ TAŞKIN	Lojistik Sektöründe Yeşil Lojistik Kriterlerinin DEMATEL ve SWARA Yöntemleri ile Değerlendirilmesi
3	Samet Furkan SAĞLAM Prof. Dr. Sinan ESEN	Düzenli Depolama Alanına Yönelik Yer Seçimi: Sakarya İli Örneği
4	Najibul KASHEM Prof. Dr. Kıvanç Halil ARIÇ Doç. Dr. Dilek Şahin ÇEVİK	Comparative Advantages of Foreign Trade Between Türkiye and the US
5	Reyhan ERDEM Doç. Dr. Yunus KAYMAZ	Gemi Gözetim İşletmelerinin Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Seçimi

20 ARALIK 2024		
OTURUM 4 (ÇEVİRİM İÇİ)		
Oturum Başkanı	Doç. Dr. Ebru SÖNMEZ KARAPINAR	
Saat	15.30-16.30	
Link	https://kayseri.webex.com/kayseri/j.php?MTID=m2979d331b794d0e738edba622e6f640	
Toplantı No: 2557 431 5447	Toplantı Şifre: uTn9xahBp35	
1	Öğr. Gör. Müşerref ARIK Öğr. Gör. Dr. Muhammet Mustafa AKKAN	Dış Ticaret Farkındalığında Eğitim ve Danışmanlık Hizmetlerinin Etkisi: Konya İli Örneği
2	Dr. Öğr. Üyesi Muhammet KARANFİL Yağmur YENER	D-8 Ekonomik İş Birliği Teşkilatı Ülkelerinin İhracat Performansının Lojistik Performansına Etkisi
3	Dr. Öğr. Üyesi Gül SENİR	Türkiye’nin Afetler Yönünden Değerlendirmesi
4	Dr. Öğr. Üyesi Uğur ERDOĞAN	Sürdürülebilir Kalkınma için Döngüsel Ekonomide Tersine Lojistiğin Rolü
5	Dr. Öğr. Üyesi Derya DEMİR	Küresel Tarım Ürünleri İthalat ve İhracatı Üzerine Bir İnceleme: İthalat Bağımlılığı

20 ARALIK 2024		
OTURUM 5 (ÇEVİRİM İÇİ)		
Oturum Başkanı	Doç. Dr. Yasemin KAYA	
Saat	15.30-16.30	
Link	https://kayseri.webex.com/kayseri/j.php?MTID=ma12ec910d55bbadc81b37d5e09f6129f	
Toplantı No: 2551 088 0960	Toplantı Şifre: yzPwjNVi822	
1	Halit KAYA	Lojistik Sektöründe Yenilikçi Uygulamalar “Hyperloop ile Kargo Teslim Evrimi”
2	Doç. Dr. Buket ÖZOĞLU Zeynep SEVEN Görkem TAŞKIN	Lojistik Bölümü Öğrencilerinin Yapay Zekâ Teknolojilerine Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesi
3	Doç. Dr. Tekiner KAYA	Yalın Üretim Planlama ve Takip Sistemleri ve Bir Uygulama
4	Dr. Öğr. Üyesi Alperen AKKAYA	Denizcilik Şirketleri için Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi ve Emisyon İzleme-Raporlama- Doğrulama Sistemi Kılavuzunun Getirdikleri
5	Prof. Dr. Arzum BÜYÜKKEKLİK Elif BAYSAK Bekir DOĞAN Atakan KORKMAZ	Uluslararası Ticaret ve Lojistik Eğitiminde Öğrencilerin Dijital Oyunlarla İlgili Görüşleri: NÖHÜ Örneği

20 ARALIK 2024		
OTURUM 6 (ÇEVİRİM İÇİ)		
Oturum Başkanı	Doç. Dr. Seçkin ARSLAN	
Saat	15.30-16.30	
Link	https://kayseri.webex.com/kayseri/j.php?MTID=mb742fb606187ec7c21d1a034d2a11310	
Oturum No: 2558 629 8999	Oturum Şifre: ZPp2vqSNs88	
1	Doç. Dr. Mehmet APAN	Borsa İstanbul Ulaştırma ve Depolama Firmalarının Finansal Performanslarının LOPCOW Temelli CoCoSo Yaklaşımıyla Değerlendirilmesi
2	Arş. Gör. Ömer Faruk ÇAPAROĞLU Dr. Öğr. Üyesi Nadide ÇAĞLAYAN ÖZAYDIN Dr. Öğr. Üyesi Yeşim OK	Parçacık Sürü Optimizasyonu ile Yapay Sinir Ağı Parametrelerinin Optimize Edilmesi: Ulaştırma Sistemlerine İlişkin Bir Uygulama
3	Dr. Seda ÖZKUL	Lojistik 4.0 ve Sürdürülebilirlik
4	Dr. Öğr. Üyesi Oya ÖZTÜRK Dr. Öğr. Üyesi Can ÖZCAN	Türkiye’de Sürdürülebilir Havacılık Karbon Dengeleme Programları
5	Öğr. Gör. Dr. Halit Gökhan YÜKSEL	Birleşmiş Milletler Dijital ve Sürdürülebilir Ticaretin Kolaylaştırılması Küresel Araştırmasında Türkiye’nin Durumu

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ONUR KURULU.....	ii
BİLİM KURULU	iii
DÜZENLEME KURULU	vii
UTL2024 KONGRE PROGRAMI	viii
LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE YEŞİL LOJİSTİK KRİTERLERİNİN DEMATEL VE SWARA YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ	1
LOJİSTİK İŞLETMELERİNDE MUHASEBE UYGULAMALARI	2
AVRUPA ÜLKELERİ VE TÜRKİYE’NİN LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ KAPSAMINDA KÜMELEME ANALİZİ İLE İNCELENMESİ.....	3
FİNANS LİTERATÜRÜNDE ULUSLARARASI TİCARET ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK HARİTALAMA ANALİZİ	4
ÖZEL GÜNLERDE DİJİTAL PAZARLAMANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: TRENDYOL ÖRNEĞİ.....	5
TEDARİK ZİNCİRLERİNDE RESHORE, NEARSHORE STRATEJİLERİ VE ENDÜSTRİ 5.0 ARASINDAKİ İLİŞKİLER	6
ÖRGÜTSEL ÇİFT YÖNLÜLÜĞÜN ÖNCÜLLERİ VE ARDILLARI: ULUSLARARASI TİCARET LİTERATÜRÜNÜN BİR SENTEZİ	7
İNOVASYONA DAYALI İHRACAT PERFORMANSINA ETKİ EDEN ÖRGÜT YAPILARININ BELİRLENMESİ: TR33 BÖLGESİNDE İHRACAT YAPAN ÜRETİM İŞLETMELERİNDE BİR ARAŞTIRMA.....	8
KÜRESELLEŞME VE LOJİSTİK PERFORMANS ARASINDAKİ ETKİLEŞİM.....	9
DENİZCİLİK ŞİRKETLERİ İÇİN AVRUPA BİRLİĞİ EMİSYON TİCARET SİSTEMİ VE EMİSYON İZLEME-RAPORLAMA-DOĞRULAMA SİSTEMİ KILAVUZUNUN GETİRDİKLERİ.....	10
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLERİN DİJİTAL OYUNLARLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ: NÖHÜ ÖRNEĞİ.....	11
ÖNCÜ TEKNOLOJİLERE HAZIRLIK DÜZEYİNİN YÜKSEK TEKNOLOJİ İHRACATINA ETKİLERİ: E-7 ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ.....	12
DIŞ TİCARET İSTİHBARATI KULLANILARAK HEDEF PAZAR ANALİZİ: 570242 GTİP KODLU DOKUNMUŞ HALILAR ÖRNEĞİ.....	13
TÜRK CUMHURİYETLERİNDE EKONOMİK BÜYÜMENİN BELİRLEYİCİLERİ: İŞGÜCÜ PİYASASI, EĞİTİM, TEKNOLOJİ VE DIŞ TİCARET	14
LOJİSTİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNE YÖNELİK BAKIŞ AÇILARININ BELİRLENMESİ	15
DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE KULLANIMI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ.....	16
KÜRESEL TARIM ÜRÜNLERİ İTHALAT VE İHRACATI ÜZERİNE BİR İNCELEME: İTHALAT BAĞIMLILIĞI	17

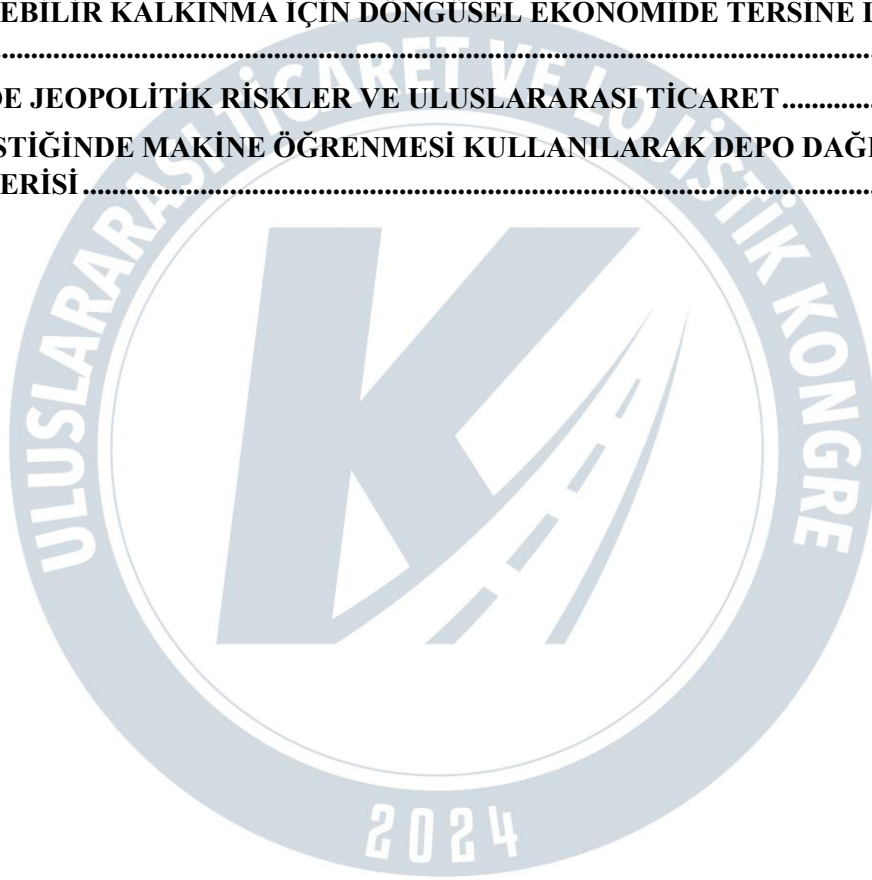
LOJİSTİKTE YEŞİL DÖNÜŞÜM: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK HEDEFLERİNE ULAŞMADA İNSAN KAYNAKLARININ ROLÜ	18
LOJİSTİK SÜREÇLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARI: BÜYÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME ÖRNEĞİ.....	19
GAZİANTEP’TE İHRACAT YAPAN FİRMALARIN LOJİSTİK FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	20
KÜRESEL TİCARETİN NABZI: OECD VE BRICS ÜLKELERİNİN LOJİSTİK PERFORMANSININ TERCİH SEÇİM İNDEKSİ (PSI) YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	21
YEŞİL LOJİSTİK MERKEZ SEÇİMİ İÇİN HİYERARŞİK KÜMELEMELERLE BÜTÜNLEŞİK ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YAKLAŞIMI.....	22
TÜRKİYE VE AB ÜLKELERİNİN YEŞİL LOJİSTİK PERFORMANSLARININ AĞ-VZA İLE DEĞERLENDİRMESİ	23
KÜRESELLEŞME VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSLERİ ÜZERİNDEN ENTROPİ-COCOSO YÖNTEMİ İLE ÜLKELERİN PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ	24
DÜNYA BELİRSİZLİK ENDEKSİ VE TÜRKİYE’NİN TİCARET ORTAKLARI.....	25
AFET LOJİSTİĞİ YÖNETİMİ: 6 ŞUBAT 2023 TARİHLİ DEPREMDE, HATAY İLİNDE YAŞANAN LOJİSTİK PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.....	26
TÜRKİYE’NİN AFETLER YÖNÜNDE DEĞERLENDİRMESİ.....	27
TÜRKİYE’DE TEHLİKELİ MADDELERİN TAŞINMASI KONUSUNDA YÜRÜTÜLEN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ ANALİZİ.....	28
AVRUPA BİRLİĞİ ÜYE VE ADAY ÜLKELERİNİN 2023 YILI LOJİSTİK PERFORMANSLARININ ENTROPİ-WASPAS YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.....	29
BLOK ZİNCİR TEKNOLOJİSİNİN TEDARİK ZİNCİRİNE ENTEGRASYONU: ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR LİTERATÜR TARAMASI.....	30
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DİJİTAL VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI KÜRESEL ARAŞTIRMASINDA TÜRKİYE’NİN DURUMU	31
LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR “HYPERLOOP İLE KARGO TESLİM EVRİMİ”	32
KOBİ’LERİN YEŞİL DÖNÜŞÜMÜ: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARININ KÜRESEL REKABET GÜCÜNE VE ULUSLARARASILAŞMA SÜREÇLERİNE ETKİLERİ	33
BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TEDARİK ZİNCİRİNE ETKİLERİ: ELEKTRİKLİ ARAÇ BATARYALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	34
TİCARET SAVAŞLARININ KÜRESEL TİCARETE ETKİLERİ.....	35
BORSA İSTANBUL ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA FİRMALARININ FİNANSAL PERFORMANSLARININ LOPCOW TEMELLİ COCOSO YAKLAŞIMIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ.....	36
MERKANTİLİZMDEN NEOMERKANTİLİZME BİR KÖPRÜ: FRIEDRICH LIST ÖRNEĞİ	37
KENTSEL NÜFUS ARTIŞI VE KİŞİ BAŞI ENERJİ KULLANIMI ARASINDAKİ İLİŞKİ: EŞİK DEĞER ANALİZİ	38

GÜÇLÜ ÜLKE LİDERLERİ, GÜÇLÜ MARKALAR?.....	39
YEŞİL LOJİSTİK ÜZERİNE KAVRAMSAL İNCELEME: TÜRKİYE'DEKİ SEKTÖREL YAKLAŞIMLAR.....	40
D-8 EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI ÜLKELERİNİN İHRACAT PERFORMANSININ LOJİSTİK PERFORMANSINA ETKİSİ.....	41
YAPAY ZEKANIN ULUSLARARASI TİCARET ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞTÜRÜCÜ GÜCÜ İLE İLGİLİ BİBLİYOMETRİK İÇGÖRÜLER.....	42
TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET DENGESİNDE MARSHALL-LERNER KOŞULUNUN TEST EDİLMESİ.....	43
DIŞ TİCARET FARKINDALIĞINDA EĞİTİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİNİN ETKİSİ: KONYA İLİ ÖRNEĞİ.....	44
YILLARA GÖRE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERFORMANSININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİYLE DEĞERLENDİRMESİ: KÜRESEL EKOLOJİK DİNAMİKLERİN ANALİZ.....	45
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK BÖLÜMÜ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE LİTERATÜR İNCELEMESİ.....	46
COMPARATIVE ADVANTAGES OF FOREIGN TRADE BETWEEN TÜRKİYE AND THE US.....	47
TÜRKİYE'NİN MAKROEKONOMİK PERFORMANSININ CRITIC VE MARCOS YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	48
CARRY TRADE YATIRIMLARI: 2007-2023 DÖNEMİ TÜRKİYE ÖRNEĞİ.....	49
TÜRKİYE VE GÜNEY KORE'NİN DIŞ TİCARET DİNAMİKLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ.....	50
HIGH-TECH EXPORT DYNAMICS IN EMERGING MARKETS: ANN INSIGHTS INTO CONNECTIVITY AND INTELLECTUAL PROPERTY.....	51
YEŞİL LOJİSTİK ALANINDA TEMEL DİNAMİKLER VE ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ.....	52
TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR HAVACILIK: KARBON DENGELEME PROGRAMLARI.....	53
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI KAPSAMINDA OECD ÜLKELERİNİN PERFORMANSLARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	54
PARÇACIK SÜRÜ OPTİMİZASYONU İLE YAPAY SİNİR AĞI PARAMETRELERİNİN OPTİMİZE EDİLMESİ: ULAŞTIRMA SİSTEMLERİNE İLİŞKİN BİR UYGULAMA.....	55
GEMİ GÖZETİM İŞLETMELERİNİN ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE SEÇİMİ.....	56
LOJİSTİK PERFORMANS ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİBLİYOMETRİK BİR DEĞERLENDİRME.....	57
TÜRKİYE'NİN LOJİSTİK REKABETÇİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AGILITY GELİŞMEKTE OLAN PAZARLAR LOJİSTİK ENDEKSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME.....	58
DÜZENLİ DEPOLAMA ALANINA YÖNELİK YER SEÇİMİ: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ.....	59
LOJİSTİK 4.0 VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK.....	60

TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNDE KARAR VERME: MAKİNE ÖĞRENMESİ ALGORİTMALARI İLE SATIŞ MİKTARI TAHMİNİ	61
OECD ÜLKELERİNDE LOJİSTİK ALTYAPI KALİTESİNİN İHRACAT PERFORMANSINA ETKİSİ.....	62
LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ VE CO2 İLİŞKİSİ: GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER ÖRNEĞİ.....	63
TÜRKİYE'DE PANDEMİ SONRASI GERİ TOPARLANMA SÜRECİNDE İHRACAT TEŞVİKLERİNİN ÖNEMİ.....	64
YALIN ÜRETİM PLANLAMA VE TAKİP SİSTEMLERİ VE BİR UYGULAMA	65
TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI TİCARET ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	66
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN DÖNGÜSEL EKONOMİDE TERSİNE LOJİSTİĞİN ROLÜ	67
TÜRKİYE'DE JEOPOLİTİK RİSKLER VE ULUSLARARASI TİCARET	68
AFET LOJİSTİĞİNDE MAKİNE ÖĞRENMESİ KULLANILARAK DEPO DAĞITIM PLANI MODEL ÖNERİSİ	69

LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE YEŞİL LOJİSTİK KRİTERLERİNİN DEMATEL VE SWARA YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Aynur ACER, Ahmet İLBAŞ, Hakan KAYA & Bihter Karagöz TAŞKIN

Doç. Dr., Lojistik Yönetimi Bölümü, İstanbul Arel Üniversitesi, aynuracer@arel.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0002-7315-7020

Dr. Öğr. Üyesi, Lojistik Yönetimi Bölümü, İstanbul Arel Üniversitesi, ahmetilbas@arel.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0002-1786-613X

Dr. Öğr. Üyesi, Lojistik Yönetimi Bölümü, İstanbul Arel Üniversitesi, hakankaya@arel.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0003-1512-8739

Dr. Öğr. Üyesi, Lojistik Yönetimi Bölümü, İstanbul Arel Üniversitesi, bihterkaragoz@arel.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0002-3966-1901

ÖZET

Yeşil lojistik, çevresel sürdürülebilirliği artırma hedefiyle lojistik süreçlerin optimize edilmesini amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu çalışma, yeşil lojistik kriterlerinin belirlenmesi ve önceliklendirilmesi için DEMATEL (Decision Making Trial and Evaluation Laboratory) ve SWARA (Step-Wise Weight Assessment Ratio Analysis) yöntemlerini kullanarak sektördeki uygulamaların iyileştirilmesini hedeflemektedir. Yeşil lojistik uygulamalarında dikkate alınması gereken temel kriterler şunlardır: Akıllı depolar, atık yönetimi, çevresel ve yasal düzenlemeler, sosyal sorumluluk, sürdürülebilir ambalajlama, taşımacılık optimizasyonu. Bu kriterler, lojistik süreçlerinin çevresel performansını belirlemede kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada, belirlenen kriterler için bir anket hazırlanmış ve alanında uzman 20 kişiden görüş alınmıştır. Uzmanlar, her bir kriterin diğerleri üzerindeki etkisini 0'den 4'e kadar bir ölçekle değerlendirmiştir. DEMATEL yöntemi ile toplanan veriler kullanılarak, etkiler arasındaki etkileşimler belirlenmiş ve ağırlık matrisleri oluşturulmuştur. SWARA yöntemi ile oransal değerlendirmeler yapılmış ve yine kriter ağırlıkları belirlenmiştir. DEMATEL ve SWARA yöntemleri ile yapılan değerlendirme, yeşil lojistik kriterlerinin etkilerini ve önem sıralamasını belirleyerek lojistik sektöründe sürdürülebilir uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. DEMATEL yöntemi sonuçlarına göre taşımacılık optimizasyonu, akıllı depolar, sürdürülebilir ambalajlama önem sıralamasında ilk sıralarda yer alırken; SWARA yöntemi sonuçlarında ise taşımacılık optimizasyonu, sosyal sorumluluk ve akıllı depolar ilk sırada yer almaktadır. Elde edilen sonuçlar lojistik firmalarının çevresel performanslarını artırmak için stratejiler geliştirmelerine olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yeşil Lojistik, Sürdürülebilirlik, DEMATEL Yöntemi, SWARA Yöntemi.*

LOJİSTİK İŞLETMELERİNDE MUHASEBE UYGULAMALARI

Adem YEŞİLTAŞ & Azize ESMERAY

Yüksek Lisans Öğrencisi, Muhasebe ve Finans Yönetimi, Kayseri Üniversitesi,

yavuzyesiltas0@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-8171-819X

Doç. Dr., Muhasebe ve Finans Yönetimi, Kayseri Üniversitesi, esmeray@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-3483-6258

ÖZET

Küreselleşmenin getirdiği artan rekabet koşulları altında ayakta kalmak isteyen işletmeler, hızla değişen müşteri taleplerini en düşük maliyetle karşılamak durumundadırlar. Bu bağlamda lojistik işletmelerinde muhasebe büyük bir öneme sahiptir. İşletmenin faaliyetleri ile ilgili mali verilerin sistematik bir şekilde kaydedilmesi, sınıflandırılması ve raporlanması olan muhasebe süreci; lojistik faaliyetlerin de etkin şekilde yönetilmesine imkân tanımakta ve işletmenin mali sağlığını izlemeye yardımcı olmaktadır. Lojistik sektörü içinde taşıma, depolama, yükleme-boşaltma gibi hizmetlerin her biri farklı maliyet kalemlerine neden olmaktadır. Bu nedenle, lojistik firmalarında muhasebe sisteminin verimli bir şekilde kurulması, her bir maliyetin doğru bir şekilde takip edilmesi ve yönetilmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Lojistik muhasebesi hem genel muhasebe hem de yönetim muhasebesi kapsamındaki hesaplar aracılığıyla yürütülmektedir. Genel muhasebe, işletmenin mali durumunu dış paydaşlara iletirken, yönetim muhasebesi yöneticilere içsel kararlar alabilmeleri için gereken mali bilgileri sunmaktadır. Bu sebeple, lojistik işletmelerinde muhasebe sadece mali raporlamadan ibaret değil aynı zamanda maliyet kontrolü ve verimlilik artırımı amacıyla da kullanılmaktadır. Muhasebe sistemleri, lojistik maliyetlerin sistematik bir şekilde izlenmesini sağlamaktadır. Bu sayede lojistik hizmetlerin her bir aşaması için ayrı hesaplar oluşturulabilmekte ve maliyetler bu hesaplarda kaydedilebilmektedir. Bu şekilde, işletmeler lojistik süreçlerini daha iyi inceleyebilmekte, maliyetlerini optimize edebilmekte ve stratejik kararlar alabilmektedir. Sonuç olarak, lojistik işletmelerinde muhasebe, işletmenin sürdürülebilirliğini ve rekabet gücünü artıran önemli bir araçtır. Bu çalışmada lojistik işletmelerinde muhasebe uygulamalarının mevcut finansal raporlama çerçeveleri açısından mukayesesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lojistik, Muhasebe, Lojistik işletmeleri.

AVRUPA ÜLKELERİ VE TÜRKİYE’NİN LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ KAPSAMINDA KÜMELEME ANALİZİ İLE İNCELENMESİ

Ahmet Fatih AYDEMİR & Rabia ÖZAT

Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Atatürk Üniversitesi, aydemir@atauni.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-7061-1929

Arş. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,

rozat@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0972-9757

ÖZET

Lojistik merkezler, küresel ticaretin etkinliğini artıran, ekonomik büyümeyi destekleyen ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayan kritik altyapı unsurlarıdır. Lojistik faaliyetlerin etkin ve verimli işlemesi amacıyla kurulan lojistik merkezler, ülkelerin lojistik performansına dair ipuçları vermektedir. Bu çalışmada, geniş bir lojistik altyapı ağına ve gelişmiş taşıma sistemlerine sahip Avrupa Birliği (AB) ülkeleri ile Türkiye’nin lojistik performansları kapsamlı bir şekilde karşılaştırılmıştır. Lojistik Performans Endeksi (LPI) kriterleri doğrultusunda yapılan analizde, ülkelerin lojistik altyapılarındaki mevcut durumları ve bu altyapıların uluslararası ticaret üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışmada, Dünya Bankası tarafından yayımlanan 2010 ve 2023 yıllarına ait LPI verileri kullanılarak, lojistik altyapı, uluslararası gönderiler, gümrük etkinliği, lojistik hizmet kalitesi, takip ve izleme yetkinlikleri ile zamanındalık gibi altı temel kriter üzerinden kümeleme analizi yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlar, lojistik performans göstergelerinin ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeylerini, uluslararası rekabet gücünü ve ticaret ağlarındaki stratejik rollerini doğrudan etkilediğini ortaya koymuştur. Türkiye’nin, Avrupa ve Asya arasında bir köprü konumunda bulunması, lojistik faaliyetler bakımından önemli bir avantaj sunmakla birlikte bu potansiyeli tam anlamıyla değerlendirebilmesi için altyapı yatırımlarının artırılması, dijitalleşmeye önem verilmesi, hizmet kalitesinin iyileştirilmesi ve çevresel sürdürülebilirlik odaklı lojistik politikalarının benimsenmesi gerektiği vurgulanmıştır. AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında, Türkiye’nin lojistik merkezlerinin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesi, dış ticaret süreçlerinin iyileşmesine, taşımacılıkta verimliliğin artmasına, ekonomik büyümeye ve bölgesel kalkınmaya daha güçlü bir şekilde katkıda bulunabilecek stratejik bir adım olarak görülmektedir. Bu kapsamda, Türkiye’nin lojistik performansı hem ulusal hem de uluslararası düzeyde güçlü bir gelişim gösterebilecek potansiyele sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans Endeksi, Kümeleme Analizi, Lojistik Merkezler, Türkiye, Avrupa Birliği.

FİNANS LİTERATÜRÜNDE ULUSLARARASI TİCARET ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK HARİTALAMA ANALİZİ

Ahmet Tayfur AKCAN, Hasan KAZAK & Mustafa İYİBİLDİREN

Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Finans, Necmettin Erbakan Üniversitesi, atakcan@erbakan.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0001-8210-7327

Dr. Öğr. Üyesi, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Necmettin Erbakan Üniversitesi,

hsnkazak@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0699-5371

Doç. Dr., Muhasebe ve Finans Yönetimi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,

miyibildiren@erbakan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5076-1348

ÖZET

Uluslararası Ticaret ülkelerin makroekonomik performans hedeflerinin tutturulmasında en önemli yere sahip ekonomik aktörlerden biridir. Uluslararası ticaretin ekonomik ve sosyal birçok farklı yönü bulunmaktadır. Bu çalışmada web of science endeksinde taranan başlık, özet veya anahtar kelimelerinde “international trade” geçen ve finans disipliniinde indeksinde yer alan 1109 makalenin bibliyometrik haritalama analizi yapılmıştır. Çalışmada ulaşılan sonuçlara göre en fazla çalışılan anahtar kelimeler; çekim modeli, yabancı doğrudan yatırımlar ve ihracat olurken; en güncel çalışılan anahtar kelimeler ise küresel değer zinciri, network analizi ve Covid-19 olmuştur. Ayrıca bu alanda en fazla çalışan ülkeler ise sırasıyla ABD, Çin ve İngiltere olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ticaret, Finans, Bibliyometrik Analiz.

ÖZEL GÜNLERDE DİJİTAL PAZARLAMANIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: TRENDYOL ÖRNEĞİ

Mualla AKÇADAĞ & Hasan DURMUŞ

*Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
makcadag@cumhuriyet.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0785-3976*

*Lisans Öğrencisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi,
hd48691@gmail.com, ORCID ID: 0009-0003-9045-7994*

ÖZET

Özel günler, dijitalleşmenin hızla artmasıyla birlikte perakende sektöründe yoğun alışveriş faaliyetlerinin yaşandığı dönemler olarak ön plana çıkmaktadır. Black Friday, Cadılar Bayramı, Yılbaşı, Muhteşem Cuma gibi küresel örnekler ile yerel kampanya günleri, e-ticaretin tüketici davranışlarını ve işletmelerin satış stratejilerini yeniden şekillendirmede önemli fırsatlar sunmaktadır. Dijital pazarlama kapsamında, özel günlerde düzenlenen e-ticaret kampanyalarının değerlendirilmesi, markaların tüketici etkileşiminin artırılması ve rekabet avantajı sağlamak için geliştirdiği stratejilerin etkinliğini anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Trendyol gibi platformların özel günlerde gerçekleştirdiği kampanyalar, dijital pazarlama stratejilerinin dinamik yapısını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, e-ticaretin özel günlerdeki etkisini sürdürülebilirlik perspektifinden incelemekte ve Türkiye'nin önde gelen platformlarından Trendyol' un performansını örnek olay olarak ele almaktadır. Bu kapsamda çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan veri tabanı analizi ve literatür taraması ile yürütülmüştür. Trendyol' un 2020-2024 yılları arasındaki Kasım kampanya verileri analizi sonucunda; ziyaretçi, aktif kullanıcı ve satılan ürün sayısının arttığı, ihracatın büyüdüğü, yurtiçi ve yurt dışı en çok satış yapan illerin Kocaeli, Bursa ve Kayseri'nin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Trendyol, Kasım ayındaki özel kampanya dönemlerinde (örneğin, "Efsane Günler" ve "Süper İndirim Günleri") hem yerel hem de uluslararası düzeyde rekor büyüme rakamlarına ulaştığı sonucu da elde edilmiştir. 2020-2024 yılları arasındaki veriler, e-ticaretin satış, ihracat ve müşteri etkileşimi açısından sürdürülebilir bir büyüme modeli sunduğunu da göstermektedir. Çalışmanın özel günlerde e-ticaretin sürdürülebilirlik üzerindeki etkilerini Türkiye bağlamında ele alarak, yerel ve küresel pazarlardaki dinamiklere dair yeni bir perspektif sunması bakımından özgün bir değer taşıdığı ve Trendyol örneği üzerinden yapılan analizlerle, e-ticaretin ekonomik, çevresel ve toplumsal katkılarının hem akademik literatüre hem de uygulayıcılara rehberlik etmesi düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Günler, E- Ticaret, Dijital Pazarlama.

TEDARİK ZİNCİRLERİNDE RESHORE, NEARSHORE STRATEJİLERİ VE ENDÜSTRİ 5.0 ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Muhammet Mustafa AKKAN & Müşerref ARIK

Öğr. Gör. Dr., Dış Ticaret, KTO Karatay Üniversitesi, muhammet.mustafa.akkan@karatay.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0001-9409-7525

Öğr. Gör., Dış Ticaret, KTO Karatay Üniversitesi, muserref.arik@karatay.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-5334-8743

ÖZET

Tedarik zincirleri, toplumlara temel ürünlerin sorunsuz bir şekilde akışının sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu sebeple, tedarik zincirlerinin aksamadan devam etmesi, güvenliği ve süreklilik sağlaması oldukça önemlidir. Ancak son yıllarda yaşanan pandemi, jeopolitik gerginlikler ve hammadde kıtlığı gibi olaylar, tedarik zincirlerinin kesintiye uğramasına sebep olmuş ve küresel büyüme için ciddi bir tehdit oluşturmuştur. İlgili zorluklara karşı ise işletmeler riskleri azaltmak, dayanıklılık ve sürekliliği artırmak için dönüştürücü önlemlere ihtiyaç duymaktadır. Operasyonel stratejilerini yeniden düzenleyen işletmeler için, üretimi ana ülkeye veya talep noktalarına taşıma olarak bilinen reshore ve üretimi ana ülkeye ve talep noktalarına daha yakın hale getirme olarak bilinen nearshore stratejileri ön plana çıkmaktadır. Tedarik zincirlerini bu yeni stratejilere uyarlamak, yeni dinamiklere uyum sağlamak ve sürdürülebilir bir dağıtım modeli oluşturabilmek için Endüstri 5.0 uygulamaları oldukça kritik bir rol oynamaktadır. Endüstri 5.0 kapsamında kullanılan dijital teknolojiler, söz konusu operasyonların sorunsuz entegrasyonunu kolaylaştırarak gerçek zamanlı veri paylaşımına, iş birliğine dayalı karar almaya ve optimize edilmiş tedarik zinciri yönetimine olanak tanımaktadır. Aynı zamanda insan yeteneklerinin geliştirilmesi, üretimde iş birliği ve sürdürülebilirliğin teşvik edilmesi için fiziksel ve dijital teknolojilerin entegre edilmesine odaklanılmaktadır. Birden fazla kaynaktan gelen veri entegrasyonu, paydaşlar arasında iş birliğini mümkün kılarak tedarik zincirlerindeki planlama ve yürütme aşamasında daha bilinçli ve doğru karar almayı kolaylaştırmaktadır. İlgili kapsamda yapılan bu çalışmada, reshore ve nearshore stratejileri ile Endüstri 5.0 arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. İlgili olguların koordine hareketinin, üretimin geleceğini nasıl şekillendirebileceği ifade edilecek ve geleceğe yönelik çıkarımlarda bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tedarik Zinciri, Reshore, Nearshore, Endüstri 5.0.

ÖRGÜTSEL ÇİFT YÖNLÜLÜĞÜN ÖNCÜLLERİ VE ARDILLARI: ULUSLARARASI TİCARET LİTERATÜRÜNÜN BİR SENTEZİ

Beyza AKSOY MIHOĞLU, Mehmet Akif GÜNDÜZ & Murat CANİTEZ

*Arş. Gör. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, KTO Karatay Üniversitesi,
beyza.aksay.mihoglu@karatay.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3006-7380*

*Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Finansman, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
mehmetakif.gunduz@erbakan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3884-1409*

*Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, KTO Karatay Üniversitesi, murat.canitez@karatay.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0001-9033-2225*

ÖZET

Örgütsel çift yönlülük, keşif ve yararlanma faaliyetlerini dengeleyebilme yeteneği olarak tanımlanmakta olup uluslararası ticaret araştırmalarında firmaların uluslararası pazarlardaki uyum sağlama ve stratejik çeviklik yeteneklerini destekleyen önemli bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma, teorik, bağlamsal, karakteristik ve metodolojik boyutları bir araya getirerek örgütsel çift yönlülüğün uluslararası ticaret çalışmalarındaki rollerini, öncüllerini ve ardıllarını sınıflandırmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, kapsamlı bir literatür taraması sonucu belirlenen 58 makaleyi sistematik bir şekilde incelemek ve sentezlemek için Teori-Bağlam-Özellikler-Metodoloji Çerçevesi (TCCM Framework) kullanılmıştır. Bulgular, Dinamik Yetenekler Teorisi, Kaynak Temelli Görüş ve Bilgi Temelli Görüş'ün en sık kullanılan teorik yaklaşımlar olduğunu ortaya koymaktadır. Örgütsel çift yönlülüğün öncülleri; yönetsel, örgütsel ve bağlamsal boyutlar altında kategorize edilmiştir. Liderlik uyumu, yönetsel çeşitlilik, yapısal esneklik gibi içsel faktörlerin yanı sıra kültürel entegrasyon, uluslararası ağlar ve rekabet stratejileri gibi dışsal faktörler önemli öncül faktörler arasında yer almaktadır. Ardıllar, örgütsel çift yönlülüğün; firmaların pazarlama kabiliyetlerini, özümleme kapasitelerini ve stratejik çevikliklerini artırarak uluslararası pazarlarda üstün performans sağlamalarına katkıda bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca, örgütsel çift yönlülüğün pazarlama, Ar-Ge ve üretim yeteneklerini güçlendirmedeki kritik rolüne ve bilgi yönetimi stratejilerini desteklemesine vurgu yapılmaktadır. Bu yetkinlikler, dijital dönüşüme hazırlık, yenilikçilik kapasitelerinin geliştirilmesi ve uluslararası pazarlarda üstün performans sağlama gibi önemli sonuçlara katkıda bulunmaktadır. Metodolojik açıdan, araştırmada anket ve nitel vaka çalışmalarının öne çıkmakta olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışma, literatürdeki boşluklara değinerek örgütsel çift yönlülüğün mekanizmalarını ve firma performansı üzerindeki çok yönlü etkilerini anlamaya yönelik uygulanabilir içgörü sağlamaktadır. Gelecekteki araştırmalarda, örgütsel çift yönlülüğün yeterince incelenmemiş teorik boyutları keşfedilmeli ve bağlam, daha az araştırılmış bölgeleri ve endüstrileri içerecek şekilde genişletilmelidir. Ayrıca, rekabetçi çeviklik, ihracat pazar yönelimi ve örgütsel dayanıklılık gibi ilgili kavramları örgütsel çift yönlülük çerçevelerine entegre etmek, daha zengin içgörüler sunabilir. Metodolojik olarak ise karma yöntem yaklaşımlarının, disiplinler arası iş birliklerinin ve ileri analitik tekniklerin kullanımı, örgütsel çift yönlülüğün uluslararası işletmeler üzerindeki dinamik ve çok yönlü etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde anlaşılmasını sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel Çift Yönlülük, Sistematik Literatür Taraması, Teori-Bağlam-Özellikler-Metodoloji (TCCM) Çerçevesi, Dinamik Yetenekler Teorisi, Uluslararası Ticaret.

İNOVASYONA DAYALI İHRACAT PERFORMANSINA ETKİ EDEN ÖRGÜT YAPILARININ BELİRLENMESİ: TR33 BÖLGESİNDE İHRACAT YAPAN ÜRETİM İŞLETMELERİNDE BİR ARAŞTIRMA¹

Ali Çağrı Buran & Hande Gül Demirbaş

Dr. Öğr. Üyesi, Yönetim ve Organizasyon, KSBMYO Kütahya Dumlupınar Üniversitesi,

acagri.buran@dpu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8676-4831

Bilim Uzmanı, handeguldemirbas@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7158-6147

ÖZET

Ülkelerin ekonomik büyümelerinin sağlanması için üretim kapasitelerini arttırmaları gerekmektedir. Bunun yolu da dış pazarlara açılmaktan geçmektedir. Dolayısıyla işletmelerin ihracat performanslarını arttıracak rekabetçi kabiliyetlere sahip olmaları gerekmektedir. İhracat performansını arttırmanın önemli unsurlardan biri de inovasyon diğer bir deyişle yenilikçiliktir. Nitekim birçok akademik ve sektörel araştırmada inovasyonun gerek ülkelerin gerekse de işletmelerin ihracat performansının geliştirilmesinde olumlu etkisinin olduğu ortaya çıkartılmıştır. İnovasyon, mevcut ürün, süreç ve sistemlerde tamamen yeni ürün, süreç ve sistemlerin ortaya çıkartılması ya da mevcut ürün, sistem ve süreçlerde dikkate değer geliştirmeler yapması anlamına gelmektedir. İşletmelerde inovasyonun ortaya çıkartılmasında işletmelerin örgüt yapılarının önemi büyüktür. İşletmelerin inovasyon için gerekli yaratıcılık, bilgi üretimi, bilgi paylaşımı gibi unsurları destekleyen ve kaynaklarını bu alanlara yönlendirebilen strateji ve yapıları sahip olması gerekmektedir. Bu anlamda bu çalışmanın ana amacı TR33 Ekonomik bölgesi (Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Uşak) sınırları içerisinde bulunan ihracat yapan imalat sanayi işletmelerinde inovasyona dayalı ihracat performansına etki eden örgüt yapılarının belirlenmesidir. Araştırma kapsamında TR33 bölgesinde yer alan 107 üretici ihracatçı firmadan veri toplanmış ve bu verilerin analizinde en küçük kareler yapısal eşitlik analizi kullanılmıştır (PLS-YEM). Çalışmada örgüt yapıları genel olarak Ademi Merkeziyetçi, Biçimsel ve Uzmanlaşmaya dayalı olarak üç boyutta ele alınmış ve her bir örgüt yapısının inovasyon türleri (ürün inovasyonu, süreç inovasyonu, pazarlama inovasyonu) ile olan ilişkisi incelenmiştir. Ayrıca inovasyon türleri ile ihracat performansı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan analizler sonucunda pazarlama inovasyonu ile ihracat performansı arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiştir. Öte yandan analiz sonuçlarına göre uzmanlaşmaya dayalı örgüt biçimlerinin gerek süreç İnovasyonu gerekse de pazarlama inovasyonu ile olumlu bir ilişkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, İhracat Yönetimi, İhracat Performansı.

¹ Bu araştırma Kütahya Dumlupınar Üniversitesi BAP Komisyonu 2021-07 numaralı “İnovasyonun İhracat Performansına Etkisi ve İnovasyonun Belirleyicileri” başlıklı proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

KÜRESELLEŞME VE LOJİSTİK PERFORMANS ARASINDAKİ ETKİLEŞİM

Alper Aykut EKİNCİ

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,

alperaykutekinci@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3141-3380

ÖZET

Küreselleşme, ülkeler arasındaki ekonomik, finansal ve ticari sınırları kaldırarak politik ve sosyal etkileşimi hızlandırmaktadır. Artan küreselleşme ile dünya ekonomisi bütünleşmiş bir yapıya dönüşmüş ve bu dönüşüm lojistik performansı üzerinde kritik etkiler yaratmıştır. Ürünlerin, hizmetlerin ve bilgilerin etkin bir şekilde hareketini sağlayan lojistik faaliyetleri, küreselleşmenin etkisiyle daha hızlı, esnek ve güvenilir hale gelmiştir. Bu çalışmada, politika yapıcılar için ülkelerinin lojistik performansını iyileştirmede küreselleşmenin etkilerini dikkate almalarına yönelik bir yol haritası önerilmektedir. Bu doğrultuda, küreselleşme bileşenlerinin lojistik performansı üzerindeki etkilerini incelemek için TAN (Tree-Augmented Naive) Bayes İnanç Ağı (BBN) yöntemi kullanılmıştır. Küreselleşmenin ekonomik, sosyal ve politik boyutlarını ölçen KOF Küreselleşme Endeksi, küreselleşme göstergesi olarak; Dünya Bankası tarafından yayımlanan Lojistik Performans Endeksi ise lojistik performans göstergesi olarak seçilmiştir. Lojistik Performans Endeksi, ülkelerin lojistik performansını şu altı bileşen üzerinden değerlendirmektedir: Gümrük ve sınır yönetiminin verimliliği (Gümrük), ticaret ve taşımacılıkla ilgili altyapının kalitesi (Altyapı), rekabetçi fiyatlı uluslararası gönderileri düzenlemenin kolaylığı (Uluslararası Sevkiyatlar), lojistik hizmetlerinin yeterliliği ve kalitesi (Hizmet Kalitesi), gönderileri takip etme ve izleme yeteneği (Takip ve İzleme) ve gönderilerin planlanan veya beklenen teslimat süresi içinde alıcılara ulaşma sıklığı (Zamandalılık). Elde edilen bulgular, Lojistik Performans Endeksi'nin yüksek olduğu durumlarda Küreselleşme Endeksi'nin üç bileşeninin (Ekonomik Küreselleşme, Sosyal Küreselleşme, Politik Küreselleşme) de yüksek olasılıkla olumlu performans sergilediğini göstermektedir. Buna karşın, lojistik performansın orta ve düşük olduğu durumlarda bu olasılık gözlemlenmemiştir. Sonuçlar, küreselleşmenin lojistik üzerindeki etkisinin genel olarak lojistik performansın yüksek olduğu durumlarda daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans, Küreselleşme, TAN (Tree-augmented Naive).

DENİZCİLİK ŞİRKETLERİ İÇİN AVRUPA BİRLİĞİ EMİSYON TİCARET SİSTEMİ VE EMİSYON İZLEME-RAPORLAMA-DOĞRULAMA SİSTEMİ KILAVUZUNUN GETİRDİKLERİ

Alperen AKKAYA

*Dr. Öğr. Üyesi, İşletme Bölümü-Ticaret Hukuk A.B.D, Yalova Üniversitesi, aakkaya@yalova.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0003-2449-8598*

ÖZET

Avrupa Birliği (AB) 2050 karbon nötr kıta olma hedefiyle Yeşil Mutabakat politikasını uygulamaya koymuştur. Politikanın en önemli düzenlemelerinden biri de Emisyon Ticaret Sistemidir (ETS). 2023 yılında sistemin kapsamına denizcilik sektörü de eklenmiştir. Gerek ETS'nin karmaşıklığı gerekse deniz ticaretindeki aktörlerin sayısı göz önüne alındığında, sistemin denizcilik şirketlerine nasıl uygulanacağı önemli bir soru haline gelmiştir. AB sorulara cevap olarak “Denizcilik Şirketleri İçin Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi ve Emisyon İzleme-Raporlama-Doğrulama Sistemi Kılavuzunu” yayınlamıştır. Kılavuz yasal olarak bağlayıcı bir doküman olmasa da AB Komisyonunun yukarıda sayılan hususları nasıl değerlendirdiğini göstermektedir. Kılavuzun çok geniş olması nedeniyle çalışmamız ETS'nin ve İRD'nin uygulama alanlarının kapsamının belirlenmesi ile sınırlandırılmıştır. Kılavuz uyarınca ETS için denizcilik şirketlerine tahsis edilecek karbon miktarları İRD verilerine dayanacaktır. Denizcilikte karbon salınımına yönelik İRD mevzuatının kapsamına 5.000 GT üstü gemiler dahil edilmiştir. Fakat istisnalarda bulunmaktadır. Bu istisnalardan dikkatimizi çeken husus LNG terminalleri ve diğer açık deniz tesislerinin durumudur. Kılavuz uyarınca bu tip yapılar bir gemiye bağlanarak herhangi bir noktaya hareket ediyorsa bu esnadaki karbon salınımları ETS kapsamında değerlendirilirken; enerji kaynağı üretme durumundaki karbon salınımları denizcilik için getirilen ETS kapsamına alınmamaktadır. Dikkatimizi çeken diğer bir husus ise 2003/57 (AK) sayılı ETS tüzüğündeki uğrak limanının istisnasıdır. Mevzuata göre geminin sadece yakıt alma, malzeme tedarik etme, mürettebat değiştirme, bakım onarım hizmeti alma sebepleriyle uğradığı limanlar ETS kapsamının dışında tutulmuştur. Fakat kılavuz istisnaların uygulama alanını daraltmıştır. Kılavuza göre, bir gemi yük taşımacılığı yaparken aynı zamanda istisna kapsamındaki bir faaliyeti gerçekleştiriyorsa, bu sefer ETS kapsamına dahil edilmektedir. Gerekçe olarak da esas amacın yük taşıma olduğu, mevzuattaki “sadece” şartının yerine getirilmediğini belirtmiştir. Sonuç olarak belirtmek gerekir ki kılavuzda ETS'nin uygulama alanı ve coğrafi kapsamı çok geniş tutulmuştur. Denizcilik sektöründeki aktörlerden çevreci yatırım yapan şirketler rekabet avantajı elde edecektir. Bu yatırımların sonucu olarak uluslararası ticaretteki tüm aktörler için fiyat artış riski olabileceği tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi, Karbon İzleme-Raporlama-Doğrulama, Deniz Taşımacılığı.

ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK EĞİTİMİNDE ÖĞRENCİLERİN DİJİTAL OYUNLARLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ: NÖHÜ ÖRNEĞİ²

Arzum BÜYÜKKEKLİK, Elif BAYSAK, Bekir DOĞAN & Atakan KORKMAZ

Prof. Dr., Arzum Büyükkelik, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, NÖHÜ, abuyukkeklik@ohu.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-0077-8686

Öğrenci, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, NÖHÜ, elifbaysak15@gmail.com,

ORCID ID:0009-0001-8779-8398

Öğrenci, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, NÖHÜ, bekirdogan318@gmail.com,

ORCID ID: 0009-0006-0581-630X

Öğrenci, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, NÖHÜ, korkmazatakan3@gmail.com,

ORCID ID: 0009-0001-4196-301X

ÖZET

Uluslararası ticaret ve lojistik (UTL) alanında yürütülen faaliyetler yapıları gereği teorik bilgiler kadar uygulamaya dayalı tecrübe de gerektirdiğinden, bu alandaki eğitimde geleneksel yöntemlerin farklı yeni eğitim modellerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yeni eğitim modellerinin biri de dijital oyunlarla öğrenmedir. Hali hazırda Türkiye’de UTL lisans eğitimindeki öğrencilerin büyük kısmı “Z Kuşağı” olarak adlandırılan 2000 yılı ve sonrası doğanlardan oluşmaktadır. Bu kuşak, internetteki gelişmelerin olduğu dönemde doğmuş, dijital teknolojilerin hızla geliştiği dönemde büyümüştür. Dolayısıyla, Z Kuşağı internet ve diğer teknolojilerle doğrudan etkileşim halinde olduğundan sınıf ortamında hocanın anlattıklarını dinlemeyi gerektiren durağan ve pasif olarak nitelendirilen geleneksel öğrenme yöntemlerine karşı daha ilgisiz olabilmektedir. Z Kuşağının daha interaktif, eğlenceli ve teknolojiyle iç içe öğrenme yöntemlerini tercih ettiği söylenebilir. Bu eğitimleri planlayabilmek açısından da eğitimcilerin, eğitim kurumlarının öğrencilerin dijitalleşme ve yeni yöntemler hakkındaki beklentilerini bilmeleri önemlidir. Bu çalışmanın amacı; UTL eğitiminde öğrencilerin dijital oyunlara bakışının belirlenmesi, hangi derslerin dijital oyunla öğrenmeye daha uygun olabileceğine ve oyunların içeriklerine dair önerilerinin alınmasıdır. Yapılan çalışmayla dijital oyunların UTL eğitimindeki potansiyelinin öğrenci gözünden araştırılması hedeflenmiştir. Alanla ilgili temel dersleri aldığı kabul edilen Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi UTL Bölümü 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden yarı yapılandırılmış soru formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Veri, MAXQDA programıyla içerik analizine tabi tutulmuştur. Buna göre öğrenciler; özellikle grupla oynanacak şekilde planlanan oyun temelli eğitime olumlu bakmakta, bu yolla derslerin eğlenceli geçeceğini ve kolay anlama imkânı sağlayabileceğini düşünmektedir. Oyun tabanlı eğitim modelinin derslere olan motivasyonu artırma ve ders başarısını olumlu etkileme gibi avantajları olabileceğini; bununla birlikte derslerde disiplinin azalması, oyunun bağımlılık yapması ve odaklarını kaybetme gibi dezavantajları olabileceğini belirtmişlerdir. Oyun tabanlı eğitim için en çok lojistik, taşımacılık, planlama modelleme derslerinin uygun olabileceğini ifade etmişlerdir. Literatürde, UTL eğitiminde dijital oyunlara ilişkin sınırlı bilgiye rastlandığından, öğrencilerden veri toplanarak yapılan bu araştırmanın UTL eğitimindeki planlayıcılara yönlendirici sonuçlar vermesi ve literatüre yeni bilgiler sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ticaret ve Lojistik Eğitimi, Dijital Oyunlar, Yenilikçi Eğitim Yöntemleri.

² Bu araştırma 1919B012319382 No’lu TÜBİTAK 2209-A Projesi kapsamında desteklenmiştir. Desteklerinden dolayı TÜBİTAK’a teşekkür ederiz.

ÖNCÜ TEKNOLOJİLERE HAZIRLIK DÜZEYİNİN YÜKSEK TEKNOLOJİ İHRACATINA ETKİLERİ: E-7 ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

Asiye KÜÇÜKOSMAN

Öğr. Gör. Dr., Hukuk Bölümü, Gümüşhane Üniversitesi, asiye.kucukosman@gumushane.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-7100-3255

ÖZET

Bu çalışmanın amacı yenilikçi kapasitenin geliştirilmesi ve teknolojinin ülkelerin yüksek teknoloji ihracat performansının itici gücü oluşundan hareketle, E-7 ülkeleri için yüksek teknoloji ihracatı ile öncü teknolojilere hazırlık düzeyi endeksi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu hipotezini 2008-2021 yılları için panel veri analizi ile sınamaktır. Oluşturulan veri seti ile öncelikle kurulan modelin sabit etkilere mi tesadüfi etkilere mi sahip olduğunun sınanması için Hausman testi yapılmıştır. Yapılan Hausman testi sonucunda modelin tesadüfi etkilere tabi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan, modelde heteroskedasite, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon problemlerinin varlığının sınanması için de Levene, Brown ve Forsythe'nin testleri, Bhargava, Franzini, Narendranathan'ın Durbin-Watson ve Baltagi-Wu'nun yerel en iyi değişmez testleri, Freidman ve Frees testleri uygulanmış ve yapılan testler sonucunda modelde hem heteroskedasite hem otokorelasyon hem de birimler arası korelasyon problemleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda, her üç problemin varlığında literatürde sıkça kullanılan Driscoll-Kraay standart hatalar tahmincisi kullanılmıştır. Driscoll-Kraay standart hatalar tahmincisi ile yapılan analiz sonucunda yüksek teknoloji ihracatı ile öncü teknolojilere hazırlık düzeyi endeksi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan, modele kontrol değişken olarak eklenen işgücü ile yüksek teknoloji ihracatı arasında da pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, özellikle E-7 ülkeleri gibi yükselen ekonomiler için stratejik önem taşımaktadır. Bu bağlamda, öncü teknolojilere hazırlık düzeyinin yüksekliğinin sadece uzun dönemli ekonomik büyümeyi desteklemekle kalmadığı aynı zamanda uluslararası piyasalarda ülkeler arasındaki rekabeti de artırdığı görülmektedir. Dolayısıyla, elde edilen sonuçlar teknolojiye yapılan yatırımların ve teknolojiye uyum seviyesinin yüksek teknoloji ihracatında başarılı olmanın temel yapı taşlarından biri olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yüksek Teknoloji İhracatı, Öncü Teknoloji Hazırlığı, Panel Veri Analizi.

DIŞ TİCARET İSTİHBARATI KULLANILARAK HEDEF PAZAR ANALİZİ: 570242 GTİP KODLU DOKUNMUŞ HALILAR ÖRNEĞİ

Ayhan DURAK, Halit ÖZATA & Şule BATTAL

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, durak@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0001-6787-0690

Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, halitozata@yandex.com,

ORCID ID: 0000-0003-1882-7471

Yüksek Lisans Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kayseri Üniversitesi, suleebattall@gmail.com,

ORCID ID: 0009-0001-4731-6032

ÖZET

İşletmelerin güçlü rekabet koşullarında faaliyetlerine devam edebilmesi için rakiplerinden farklılaşması rekabet avantajı açısından öneme sahiptir. İşletmeler tarafından geliştirilen pazarlama stratejileri rekabet avantajı sağlamanın yanında bu avantajın sürekli hale gelmesini sağlamaktadır. Dış ticaret yapan işletmeler hedef pazar araştırması yapıp belirlenen pazarları belirli bir öncelik sırasına koyarak müşteri tespiti yapabilmektedir. İhracat yapan işletmeler açısından hedef pazar seçiminin doğru yapılması mevcut rekabet ortamında hedeflerine ulaşabilmeleri açısından kritiktir. Rekabet şartlarında meydana gelen değişim ve bu şartların zamanla güçlü hale gelmesi pazarlama anlayışında da değişikliğe neden olmuştur. Rekabet şartlarının güçlenmesi ve pazarlama yaklaşımındaki değişkenlikler dış ticarete daha belirgin hale gelmektedir. Bu nedenle özellikle dış ticaret yapan işletmelerin bu rekabete uyum sağlayabilmesi için dış ticaret istihbaratından yararlanarak hedef pazar araştırması yapması gerekli hale gelmiştir. Hedef pazar, işletmelerin mal ve hizmetlerini satmak istediği müşterileri ifade etmektedir. Hedef pazar olabilecek ülkeler belirli bir değerlendirme doğrultusunda sıralanmaktadır. Hedef pazar araştırması yapılırken farklı kodlar kullanılsa da çoğunlukla Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) esas alınmaktadır. GTİP kodu ile elde edilen dış satış ve dış alım verileri temel alınarak hedef pazarlar belirlenmektedir. Bu çalışmada dış ticaret istihbaratının temelini oluşturan, güçlü rekabet koşulları ve değişen pazarlama anlayışına karşı işletmeleri farklılaştıran hedef pazar araştırması ile ilgili olarak “570242 GTİP kodlu dokunmuş halılar” özelinde örnek bir hedef pazar araştırması yapılmıştır. Çalışmada kullanılacak dış alım ve dış satış verileri The International Trade Center (ITC)’nin istatistik sitesinden alınmıştır. Toplanan dünya ithalat ve Türkiye ihracat verileri, hedef pazarları belirlemek için kullanılmıştır. Belirlenen hedef pazarlar için bir değerlendirme tablosu oluşturulmuştur. Oluşturulan hedef pazar değerlendirme tablosu analiz edilerek, dokunmuş halı sektörü için en uygun hedef pazarlar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret İstihbaratı, Pazarlama, Rekabet, Hedef Pazar.

TÜRK CUMHURİYETLERİNDE EKONOMİK BÜYÜMENİN BELİRLEYİCİLERİ: İŞGÜCÜ PİYASASI, EĞİTİM, TEKNOLOJİ VE DIŞ TİCARET

Birol MERCAN & Bekhzod SHAYZAKOV

Prof. Dr., Siyasal Bilgiler Fakültesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, bmercan@erbakan.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-1587-3643

Öğr. Gör., Faculty of Economics National University of Uzbekistan, bekhzodshayzakov@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma, 1990-2020 döneminde Türk Cumhuriyetleri'nde (Azerbaycan, Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkiye) ekonomik büyümeyi şekillendiren temel faktörleri araştırmaktadır. Panel veri metodolojisini kullanarak eğitim, istihdam, sermaye, teknoloji, dış ticaret, doğal kaynak kiralaları ve yaşam beklentisinin etkilerini analiz etmektedir. Çalışmada, bu faktörlerin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Eğitim ve teknoloji, eğitimin yetenekli bir iş gücü aracılığıyla üretkenliği artırması ve teknolojinin inovasyonu teşvik etmesiyle kritik itici güçler olarak tanımlanmaktadır. Dış ticaret, büyümeyi teşvik eden yeni pazarlara, gelişmiş teknolojilere ve çeşitlendirilmiş kaynaklara erişim sağlayarak bir diğer temel faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşam beklentisi, bireylerin daha uzun süreler boyunca aktif ekonomik katılımını artırarak büyümeyi olumlu yönde etkilemektedir. Ancak istihdam ve sermaye yatırımlarının etkileri çelişkilidir; işgücü piyasasının genişlemesi ve sermaye girişleri büyümeyi yönlendirebilirken, bu alanlardaki verimsizlikler veya düşük üretkenlik ekonomik ilerlemeyi engelleyebilmektedir. Benzer şekilde, doğal kaynak rantlarının etkisi etkili yönetime bağlıdır ve zayıf kullanım büyümeyi potansiyel olarak zayıflatabilmektedir. Çalışmada, seçilen ülke grubunda heterojenlik ve içselliği hesaba katarak bu değişkenler arasındaki dinamik ilişkileri inceleyen Panel VAR analizini kullanılmıştır. Ön bulgular, eğitimin, teknolojinin, dış ticaretin ve yaşam beklentisinin ekonomik büyümeye olumlu katkıda bulunduğunu göstermektedir. Buna karşılık, istihdam ve sermaye olumsuz etkiler sergilemektedir. Bu sonuçlar, eğitimi iyileştirmeye, teknolojik yeniliği teşvik etmeye, ticaret verimliliğini artırmaya ve işgücü piyasası zorluklarını ele almaya odaklanan politikaların önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Türk Cumhuriyetleri, Eğitim, Teknoloji, Dış ticaret, İşgücü Piyasası.

LOJİSTİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİNE YÖNELİK BAKIŞ AÇILARININ BELİRLENMESİ

Buket ÖZOĞLU, Zeynep SEVEN & Görkem TAŞKIN

*Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
buketozoglu@ohu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1868-4554*

*Lisans Mezunu, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
zynpsvn08@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0007-9791-1810*

*Lisans Öğrencisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,
gorkemcatkin@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-9934-3246*

ÖZET

Yeni teknolojilerin ve dijitalleşmenin oldukça hızlı entegre edildiği alanlardan biri olan lojistik sektöründe yapay zeka teknolojilerinin kullanımı lojistik faaliyetlerin daha etkin ve verimli yürütülmesi açısından alana oldukça önemli katkılar sağlamaktadır. Etkinlik ve verimliliğin sürdürülebilirlik üzerindeki etkisi göz önüne alındığında lojistik sektöründe faaliyetleri yürütecek ve yönetecek potansiyel öğrencilerin yapay zekâ konusundaki bakış açıları oldukça önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı; lojistik sektöründe yer alacak potansiyel çalışanlar olan lisans öğrencilerinin yapay zekâ teknolojilerine yönelik bakış açılarının belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin yapay zekâ teknolojilerine yönelik bakış açılarının kişisel ve durumsal faktörler açısından farklılaşp farklılaşmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinden yüz yüze anket yöntemiyle elde edilen veriler kullanılmıştır. Anket formunun hazırlanmasında literatürde yer alan ölçeklerden faydalanılmıştır. Anket formunun öncelikle demografik faktörlere ve tanımlayıcı nitelikte sorulara yer verilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yapay zeka tutumlarını belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu soruları “1=kesinlikle katılmıyorum, 2=katılmıyorum, 3=kısmen katılıyorum, 4=katılıyorum, 5=kesinlikle katılıyorum” aralığında 5’li likert ile derecelenmeleri istenmiştir. Verilerin analizi SPSS paket programı yardımıyla yapılmış öncelikle tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Çalışmada öğrencilerin yapay zekâ teknolojilerine yönelik bakış açılarının cinsiyet, eğitim, gelir durumu gibi kişisel ve bölümü, internet kullanımı, aile durumu gibi durumsal faktörler açısından farklılaşp farklılaşmadığı incelendiğinden t-testi ve varyans analizi gibi farklılığı belirlemeye yönelik analizler kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Lojistik Sektörü, Lojistik Eğitimi.

DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE KULLANIMI ÜZERİNE BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Burcu YILMAZ & Hatice ERKEKOĞLU

*Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Kayseri Üniversitesi, burcukaya107@gmail.com, ORCID
ID: 0000-0002-6004-0640*

*Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Kayseri Üniversitesi, haticeer@kayseri.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0002-9021-5843*

ÖZET

Günümüzde teknolojinin hızlı bir şekilde gelişmesi, ülkeler arasındaki bağlantıların artması ve farklılaşan tüketici talepleriyle birlikte lojistik ağlar da giderek karmaşık hale gelmektedir. Bu nedenle lojistik ağlarda yer alan veri kaynaklarının analizinde dijital araçların kullanımı önem kazanmıştır. Endüstri 4.0 kavramının beraberinde getirdiği büyük veri analitiği, yapay zekâ, makine öğrenimi gibi teknolojiler lojistik sektörüne de yön vermekte ve toplanan veriler bu teknolojiler sayesinde etkin bir şekilde işlenerek analiz edilebilmektedir. Bu teknolojiler; maliyetlerin minimize edilmesi, hizmet kalitesinin artırılması, lojistik süreçlerde her aşamanın dijital olarak takibiyle daha esnek ve hızlı karar alabilme yeteneğinin sağlanması konusunda kritik öneme sahiptir. Bu kapsamda çalışmanın temel amacı, dijital teknolojilerin lojistik sektöründe kullanımı ile ilgili çalışmaları bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemek ve bu alanda öne çıkan konu ve kavramları tespit etmektir. Buna göre; Web of Science veri tabanında lojistikle ilgili anahtar kelimeler dikkate alınarak “dijitalleşme” veya “dijitalleştirme” veya “nesnelerin interneti” veya “büyük veri” veya “robot*” veya “otomasyon” veya “yapay zekâ” veya “bulut bilişim” veya “siber güvenlik” veya “artırılmış gerçeklik” veya “blok zinciri” kelimeleri ile arama yapılmıştır. 1983-2024 dönemi için bu kavramlara yer veren 1597 yayın R programıyla analiz edilmiştir. Sonuçlar, Endüstri 4.0 kavramının yaygınlaşmasıyla birlikte dijital teknolojilerin lojistik sektöründe daha fazla önem kazandığını ve bu konuda yapılan yayın sayısında da önemli artışın yaşandığı bir döneme girildiğini göstermektedir. Bu alanda en sık kullanılan anahtar kelimenin “technology” (teknoloji) olduğu ve bu kelimeleri sırasıyla “challenges” (zorluklar), “framework” (çerçeve), “performance” (performans), “model”, “system” (sistem) ve “management” (yönetim) kelimelerinin takip ettiği belirlenmiştir. “IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems” ve “International Journal of Production Research” dergileri h-indeks ve toplam atıf değerlerine göre ilgili alanda en etkili dergilerdir. George Q. Huang, en yüksek atıf sayısına sahip olan ve literatürdeki en etkili yazarlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili en fazla yayın yapan ilk üç ülkenin sırasıyla Çin, Hindistan ve ABD olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Teknolojiler, Dijitalleşme, Lojistik, Tedarik Zinciri Yönetimi, Bibliyometrik Analiz.

KÜRESEL TARIM ÜRÜNLERİ İTHALAT VE İHRACATI ÜZERİNE BİR İNCELEME: İTHALAT BAĞIMLILIĞI

Derya DEMİR

*Dr. Öğr. Üyesi, Reşadiye Meslek Yüksekokulu, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye,
derya.demir@gop.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7355-1757*

ÖZET

Günümüzde küresel tarım ürünleri ticareti temelde ticaret anlaşmaları ve serbest ticaret politikaları tarafından yönlendirilmektedir. Bu politikalar ile gümrük vergileri azaltılarak veya kaldırılarak tarım ürünleri ticareti kolaylaşmaktadır. Yeşil Devrim ile de tarım alanında meydana gelen dönüşüm tarımda verimliliği ve gıda üretimini artırmıştır. Ancak aynı doğrultuda yüksek maliyetli ve ithalata bağımlı tarım teknolojilerini gerektirmiştir. Bu da birçok ülkenin dışarıdan tarım malzemeleri ve ekipmanları satın almak zorunda kalmasına ve ithalata bağımlı hale gelmelerine yol açmıştır. Tarım ürünleri ithalat bağımlılığı, bir ülkenin kendi topraklarında ürettiği tarım ürünlerinin yeterli olmadığı durumlarda ortaya çıkmakta ve genellikle tarım politikalarındaki yetersizlikler, verimlilik sorunları, iklim değişiklikleri gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bunların yanı sıra yatay ve dikey olarak entegre olmuş, ölçek avantajına sahip endüstriyel tarım firmaları karşısında küçük çiftçi ve üreticiler rekabet edememekte, verimi artırmak amacıyla endüstriyel olarak üretilen ithal tohum, gübre ve pestisit kullanmaları durumunda üretim maliyetleri yükselmektedir. Ülkelerin dış ticaret dengesi de bütün bunlardan olumsuz etkilenmektedir. Gıda, devletlerin kendi kendine yeterliliği açısından stratejik bir öneme sahiptir. Gıdada tedarik zincirinde yer alan tohum bir başlangıç noktasıdır ve sürecin en kritik maddesidir. Bu çalışmada tarımda ithalat bağımlılığının tohum ihracat ve ithalatı kapsamında nitel araştırma yöntemi ve betimsel analiz tekniği ile araştırılması amaçlanmıştır. Tohum ticaretinde ihracatın ithalatı karşılama oranı dikkate alınarak ithalat bağımlısı olan ülkelerin başta Cezayir, Ekvador, İran, Azerbaycan ve Ürdün olmak üzere 38 ülkeden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu ülkeler tamamen tohum ithalatçısı olan ülkelerdir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu 36 ülkede tohum ithalat bağımlılığı yüksek, 43 ülkede ise düşüktür. İthalat bağımlılığının bulunmadığı gelişmiş ülkeler arasında tohumda hem ithalat hem ihracat yapılmakta olup endüstri içi ticaret söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Tarım, Tarım Ürünleri Ticareti, İthalat, İthalat Bağımlılığı.

LOJİSTİKTE YEŞİL DÖNÜŞÜM: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK HEDEFLERİNE ULAŞMADA İNSAN KAYNAKLARININ ROLÜ

Ebru AYKAN & Ahmet HAMURCU

Prof. Dr., İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, Kayseri Üniversitesi, ebruaykan@kayseri.edu.tr,

[ORCID ID: 0000-0003-3537-5235](https://orcid.org/0000-0003-3537-5235)

Doktora Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kayseri, mahamurcu@gmail.com,

[ORCID ID: 0000-0001-8819-1574](https://orcid.org/0000-0001-8819-1574)

ÖZET

Günümüzde yaşanan iklim sorunları tüm sektörlerde sürdürülebilirlik kavramını ön plana çıkarmıştır. İşletmeler faaliyetlerinde çevresel etkilerini azaltmak, rekabet avantajı sağlamak, maliyetleri azaltmak, yasalara uymak gibi sürdürülebilir uygulamalara yönelmek durumunda kalmaktadır. Doğal kaynakları ve çevreyi koruma, insanların şimdiki ihtiyaçlarını karşılarken gelecek kuşakları da düşünerek ve onları tehlikeye atmadan kullanma yeteneği (Jones vd., 2008: 125; Fettahhoğlu ve Birin, 2016) olan sürdürülebilirlik, genel olarak toplum, çevre ve ekonomi olmak üzere üç bileşen üzerinden ele alınmaktadır. Ulaşımın çevresel etkilerinin ortaya çıkması ile birlikte lojistik sektörü de sürdürülebilirlik noktasında yeşil dönüşüm olarak ifade edilen sürece yönelmektedir. İşletmelerin çevresel sürdürülebilirlik odaklı dış ve iç çevreleriyle başa çıkmalarıyla ilgili stratejiler yeşil dönüşüm olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda lojistik işletmelerinin, lojistik süreçlerin çevresel etkilerini en aza indirerek, daha sürdürülebilir bir gelecek için çaba göstermeleri gerekmektedir. En kısa ve en etkin (yalın) dağıtımın gerçekleştirilmesi, salınım oranı az yakıtların tüketilmesi, lojistik faaliyetlerde enerji kullanımının azaltılması, otomasyon ve elektromanyetik sistemlerin aktif kullanılması ve kâğıtsız iletişimin sağlanması, filoların çevreci araçlarla değiştirilmesi, karbon ayak izlerinin ölçülmesi, farklı dağıtım stratejilerinin çevresel etkilerinin ölçülmesi ve bu ölçümlere göre yeni tasarruf ve daha az zararlı projelerinin yapılması, yeşil binalarda hizmet verilmesi ve uluslararası standartlarda belgelerin alınmaya çalışılması bu çerçevede değerlendirilebilmektedir. Bu süreci yönetebilme noktasında insan kaynaklarının rolü oldukça önemlidir. Bu araştırmanın amacı, lojistik sektöründe yeşil dönüşümün başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinde insan kaynaklarının ne gibi bir rol oynadığını kavramsal olarak ortaya koymaktır. Çalışanların bilinçlendirilmesi, motivasyonu, eğitimi, yetkinlikleri ve liderliği, yeşil dönüşümün başarısı için anahtar faktörleri ifade etmektedir. Bu çalışmada özellikle çalışanların bu süreçteki etkisi kavramsal olarak incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Dönüşüm, Yeşil Lojistik, Sürdürülebilirlik, İnsan Kaynakları Yönetimi.

LOJİSTİK SÜREÇLERİNDE DİJİTAL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARI: BÜYÜK ÖLÇEKLİ İŞLETME ÖRNEĞİ

Ebru SÖNMEZ KARAPINAR, Sema AYDIN & Yağmur Gizem İMDAD

Doç. Dr., İşletme, Kayseri Üniversitesi, ebrusonmez@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0001-5266-6451

Yüksek Lisans Öğrencisi, İşletme, Kayseri Üniversitesi, semayologlu12@gmail.com,

ORCID ID: 0009-0007-6971-4115

Yüksek Lisans Öğrencisi, İşletme, Kayseri Üniversitesi, yagmurgizem.imdad@gmail.com,

ORCID ID: 0000-0001-5132-816X

ÖZET

Günümüzün rekabetçi iş dünyasında, işletmelerin etkin bir şekilde kaynaklarını yönetmesi ve lojistik süreçlerini optimize etmesi, sürdürülebilir başarı için büyük önem taşımaktadır. Hammadde tedarikinden nihai ürünün sunulmasına kadar önem arz eden iş süreçleri, tedarik zinciri ve lojistik yönetimi tarafından sağlanmaktadır. Lojistik, ürün veya hizmetlerin tüketicilere akışının planlaması, uygulaması ve kontrol edilme sürecini içermektedir. Akışın etkin bir şekilde gerçekleşmesinin yanı sıra ürün veya hizmetlerin saklanması, muhafaza edilmesi de kritik bir öneme sahiptir. Dijital teknolojilerin hızlı gelişimi, lojistik ve tedarik zinciri yönetiminde köklü değişimlere neden olmuştur. Bu bağlamda, elektronik lojistik (E-lojistik) uygulamaları, işletmelerin süreçlerini dijital platformlara taşıyarak daha verimli, hızlı ve izlenebilir operasyonlar gerçekleştirmelerine olanak sağlamıştır. Dijital dönüşüm ile işletmeler, mal ve hizmetlerinin takibini, envanter yönetimini etkin bir şekilde yönetebilmektedir. Envanter takibi sonucunda talep tahminlemesi ile mal veya hizmetlerin optimum seviyede tutulmasını sağlayabilmektedir. Bu araştırma, E-lojistik uygulamalarının işletmelere sağladığı faydaları ve dijital dönüşüm süreçlerinde oynadığı kritik rolü ele almaktadır. Kayseri’de faaliyet gösteren büyük ölçekli bir işletme üzerinden yapılan inceleme ile ERP (Kurumsal Kaynak Planlama) teknolojisinin lojistik süreçlerin iyileştirilmesindeki etkisi değerlendirilmektedir. Araştırmada, nitel bir vaka çalışması uygulanarak işletmenin dijitalleşme stratejileri, ERP yazılımı ile entegre barkod sistemleri, bu sistemlerin müşteri memnuniyeti, müşteri sadakati ve marka güvenilirliği gibi unsurlara katkısı detaylı şekilde analiz edilmiştir. Lojistik süreçlerinde dijital dönüşümün kullanılması sonucunda işletme, hız ve verimlilik artışı ile müşterilerden gelen olumlu geri dönüşleri artırmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lojistik, E-lojistik, Dijital dönüşüm, ERP, Müşteri Memnuniyeti.

GAZİANTEP’TE İHRACAT YAPAN FİRMALARIN LOJİSTİK FAALİYETLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre GEDİKOĞLU & Aylın KONU

Öğr. Gör., Pazarlama ve Reklamcılık, Gaziantep Üniversitesi, gedikoglu@gantep.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0001-8337-9826

Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Gaziantep Üniversitesi, akoc@gantep.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0002-6260-6812

ÖZET

Uluslararası ticaret yapan işletmelerin ihracat faaliyetlerinde mevcut ya da hedef pazarlarda tüketici memnuniyetini sağlamaları, rekabet edebilmeleri ve bu pazarlarda ticari faaliyetlerini sürdürebilmeleri için lojistik süreçleri en verimli şekilde gerçekleştirmeleri işletmeler açısından giderek önem kazanmaktadır. Talep edilen ürünlerin üretilmesi için gerekli olan hammadde, yarı mamul veya donanımsal parçaların tedarik edilmesi, üretim süreci, depolama, taşıma, gümrükleme, hedef pazara ulaşma ve müşteri memnuniyeti gibi temel süreçler lojistik faaliyetlerin en önemli unsurlarıdır. Bu süreçler işletmelerin gelirlerini, kârlılıklarını ve yatırımlarını doğrudan etkilemektedir. Değişen talep yapısı firmaları değişime karşı daha esnek olma zorunluluğunda bırakmıştır. Bu durum ise tedarik ve satın alma ile başlayan ve tüm lojistik faaliyetleri etkileyen yeni süreçlerin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Bu değişim başta yeni ürün üretimi için gerekli olan Ar-Ge ve sonrasında Ür-Ge süreçlerini etkilemiş, lojistik ağlar tekrar tasarlanmaya başlanmıştır. Uluslararası ticarete yaşanan değişimler ve artan maliyetler, işletmelerin lojistik operasyonlarını etkilemiş ancak bu durum işletmeler tarafından lojistik faaliyetlere gerektiği gibi entegre edilememiştir. İşletmelerin lojistik süreçleri etkili ve rasyonel bir şekilde yönetemediği düşüncesi ise bu araştırmanın yapılması gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu çalışmanın amacı, ihracat yapan firmaların uluslararası pazarlarda etkinliklerini ne şekilde arttırılabileceği ve lojistik faaliyetlerin firmaların ihracatını ne derecede etkilediğini belirlemektir. Nitel araştırma deseninde yürütülmüş olan bu çalışmanın evrenini Gaziantep’te ihracat yapan işletmelerdir. Bu çalışmanın örneklemini, nitel araştırmanın ölçüt dayanaklı örnekleme ilkesi esas alınarak, 50 ihracat yapan firma oluşturmuştur. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış bir veri toplama aracı ile toplanmıştır. Toplanan veriler, betimsel ve içerik analizine tabi tutularak bulgular elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre lojistik faaliyetler, işletmelerin gelirlerini, pazarlara erişimi, küresel rekabeti, maliyet liderliğini, stratejik yatırımları, müşteri memnuniyetini ve sürdürülebilir ticareti doğrudan etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ticaret, İhracat, Lojistik.

KÜRESEL TİCARETİN NABZI: OECD VE BRICS ÜLKELERİNİN LOJİSTİK PERFORMANSININ TERCİH SEÇİM İNDEKSİ (PSI) YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Emsal BİLDİK & Nimet ELMACIOĞLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kayseri Üniversitesi, emsalbildik1@gmail.com

ORCID ID: 0009-0001-4979-8952

YÖK 100/2000 Bursiyeri, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Kayseri Üniversitesi,

nimet.elmacioglu@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-0008-5182

ÖZET

Küresel ticarete artan rekabet ve ülkeler arası ekonomik ilişkilerin yoğunlaşması lojistik faaliyetlerin daha hızlı, güvenli ve düşük maliyetli bir şekilde gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Lojistik, yalnızca bir destek hizmeti olmanın ötesine geçerek ülkelerin uluslararası ticaretteki rekabet gücünü ve ekonomik sürdürülebilirliğini etkileyen stratejik bir alan olarak kabul edilmektedir. Ülkelerin lojistik performanslarının değerlendirilmesi küresel tedarik zinciri süreçlerinin etkin yönetimi ve ülkelerin uluslararası rekabet gücünün artırılması açısından kritik bir öneme sahiptir. Lojistik Performans Endeksi, Dünya Bankası tarafından iki yılda bir yayımlanarak ülkelerin lojistik başarılarını altı temel kriter çerçevesinde ölçmektedir. Bu çalışmada 2023 yılına ait Gümrük Süreçlerinin Etkinliği, Altyapı Kalitesi, Uluslararası Gönderilerin Kolaylığı, Lojistik Yeterlilik, Takip ve İzleme Olanakları ile Zamanında Teslimat Oranları verileri OECD ve BRICS ülkelerini kapsayacak şekilde Tercih Endeksi (PSI) yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre en yüksek lojistik performansına sahip ülkeler sırasıyla Finlandiya, İsviçre, Almanya ve Danimarka olarak belirlenmiştir. Bu ülkeler güçlü altyapıları, etkin lojistik süreçleri ve yüksek hizmet kalitesi ile küresel ticaretin merkezinde yer almaktadır. Buna karşın en düşük performans gösteren ülkeler arasında Macaristan, Şili ve Rusya yer almaktadır. Düşük performansa sahip ülkelerdeki altyapı eksiklikleri ve lojistik süreçlerin yetersizliği uluslararası ticarete rekabet gücünü olumsuz yönde etkilemektedir. Türkiye, analiz edilen 37 ülke arasında 29. sırada yer almıştır. Bu durum lojistik altyapının ve süreçlerin iyileştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu sonuçlar küresel lojistik performansının düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesinin ülkelerin ekonomik ve ticari stratejilerinde yol gösterici bir araç olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans, Çok Kriterli Karar Verme, OECD, BRICS.

YEŞİL LOJİSTİK MERKEZ SEÇİMİ İÇİN HİYERARŞİK KÜMELEMEYLE BÜTÜNLEŞİK ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YAKLAŞIMI

Esra Betül Kınacı

Öğr. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, esrabetulkinaci@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-4263-148X

ÖZET

Maliyet açısından etkili bir ağ kurmak birçok endüstri gibi lojistik endüstrisinde de temel bir problem olan merkez konum sorununu ortaya çıkarmıştır. Optimum bir lojistik ağı, lojistik merkezleri ve tedarik zincirinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu merkezler taşımacılık, depolama, dağıtım ve diğer lojistik faaliyetleriyle entegre bir şekilde yürütüldüğü stratejik oluşumlardır. Bu sebeple lojistik yer sorunu operasyonel verimlilik açısından kritik öneme sahiptir. Bunların yanı sıra lojistik merkez seçimi problemini yeşil lojistik unsurları çerçevesinden değerlendirmek, çevresel sürdürülebilirlik hedeflerini lojistik planlama süreçlerine entegre ederek hem çevresel hem de ekonomik açıdan verimli bir çözüm geliştirmek için etkin bir yöntem olacaktır. Bu amaçla çalışmada belirsiz ortamlarda karar vermeyi kolaylaştırmak için hiyerarşik kümeleme algoritması ve Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) araçlarıyla bütünleşik yeni bir merkez konum seçimi yaklaşımı tanıtılmıştır. Önerilen hibrit modelde çeşitli ÇKKV yöntemleri ile bulanık küme ortamında merkez konum alternatiflerinin performansı değerlendirilmiştir. Yapıyı daha yalın bir forma getirmek için alternatif çözüm kümesinin boyutu Makine Öğrenimi (MÖ) algoritmasıyla indirgenmiştir. Sonuç olarak MÖ ve ÇKKV tekniklerinin birleşimiyle yeşil lojistik merkezlerinin seçim problemi ekonomik ve operasyonel süreçlerin birlikteliği gözetilerek değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular ile sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gözetilen politikaları kapsayan bir anlayışın uygulanabilir olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Lojistik, Çok Kriterli Karar Verme, Makine Öğrenimi Algoritmaları.

TÜRKİYE VE AB ÜLKELERİNİN YEŞİL LOJİSTİK PERFORMANSLARININ AĞ-VZA İLE DEĞERLENDİRMESİ

Esra Betül KINACI

*Öğretim Görevlisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi,
esrabetulkinaci@kayseri.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4263-148X*

ÖZET

Küresel siyaset ve ekonomideki paradigma değişimleri, uluslararası ticaretin hem çeşitliliği hem de hacmi bakımından artmasına sebep olmaktadır. Uluslararası iş birliklerinin artması, devletler nezdinde kurulan ticari ortaklıklar ve değişen tedarik ağları gibi unsurlar bu artışa katkı sağlamıştır. Bunların yanı sıra dijitalleşmenin hız kazanması ve yaşanan COVID-19 pandemi süreci gibi etmenler alışveriş alışkanlıklarını dijitale doğru keskin bir biçimde yönlendirmiştir. E-Ticaret platformları hem bireysel hem de kurumsal tüketicilerin aradıkları ürüne dünyanın herhangi bir yerinden ulaşabilme imkânı sağlamıştır. Ancak tüm bu gelişmeler bazı çevresel sorunların artışına neden olmaktadır. Artan ticaret hacmi taşıma ve lojistik süreçlerinde kullanılan enerji miktarını artırarak karbon emisyonlarını yükseltmektedir. Bu bağlamda lojistik süreçlerinin çevre dostu bir şekilde yönetilmesini amaçlayan yeşil lojistik kavramının önemi ortaya çıkmaktadır. Yeşil Lojistik Performans Endeksi (ELPI), ulaşımda lojistik verimliliği ve çevre koruma arasındaki ilişkiyi etkili bir şekilde yansıtan bir endekstir. Ayrıca literatürdeki çalışmalar yeşil lojistik ve uluslararası ticaret arasındaki pozitif korelasyonun varlığını destekler niteliktedir. Çalışma, Türkiye ve Avrupa Birliği üye ülkeleri birlikte ELPI üzerinden çeşitli değişkenler aracılığıyla değerlendirilmekte ve lojistik altyapısının çevresel sürdürülebilirlik açısından durumunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla çalışmada, aynı veya benzer yapıdaki karar verme birimlerini (KVB) nesnel bir şekilde kıyaslama imkânı sağlayan Veri Zarflama Analizi'nin (VZA) güçlü ve güncel bir alt modeli olan Ağ-VZA modeli kullanılmıştır. Burada, karmaşık yapıdaki lojistik süreçlerin değerlendirilmesi için kuramsal bir ağ modeli önerilerek Türkiye'yi AB ülkeleriyle kıyaslama imkânı sağlanmıştır. Yapılan çalışmanın, Türkiye'nin lojistik planlamasını yeşil kavramı üzerinden değerlendirilmesi ve sürdürülebilir kalkınmayla birlikte yeşil lojistik operasyonlarının iyileştirme olanaklarının belirlenmesi noktasında politika yapıcılara yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Lojistik, Ağ VZA, Lojistik Performansı.

KÜRESELLEŞME VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ENDEKSLERİ ÜZERİNDEN ENTROPİ-COCOSO YÖNTEMİ İLE ÜLKELERİN PERFORMANSININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Fulya ZARALI & Neslihan DEMİREL

Doç. Dr., Endüstri Mühendisliği Bölümü, Kayseri Üniversitesi, fzarali@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-7796-1040

Prof. Dr., Endüstri Mühendisliği Bölümü, Kayseri Üniversitesi, ndemirel@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-9737-6666

ÖZET

Dünyanın tek bir büyük pazar haline gelmesine katkı sağlayan küreselleşme kavramı, ülkeler arasındaki sınırların kalkmasıyla uluslararası ticaretin artmasına, sermaye ve işgücünün hareketliliğine, bilgi ve teknolojinin daha hızlı yayılmasına ve farklı kültürlerin etkileşmesine fırsat tanımaktadır. Öte yandan küreselleşme, bazı sorunların da ortaya çıkmasının nedeni olarak gösterilmektedir. Gelir dağılımı, kültürel yapı ve çevre, bu temel sorunların en fazla hissedildiği alanlar arasında yer almaktadır. Gelir dağılımında meydana getirdiği eşitsizlikler, kültürel anlamda neden olunan tekdüzelik ve çevresel bozulma, küreselleşmenin faydalarını tartışmalı hale getirmektedir. Günümüzde yalnızca ekonomik büyümeye odaklanmak yeterli olmamakta, hem dünyanın ve insanlığın geleceğini tehlikeye atmamak hem de rekabet koşullarında ayakta kalabilmek için sürdürülebilir bir yaklaşım sergilemek gerekmektedir. Bu çalışmada 2022 yılında KOF küreselleşme indeksi açısından ilk sırada yer alan yirmi ülkenin performansı, Entropi-CoCoSo yöntemi aracılığıyla KOF küreselleşme indeksi, insani gelişme indeksi, çevresel performans indeksi, sürdürülebilir kalkınma raporu, dünya mutluluk raporu ve Notre Dame Küresel Uyum Endeksi kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sonucunda Danimarka birinci sırada yer alırken Kanada kendisine en son sırada yer bulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Sürdürülebilirlik, Çok Kriterli Karar Verme, Entropi-CoCoSo.

DÜNYA BELİRSİZLİK ENDEKSİ VE TÜRKİYE’NİN TİCARET ORTAKLARI

Gazi POLAT

Öğr. Gör. Dr., Yönetim Bilişim Sistemleri, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, gazipolat@ahievran.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-9797-4017

ÖZET

Ekonomilerinde uygulanacak üretim politikaları ve dış ticaret politikaları bir bütünün iki parçası gibi düşünülebilir. Dolayısıyla az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sanayileşme stratejileri oluşturulurken, dış ticaret politikalarının da bu stratejileri destekleyici şekilde belirlenmesi gerekir. Uluslararası alanda politik ve ekonomik düzeyde yaşanan belirsizlikler, bu politikaların belirlenmesi sürecinde ülke ve firma kararlarını etkileyen önemli gelişmelerdir. Belirsizlik ortamlarında firmaların dış pazarlara girişi zorlaşmakta ve özellikle yatırımlar ertelenmektedir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler içinde dikkat çekici sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Son 10 yılda Türkiye dış ticareti belirli ülkelerde yoğunlaşmıştır. Ancak küresel belirsizliklerin arttığı dönemlerde ticari ilişkilerin dinamikleri ve yönü etkilenebilir. Dünya Belirsizlik Endeksi (WUI) bu etkilerin analizinde yaygın bir gösterge olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda çalışmada, küresel belirsizlik ve dış ticaret ilişkisi, Dünya Belirsizlik Endeksi ve Türkiye'nin dış ticaretinin yoğunlaştığı ülkelerin dış ticaret verileri ile araştırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Belirsizlik, Dış Ticaret, Küreselleşme.

AFET LOJİSTİĞİ YÖNETİMİ: 6 ŞUBAT 2023 TARİHLİ DEPREMDE, HATAY İLİNDE YAŞANAN LOJİSTİK PROBLEMLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Gizem MUDU & Tahsin GEÇKİL

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uluslararası Pazarlama ve Lojistik
Yönetimi, gizemudu546@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7575-2774*

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, tahsingeckil@gmail.com,
ORCID ID: 0000-0002-5666-9905*

ÖZET

Bu çalışma 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli deprem sonrasında Hatay ilinde yaşanan afet lojistiği problemlerini tespit etmek ve benzer afetlerde aynı sorunların yaşanmaması için öneriler getirmek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden biri olan yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılarak toplanmıştır. Bu amaçla deprem zamanında o bölgede görev yapmış kamu görevlileri ve depremi fiilen yaşamış olan vatandaşlar arasından toplam 20 kişiye yarı yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır. Mülakatta kullanılan sorular araştırmacılar tarafından literatür araştırılması sonucunda oluşturulmuştur. Elde edilen veriler MAXQDA data programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların ifadeleri sonucunda toplamda 988 kod sistemi açığa çıkmıştır. Analiz sonucunda lojistik problemlerin temelinde ulaşım kısıtlılıkları, enkaz çalışmalarına müdahale eden ekiplerin sayısının yeterli olmadığı, temel ihtiyaç maddeleri ve sağlık gereksinimlerine erişimin yetersizliği ve asayiş problemlerinin yaşanması ve afete müdahale edecek organizasyonların hiyerarşik yapısının çöktüğü bulgularına ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak afete müdahalenin ekipman eksikliği nedeniyle doğru zamanda gerçekleştirilmediği ve katılımcı ifadelerinden yola çıkılarak toplumsal düzeyde afet bilinci eksikliklerinin olduğu da söylenebilir. Araştırma bulgularına göre Hatay gibi afet riski yüksek ve sınır vilayeti olması nedeniyle ulaşım kısıtları olan şehirlerde afet lojistiği problemlerinin daha az yaşanması için şunlar önerilir: ihtiyaç halinde kullanılacak sabit depoların konumlandırılması, kamu kurumları dışında afete profesyonel müdahale etmek isteyen gönüllü vatandaşlara uygun eğitimlerin verilmesi, bunların organize edilmesi ve bu konuda gerekli denetimlerin yapılması, acil durum toplanma alanlarının çevresinde olası afetlerde müdahale edebilecek güvenilir sağlık kuruluşlarının oluşturulması ve toplumun her bireyine afet bilinci konusunda eğitimler verilmesi benzer afetlerde afet lojistiği problemlerinin ve kayıpların azalmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Afet Lojistiği, Bütünleşik Afet Lojistiği, Afet Lojistiği Yönetimi, Afet Lojistiği Problemleri.

TÜRKİYE’NİN AFETLER YÖNÜNDE DEĞERLENDİRMESİ

Gül SENİR

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,

gul.senir@ohu.edu.tr, [ORCID ID: 0000-0001-5454-2321](https://orcid.org/0000-0001-5454-2321)

ÖZET

Afetler insanların hayatını olumsuz etkileyebilen, kesintiye uğratabilen doğal, insan kaynaklı veya teknoloji kaynaklı olaylar olarak ifade edilebilir. Türkiye'nin jeolojik yapısı, topografyası ve iklim koşulları nedeniyle, ülkede pek çok afet olayı sıklıkla yaşanmaktadır. Yaşanan afetlerde ülkemizin ekonomik ve sosyal yapısında önemli zararlar oluşmakta, hızlı nüfus artışı ve yerleşim yerlerindeki çarpık kentleşme de bu zararları artırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, dünya genelinde afetlerle ilgili verileri düzenli ve sistematik şekilde kayıt altına alan The Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED) tarafından geliştirilen veri tabanı The Emergency Events Database (EM-DAT) Türkiye verilerinin 2014-2024 yılları arasındaki zaman sürecinde incelenmesidir. EM-DAT Türkiye 2014-2024 yılları arasındaki istatistiklere göre Türkiye, deprem, sel, heyelan, çığ düşmesi gibi birçok doğal kaynaklı afet türü ve birçok insan kaynaklı afet türü ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye’de 2014-2024 yılları arasındaki on yıllık süreçte teknolojik kaynaklı 45 afet, doğal kaynaklı 36 afet olayı yaşanmıştır. Doğal kaynaklı afet olaylarının 14’ü sel, 13’ü deprem, 5’i fırtına, 2’si kütle hareketi ve 2’si orman yangını olarak kayıtlara geçmiştir. 11 Ağustos 2021 tarihinde Karadeniz Bölgesi’nde Kastamonu, Sinop ve Bartın illerinde meydana gelen sel felaketinde 70 kişi hayatını kaybetmiştir. Merkez üsleri Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçeleri olan 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremlerinde, 53.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Türkiye'nin potansiyel bir afet ülkesi olması riskinden dolayı, etkin bir afet yönetimi ve afet lojistiği planlamasının ülkemiz için taşıdığı önem açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Afet Yönetimi, EM-DAT.

TÜRKİYE’DE TEHLİKELİ MADDELERİN TAŞINMASI KONUSUNDA YÜRÜTÜLEN LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ ANALİZİ

Gülsüm YÜKSEL & Beyza AKSOY MIHOĞLU

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Anabilim Dalı, KTO Karatay Üniversitesi,
yuksel.gulsum29@gmail.com, ORCID ID: 0009-0008-0245-1434*

*Arş. Gör. Dr., Beyza AKSOY MIHOĞLU, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, KTO Karatay Üniversitesi,
beyza.aksoy.mihoglu@karatay.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3006-7380*

ÖZET

Tehlikeli maddelerin taşınması, lojistik bir faaliyet olmanın ötesinde, insan sağlığının korunması, çevre güvenliğinin sağlanması, ekonomik sürdürülebilirliğin desteklenmesi ve uluslararası ticaretin kesintisiz işleyişinin temini açısından stratejik bir öneme sahiptir. Özellikle, son yıllarda ulusal ve uluslararası düzenlemeler, bu tür taşımacılıkla ilgili risklerin en aza indirilmesi ve etkin yönetiminin sağlanması konularında çeşitli gereklilikler ortaya koymaktadır. Bu bağlamda yapılan araştırmaların, yalnızca teorik bilgi sağlamaktan öte, uygulamalara rehberlik edebilmesi oldukça önemlidir. Bu sistematik derleme çalışması, “tehlikeli maddelerin taşınması” konusunda yapılan lisansüstü araştırmaları derinlemesine değerlendirmeyi, araştırma eğilimlerini belirlemeyi ve gelecekteki çalışmalara rehberlik edecek mevcut sınırlılıkları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada, “tehlikeli maddelerin taşınması” anahtar kelimesi kullanılarak Ulusal Tez Merkezi’nde yayımlanan 14 lisansüstü tez, sistematik derleme yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmalar, teorik çerçeveleri, kullanılan araştırma metodolojileri, temel bulguları, lisansüstü eğitim düzeyi ve ilgili akademik disiplinleri de dahil olmak üzere belirlenen parametreler doğrultusunda incelenmiş ve elde edilen bulgular raporlanmıştır. Bu çok yönlü yaklaşım, bu alandaki araştırmaların mevcut durumunun kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Bulgular, bu konuyu ele alan ilk çalışmanın 2015 yılında gerçekleştirildiğini ve sonraki yıllarda artan bir ilgiyle tehlikeli maddelerin taşınması konusunun gelişen bir araştırma alanına dönüştüğünü göstermektedir. Yayımlanan tezlerin odak noktalarının genellikle güvenlik, hukuki sorumluluklar ve optimizasyon eksenlerinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Çalışmada, ilgili bulgular mevcut literatür ışığında değerlendirilmiş ve ulusal literatürde tespit edilen araştırma boşlukları, gelecekteki araştırmalara katkı sağlamak amacıyla ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Taşımacılık, Karayolu Taşımacılığı, Tehlikeli Maddelerin Taşınması, Tehlikeli Maddelerde Risk.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜYE VE ADAY ÜLKELERİNİN 2023 YILI LOJİSTİK PERFORMANSLARININ ENTROPI-WASPAS YÖNTEMİYLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

H. Handan ÖZTEMİZ

*Arş. Gör. Dr., Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik Bölümü, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi,
handan.oztemiz@beun.edu.tr; ORCID: 0000-0002-4446-6887*

ÖZET

Ekonomik entegrasyonun en önemli örneklerinden biri olan Avrupa Birliği (AB), gelişmiş ulaştırma ve lojistik altyapısı, ortak gümrük prosedürleri ve lojistik ağındaki standartları ile dikkat çekmektedir. Bu unsurlar, yalnızca iç ticareti değil, aynı zamanda uluslararası ticaret ilişkilerini de derinleştirerek üye ülkelerin rekabetçiliğini artırmakta ve lojistik performanslarını olumlu yönde etkilemektedir. AB aday ülkelerinde de üye olma sürecini kısaltmak, AB standartlarına uyum sağlamak amacıyla lojistik sektörüne yönelik çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Dünya Bankası tarafından derlenen, altı alt endekse göre hesaplanan Lojistik Performans Endeksi (LPI) skorlarına göre AB üye ülkelerinin performansı, AB'nin gelişmiş lojistik altyapısının ve etkili gümrük prosedürlerinin bir yansıması olarak öne çıkmaktadır. LPI skorları, eşit önem derecesine sahip altı alt endeks değerleri ile hesaplanmaktadır. Bu çalışmada ise LPI alt altı endeksinin 2023 yılına ait skorları kullanılarak çok kriterli karar verme yöntemlerinden Entropi ağırlıklı WASPAS yöntemi ile genel skorlar elde edilmiştir. AB üye ve aday ülkeler elde edilen bu genel skorlar, Dünya Bankası'na yayınlanan 2023 genel LPI skorları ile karşılaştırılmalı olarak analiz edilmiş, ayrıca alt altı endeks önem derecelerine göre değerlendirilmiştir

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans, Entropi, WASPAS, Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri.

BLOK ZİNCİR TEKNOLOJİSİNİN TEDARİK ZİNCİRİNE ENTEGRASYONU: ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR LİTERATÜR TARAMASI

Hakan ARSLANHAN & Yılmaz DELİCE

Arş. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,

hakanarslanhan@ohu.edu.tr; ORCID ID: 0000-0002-6689-5893

Doç. Dr., Endüstri Mühendisliği, Kayseri Üniversitesi, ydelice@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-4654-0526

ÖZET

Blok zincir teknolojisi, başlangıçta finansal uygulamalar için öne çıkan bir teknoloji katmanı olarak ortaya çıkmış olsa da günümüzün karmaşık küresel tedarik ağları, değişen tüketici talepleri ve artan rekabet baskısının getirdiği yenilikçi çözüm ihtiyacıyla, tedarik zinciri gibi farklı alanlarda da büyük bir ilgi görmeye başlamıştır. Merkezi olmayan yapısı, dağıtık veri yapıları, mutabakat mekanizmaları, akıllı sözleşmeler ve asimetrik şifreleme gibi benzersiz özellikleriyle blok zincir teknolojisi lojistik ve tedarik zinciri yönetiminde süreçlerin güvenliğini, şeffaflığını ve verimliliğini artırma potansiyeli taşımaktadır. Bu çalışma, blok zincir teknolojisinin tedarik zinciri yönetimindeki önemini ve uygulama alanlarını inceleyerek, sektörel entegrasyon önceliklerini, bu entegrasyonun başarısını ölçme yöntemlerini ve uygulama süreçlerinde karşılaşılan zorlukları değerlendirmeyi; ayrıca, bu zorlukların üstesinden gelmek için önerilen stratejilerle gelecekteki uygulamalar için yol gösterici bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Sistematik bir literatür taramasıyla Scopus ve Web of Science veri tabanlarından alınan 126 makale analiz edilmiştir. Araştırma, blok zincirin gıda, ilaç ve lojistik gibi hassas sektörlerde izlenebilirlik, şeffaflık ve süreç yönetimi açısından sunduğu fırsatları ortaya koyarken; aynı zamanda yüksek maliyetler, ölçeklenebilirlik sorunları ve düzenleyici eksiklikler gibi engelleri ele alarak, bu teknolojinin sektörel uygulamalarına ilişkin kapsamlı bir değerlendirme sunmakta ve gelecekteki araştırmalar ile pratik uygulamalar için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Blok Zincir, Tedarik Zinciri Yönetimi, Dijital Dönüşüm, Akıllı Sözleşmeler, Literatür Taraması.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER DİJİTAL VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI KÜRESEL ARAŞTIRMASINDA TÜRKİYE’NİN DURUMU

Halit Gökhan YÜKSEL

Öğr. Gör. Dr., Finans-Bankacılık ve Sigortacılık, Kastamonu Üniversitesi,

hgyuksel@kastamonu.edu.tr; ORCID ID: 0000-0002-7546-1683

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, teknolojik gelişmelerin ticaretin kolaylaştırılmasına yansımalarını BM (Birleşmiş Milletler) Dijital ve Sürdürülebilir Ticaretin Kolaylaştırılması Küresel Araştırması perspektifinde ele almak ve Türkiye'nin bu konudaki durumunu incelemektir. Ticaretin kolaylaştırılması, kısaca uluslararası ticarete gerekli işlemlerin ve evrakların standardize edilerek işlem sürelerinin kısaltılması olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası ticaret hacmini artıracak her türlü çalışma sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeye destek niteliğindedir. Ancak son yıllarda, Covid-19, jeopolitik sorunlar ve yüksek enflasyon durumu gibi birçok faktör uluslararası ticarete işlem maliyetlerini artırmıştır. Diğer taraftan, teknolojik gelişmelerin ise ticaretin kolaylaştırılması konusunda ülkelere ciddi destek sağlayabileceği görülmüştür. Bu gelişmeler çerçevesinde, BM Dijital ve Sürdürülebilir Ticaretin Kolaylaştırılması Küresel Araştırması hem küresel hem de ülke ölçeğinde sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin sağlanması noktasında önemli bilgiler sunmaktadır. Söz konusu araştırmada, DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması tedbirlerini de kapsayan 11 alt grupta 60 göstergede dijital ve sürdürülebilir ticaretin kolaylaştırılmasına ilişkin veriler 2015 yılından beri iki yılda bir yayımlanan raporlarla ortaya konulmaktadır. Raporda şeffaflıktan sınır ötesi kâğıtsız ticarete, tarımsal ticaretin kolaylaştırılmasından e-ticaret için ticaretin kolaylaştırılmasına kadar farklı konularda veriler yer almaktadır. Bu kapsamda, Türkiye’de yaşanan gelişmelere değinilecek olursa, bahsedilen konularda Türkiye ekonomisindeki gelişmelerde en dikkat çeken nokta, şeffaflık alt grubunda görülmektedir. Zira 2015 yılında var olan ithalat ve ihracat düzenlemelerinin internette yayımlanması gibi kısmi uygulanan işlemler 2023 yılında tamamen uygulanır hale gelmiştir. Öte yandan, sınır ötesi kâğıtsız ticaret alt grubunda yer alan menşe şahadetnamesinin elektronik değişimi gibi bazı konuların hala uygulanmadığı ve bazılarının kısmî uygulandığı, bazılarının ise planlama aşamasında olduğu anlaşılmaktadır. Bu gelişmeler ve diğer alt gruplarda 2015-2023 arasında uygulanan veya uygulanmaya çalışılanlar, Türkiye’de dijital ve sürdürülebilir ticaretin kolaylaştırılması konusunda önemli iyileştirmeler yapıldığını, bazı noktalarda ise eksikliklerin halen devam ettiğini göstermektedir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeye çalışan Türkiye’nin yapay zekâ ve IoT (nesnelerin interneti) gibi farklı teknolojik gelişmelerden daha çok faydalanarak bu alandaki eksikliklerini giderilebileceği, böylelikle uluslararası ticaretten ülke ekonomisine daha fazla destek alabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ticaretin Kolaylaştırılması, Dijital ve Sürdürülebilir Ticaretin Kolaylaştırılması, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması.

LOJİSTİK SEKTÖRÜNDE YENİLİKÇİ UYGULAMALAR “HYPERLOOP İLE KARGO TESLİM EVRİMİ”

Halit KAYA

Lojistik Bilim Uzmanı, Sektör Profesyoneli, Cost Lojistik, hltky550@gmail.com,

ORCID ID: 0000-0002-3280-2492

ÖZET

Kargo ve lojistik sektörü, teknolojik gelişmelerin etkisiyle sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisindedir. Önümüzdeki otuz yıl içerisinde, bugün hayal gibi görünen ancak gerçekçi temellere dayanan yenilikçi lojistik modellerinin sektöre yön vermesi beklenmektedir. Özellikle yapay zekâ teknolojileri ve dijitalleşme, gönderici ile alıcı arasındaki teslimat sürelerini en aza indirme noktasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda ulaştırma sektöründe uzun süredir üzerinde çalışılan Hyperloop teknolojisinin, kargo taşımacılığında uygulanabilirliği giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Hyperloop teknolojisi, şehirlerarası ulaşım sürelerini önemli ölçüde kısaltmayı amaçlayan bir model olarak geliştirilmiştir. Bu modelin gelecekte kargo teslimatında da yaygınlaşacağı öngörülmektedir. Önerilen sistem, bireysel konutlara ve binalara entegre edilecek Hyperloop benzeri hatlar aracılığıyla, belirli hacimlerdeki paket ve dosyaların çıkış noktasından varış noktasına hızlı, güvenli ve çevre dostu bir şekilde ulaştırılmasını hedeflemektedir. Bu hatlar, yeni inşa edilen binalarda zorunlu bir altyapı haline gelerek kargo teslimat süreçlerini daha verimli hale getirecektir. Hyperloop kargo modeli, süreç boyunca web tabanlı sistemler ve yapay zekâ destekli yazılımlar ile yönetilecek, gönderici ve alıcılar anlık bilgilendirmelerle süreç hakkında haberdar edilecektir. Bu yaklaşım hastanelerde kullanılan pnömatik tüp sistemlerine benzer bir operasyonel yapı sunmakla birlikte karbon salınımını en aza indirerek çevresel sürdürülebilirliği destekleyecektir. Bu çalışmada, Hyperloop teknolojisinin kargo teslimatına entegrasyonu, uygulanabilirliği ve gelecekteki potansiyel modelleri ele alınmaktadır. Çalışmanın amacı, gelecekteki lojistik ve kargo teslimat modellerinin şekillendirilmesine katkı sağlamaktır. Bu kapsamda, mevcut Hyperloop sistemlerinin kullanım alanları ve gelişim süreçleri, kargo teslimatı odaklı bir perspektifle incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hyperloop, Kargo, Teslimat.

KOBİ'LERİN YEŞİL DÖNÜŞÜMÜ: SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARININ KÜRESEL REKABET GÜCÜNE VE ULUSLARARASILAŞMA SÜREÇLERİNE ETKİLERİ

Hasan HARMANCI

Öğr. Gör. Dr., Akçakoca Bey Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü, Düzce Üniversitesi,

hasanharmanci@duzce.edu.tr; ORCID ID: 0000-0002-5852-2667

ÖZET

Günümüzde etkisi giderek artan iklim değişikliği ile mücadele, uluslararası kurumların öncülüğünde kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve iş dünyasının katkılarıyla ulusal ve uluslararası düzeyde uyum çalışmalarıyla sürdürülmektedir. Bu bağlamda politika yapıcılar, ülkelerinde gerekli yasal ve hukuki altyapıyı oluştururken, STK'lar sürdürülebilirlik konularında toplumsal farkındalık yaratmada önemli roller üstlenmektedir. Ancak sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşılmasında en kritik aktörlerden biri, sektör ayrımı gözetmeksizin işletmelerdir. Avrupa Birliği gibi gelişmiş ülkelerde hâlihazırda yürürlüğe giren ve önümüzdeki yıllarda küresel çapta daha yaygın hale gelmesi beklenen yeşil sürdürülebilirlik düzenlemeleri, dünyadaki işletmelerin %99,6'sını oluşturan küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ'lerin) başta ihracat olmak üzere uluslararasılaşma süreçlerini kaçınılmaz şekilde etkileyecektir. Proaktif çevresel stratejilere sahip KOBİ'ler, yeşil sürdürülebilirlik uygulamalarını benimseyerek hem ekonomik hem de operasyonel verimliliklerini artırmakta, maliyetlerini düşürerek daha iyi bir finansal performans elde etmektedirler. Bu durum, KOBİ'lerin küresel rekabet güçlerini artırarak ihracat performanslarına da olumlu yansımaktadır. Ancak büyük işletmelere kıyasla daha sınırlı kaynaklara ve kapasitelere sahip olan KOBİ'lerin, sürdürülebilirlik uygulamalarını benimserken karşılaşılabilecekleri olası problemleri çözebilmek için kamu kurumları, kurumsal ağlar ve farklı iş birliği stratejileriyle dış paydaşlardan destek almaları gerekmektedir. Bu şekilde KOBİ'ler çevresel sürdürülebilirlik başta olmak üzere diğer tüm sürdürülebilirlik uygulamalarını benimserken karşılaşılabilecekleri sorunları daha kolay çözebileceklerdir. Büyük işletmelere kıyasla piyasa değişikliklerine hızlı ve esnek karar alabilme avantajına sahip olan KOBİ'ler, bu özelliklerini kısa vadede küresel rekabet güçlerini artırmak, uzun vadede ise uluslararasılaşma performanslarını geliştirerek daha rekabetçi ve güçlü organizasyonel yapılara ulaşmak için kullanabileceklerdir. Ülke ekonomisinin büyük bir kısmını oluşturan KOBİ'lerin sürdürülebilirlik uygulamalarını benimsemeleri, aynı zamanda ülkeler içinde ekonomik, çevresel ve toplumsal faydalar da sağlayacaktır. Bu durum, uzun vadeli ekonomik büyümeyi desteklemenin yanı sıra toplumsal refahı artıracak ve ülkenin uluslararası alanda daha rekabetçi ve çevresel standartlara uygun hale gelmesine katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel Sürdürülebilirlik, KOBİ Uluslararasılaşması, Proaktif Çevresel Stratejiler.

BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİR TEDARİK ZİNCİRİNE ETKİLERİ: ELEKTRİKLİ ARAÇ BATARYALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Hatice ERKEKOĞLU, Nisanur ÖZDEMİR & Burcu YILMAZ

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Kayseri Üniversitesi, haticeer@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-9021-5843

Yüksek Lisans Öğrencisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Kayseri Üniversitesi,

nisa.surer.77@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-3185-8274

Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Kayseri Üniversitesi, burcukaya107@gmail.com, ORCID

ID: 0000-0002-6004-0640

ÖZET

Teknolojik gelişimin hız kazanmasıyla birlikte dijital teknolojiler, sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyen temel bir araç haline gelmiştir. Bu kapsamda günümüzde elektrikli araç üretimi, karbon salınımını azaltan ve çevre dostu ulaşımı sağlayan bir adım olarak öne çıkmaktadır. Elektrikli araç endüstrisinin büyümesi, kullanılmış bataryaların geri dönüşümü ile ilgili çevresel ve ekonomik zorlukları beraberinde getirmiş, kullanım ömrünü tamamlamış elektrikli araç bataryalarının geri dönüşümü konusuna verilen önemi de artırmıştır. Geleneksel geri dönüşüm süreçlerinde şeffaflığın yeterli düzeyde olmaması, bilgi yönetiminde yaşanan zorluklar ve sahte ürünlerin piyasaya sürülmesi gibi bazı sorunlar bulunmaktadır. Blokzincir teknolojisi de bu problemleri çözüme potansiyeli sunmakta ve tedarik zincirinde güven ve şeffaflığın sağlanması konusunda önemli bir teknoloji olarak öne çıkmaktadır. Bu çerçevede araştırmanın amacı; blokzincir teknolojisinin sürdürülebilir tedarik zincirinde sunduğu uygulama alanlarından biri olan elektrikli araç bataryaları üzerine literatür incelemesi yapmaktır. Buna yönelik olarak konuyla ilgili Web of Science veri tabanından elde edilen 15 makale amaç, yöntem, temel bulgular ve araştırma boşlukları açısından sistematik bir şekilde incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları; bataryalarda ikinci kullanım potansiyelini artırmaya yönelik blokzincir tabanlı çözümlerin, çevresel, ekonomik ve sosyal sürdürülebilirlik hedeflerini sağlamak açısından faydalı olduğunu göstermektedir. İncelenen çalışmalar bu faydaların genel olarak; izlenebilirlik ve şeffaflık artışı, geri dönüşüm süreçlerinin optimizasyonu, elektrikli araç bataryalarında ikinci kullanım ve döngüsel ekonomi, çevresel etkilerin azaltılması ve ekonomik faydalar başlıkları altında toplandığını göstermektedir. Bunlara ek olarak blokzincir teknolojisinin elektrikli araç bataryalarının geri dönüşüm sürecinde kullanılmasında veri güvenliği, hükümet politikaları ve simülasyon uygulamalarının gerçek dünyaya entegrasyonu gibi konuların öncelikli araştırma alanları olarak öne çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elektrikli Araç Bataryaları, Blokzincir, Sürdürülebilir Tedarik Zinciri.

TİCARET SAVAŞLARININ KÜRESEL TİCARETE ETKİLERİ

Koray UYGUR

Arş. Gör. Dr., İktisat, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, korayuygur@nevsehir.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-0795-9348

ÖZET

Ticaret savaşları ülkelerin ekonomik olarak dışa açılmalarıyla birlikte önem kazanan kavramlardan birisidir. Küresel düzeyde, ülkelerin temel hedeflerinden biri ihracatı artırarak ithalatı azaltmaktır. Ancak bir ülkenin dış ticaret fazlası vermesi başka bir ülkenin dış ticaret açığı vermesine yol açmaktadır. Uluslararası ticarete karşılıklı bağımlılıkların artmasıyla ticaret savaşları başlamıştır. Çalışmanın amacı ticaret savaşlarının küresel ticarete olan etkisinin teorik olarak incelenmesidir. Küresel ölçekte “ABD-Çin” ve “İngiltere-Avrupa Birliği” arasında yaşanan ticaret savaşları en önemli ticaret savaşları arasında yer almaktadır. Söz konusu savaşlar bazen kur savaşları olarak bazen de ülkelerin gümrük tarifeleri gibi korumacı politikaları artırmasıyla ortaya çıkmıştır. Özellikle 2008 Küresel Ekonomik Krizinden sonra ülkelerin gümrük tarifeleri gibi korumacı politika araçlarına başvurması ticaret savaşlarını da beraberinde getirmiştir. Korumacı politikalar sonucunda ithal malların fiyatlarının artması tüketim harcamalarının ve toplam talebin azalmasına neden olmuştur. Bunun yanında ticaret savaşları ekonomilerdeki belirsizlik durumunun artmasına yol açmaktadır. Belirsizlik ortamı ise gerek yurtiçi yatırımları gerekse yabancı yatırımları azaltmıştır. Ticaret savaşlarının küresel ticareti azaltması küresel ölçekte çeşitli makroekonomik değişkenleri de olumsuz etkilemektedir. Ticaret kısıtlamaları sonucunda maliyet artışları yatırımları olumsuz etkilediği gibi ekonomik büyümeyi de azaltmaktadır. Ayrıca ekonomik büyümenin yavaşlaması istihdamı olumsuz etkileyecek ve fiyatların artması da enflasyonu arttıracaktır. Sonuç olarak, ticaret savaşları, ülkeler arasındaki siyasi ve ekonomik iş birliğini zayıflatarak korumacılık eğilimlerini güçlendirmekte ve uzun vadede küresel ekonomik entegrasyonu engellemektedir. Bu durum, sadece ticaret üzerinde değil, aynı zamanda uluslararası ekonomik düzenin istikrarı üzerinde de olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ticaret Savaşları, Küresel Ticaret, Makroekonomik Değişkenler.

BORSA İSTANBUL ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA FİRMALARININ FİNANSAL PERFORMANSLARININ LOPCOW TEMELLİ COCOSO YAKLAŞIMIYLA DEĞERLENDİRİLMESİ

Mehmet APAN

*Doç. Dr., Finans ve Bankacılık Bölümü, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi,
mehmetapan@subu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9471-4810*

ÖZET

Ülke içinde ve ülkeler arasında malların değişimi için lojistik sektörünün önemi COVID-19 daha da öne çıkmıştır. Lojistik sektöründeki aksamalar, malların arz eksikliği yaşayan pazarlara ulaşmasında kilit rol oynamaktadır. Lojistik sektörü, malların pazarlar arasında arz dengesizliğinin giderilmesine yardımcı olmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Borsa İstanbul Ulaştırma ve Depolama firmalarının LOPCOW temelli CoCoSo yaklaşımıyla finansal performansının 2014-2023 dönem verisi kullanılarak değerlendirilmesidir. Çalışmada likidite, etkinlik, finansal yapı, karlılık ve büyüme boyutlarını içeren 14 (on dört) alt kriterli bir performans değerlendirme modeli önerilmiştir. Bu kapsamda 2 (iki) kriter maliyet ve 12 (on iki) kriter ise fayda yönlü özelliğe sahiptir. LOPCOW yöntemine göre belirlenen kriter ağırlıkları incelendiğinde; 2014-2023 dönemi için ortalama kriter ağırlık değerlerine göre en önemli kriterin C4 (Aktif Devir Hızı), en önemsiz kriterin ise C2 (Nakit Oran) olduğu gözlenmiştir. Kriterlerin önem düzeylerinin yıllara göre farklılık gösterdiği, ancak C4 (Aktif Devir Hızı) kriterinin 2022, 2021, 2020 ve 2019 yıllarında en önemli kriter olduğu tespit edilmiştir. Ampirik analizler sonucunda elde edilen ortalama performans değerleri incelendiğinde en yüksek performansın TLMAN kodlu firma tarafından elde edildiği, buna karşın en düşük finansal performansın ise GSDDE kodlu firma tarafından elde edildiği belirlenmiştir. Diğer yandan performans sıralamalarının ortalaması alınarak yapılan genel sıralamada TLMAN firmasının ilk sırada yer aldığı, buna karşın en düşük performansa (7.sıra) GSDDE firmasının elde ettiği gözlenmiştir. Bu sıralamada TLMAN firmasının 2023, 2022, 2019, 2018, 2017, 2016 ve 2014 yılları için 7 yılda ilk sırada yer alarak en iyi performansı gösterdiği; BEYAZ firmasının ise 2022 ve 2021 yıllarında ilk sırada yer alarak en iyi performansı gösterdiği ve THYAO firmasının ise sadece 2015 yılında ilk sırada yer alarak en iyi performans sıralaması elde ettiği gözlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen sonuçlar; veri seti, örneklem, değerlendirme kriterleri ile kullanılan yöntemlerle sınırlılık taşımaktadır. Burada lojistik sektörü özelinde firmalara finansal performans değerlendirme için yeni bir yaklaşım önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ulaştırma ve Depolama, Finansal Performans, LOPCOW, CoCoSo.

MERKANTİLİZMDEN NEOMERKANTİLİZME BİR KÖPRÜ: FRIEDRICH LIST ÖRNEĞİ

Mehmet DİNÇASLAN

Dr. Öğr. Üyesi, İktisat, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İİBF, mehmetdincaslan@ktu.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-8549-2627

ÖZET

Neomerkantilizm, devletin zenginliğini ve gücünü arttırmak amacıyla stratejik ticarî korumacılığın ve devlet müdahalelerinin gerekliliğini vurgulayan fikirler ve politikalar bütünüdür. 21. Yüzyılda neomerkantilizmin yeniden gündeme gelmesinde 2008 Küresel Krizi, Birleşik Krallığın Avrupa Birliği'nden ayrılması, ABD-Çin arasındaki rekabet, Covid-19 Salgını, Rusya'nın etki alanlarını sınırlandırma çabaları, neoliberal küreselleşmeden duyulan hoşnutsuzluklar ve Dünya Ticaret Örgütü'nün girdiği çıkmazların etkili olduğu söylenebilir. Bununla birlikte neomerkantilizmi sırf devletlerarası rekabete indirgemek doğru olmayacaktır. Neomerkantilistlerin çoğu devletlerarasında çok taraflı iş birliğinin önemine inanmışlar ve buna uygun politika önerilerinde bulunmuşlardır. Neomerkantilizmin canlanması beraberinde merkantilizmle bağının da irdelenmesine yol açmıştır. Milletlerin zenginliğinin temelinde kıymetli madenler stokunun bulunduğu, bunun da dış ticaret fazlasıyla elde edilebileceği düşüncesi merkantilizmin çıkış kaynağıdır. Devlet-tüccar/burjuvazi ortak çıkarlarını temsil eden merkantilizmin, Avrupa'da kabaca sanayi kapitalizmi öncesi dönemin iktisat politikalarını tasvir ettiği bilinmektedir. Adam Smith'in Milletlerin Zenginliği (1776) eseriyle birlikte iktisadî liberalizmin ve bu kapsamda serbest dış ticaretin üstünlükleri öne çıkarılmıştır. Bu fikirler, sosyalist ve neomerkantilist düşünce cephelerinden serbest piyasa ekonomisine eleştiriler yöneltilmesine zemin hazırlamıştır. Neomerkantilizm, hem Smith sonrası dönemin fikirlerini ve politika önerilerini yansımasıyla hem de endüstriyi esas almasıyla merkantilizmden farklılaşmaktadır. Bu bildiride ise neomerkantilistlerden Friedrich List (1789-1846)'in iktisadî fikirleri ve iktisat politikası önerileri üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın amacı, List'in neomerkantilist yaklaşımını değerlendirmektir. Alman Tarihçi Okulu'nun öncülerinden olan List, serbest dış ticaret kuramını İngiliz millî çıkarlarına uygun olduğunu ileri sürerek eleştirmiştir. Bu bağlamda tezlerini kişisel çıkar esaslı rasyonel iktisadî birey tipolojisi yerine, "millet" kavramına istinaden "millî çıkarlar" üzerinden ileri sürmüştür. Bu münasebetle List, stratejik ticarî korumacılığı benimseyerek devlet müdahalelerini, talebin millî mallara yönlendirilmesini ve yeni doğan endüstri birimlerinin gümrük vergileriyle korunmasını önermiştir. Söz konusu endüstri dallarının yabancılarla rekabet edebilecek düzeye erişmesi halinde, serbest dış ticarete geçilebileceğini belirtmiştir. Bu açıdan List'te korumacılığın süreklilik ve yaygınlık arz etmediğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte hâlihazırdaki neomerkantilist söylemlerde, List'ten ziyade diğer neomerkantilistlerin öne çıktığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Merkantilizm, Neomerkantilizm, İktisadî Milliyetçilik, Korumacılık, Friedrich List.

KENTSEL NÜFUS ARTIŞI VE KİŞİ BAŞI ENERJİ KULLANIMI ARASINDAKİ İLİŞKİ: EŞİK DEĞER ANALİZİ

Mehmet UÇAR, Mert Anıl ATAMER & Mücahit ÜLGER

*Dr., Finans-Bankacılık ve Sigortacılık, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
mehmet.ucar@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6078-7536*

*Dr., Finans-Bankacılık ve Sigortacılık, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
mertatamer@nevsehir.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1238-9020*

*Dr., Finans-Bankacılık ve Sigortacılık, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi,
mucahit.ulger@ahievran.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0300-099X*

ÖZET

Kentsel nüfus artışı ve enerji kullanımı arasında kuvvetli bir kolerasyon vardır. Yapılan çalışmaların çoğunda kentleşmenin artmasının enerji tüketimini de arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada, kentsel nüfus artışının kişi başı enerji tüketimini belirli bir noktaya kadar arttırdığı, bir noktadan sonra ise azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar çalışmayı diğerlerinden ayırmaktadır. Çalışmada gelişmekte olan 17 ülkenin 1998-2021 yılları arasındaki verileri kullanılarak eşik değer analizi yapılmış, kentsel nüfus artışı ile kişi başına düşen enerji kullanımı arasındaki ilişki saptanmıştır. Yapılan analizler sonucunda; %3,63 değerine kadar kentsel nüfus artışındaki %1'lik bir artışın kişi başı enerji tüketimini %0,11 oranında arttırdığı, %3,63 değerinden sonra ise kentsel nüfus artışındaki %1'lik bir artışın kişi başı enerji tüketimini %0,06 oranında azalttığı sonucuna ulaşılmıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi, çağımızın en büyük sorunlarından biri olan enerji tasarrufunun yolu, kentleşme nüfus artışını belirlenen seviyelerin üstüne çıkarmak suretiyle gerçekleştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Gelişmekte Olan Ülkeler, Eşik Değer Analizi, Kentsel Nüfus Artışı, Kişi Başı Enerji Kullanımı.

GÜÇLÜ ÜLKE LİDERLERİ, GÜÇLÜ MARKALAR?

Muhammed Bilgehan AYTAÇ

Dr. Öğr. Üyesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, Aksaray Üniversitesi, bilgehanaytac@aksaray.edu.tr,

[ORCID ID: 0000-0002-2351-0893](https://orcid.org/0000-0002-2351-0893)

ÖZET

Menşe ülke etkisi (country-of-origin effect), uluslararası ticaret ve tüketici davranışları alanında önemli derecede tartışılmış bir konu olsa da bu etkilerin ülkelerin liderlerinin algılanan gücüyle nasıl ilişkilendiğine dair literatürde önemli boşluklar bulunmaktadır. Bu çalışmada, güçlü lider imajının, bir ülkenin uluslararası markalarının güçlü olarak algılanmasına yol açıp açmadığı incelenecektir. Çalışmada, deneysel tasarımla kurgusal olarak yaratılmış yabancı ülkelerin liderleri ve o ülkelere ait markalarla ilgili tüketici algıları ölçülecektir. Tüketici algıları, marka değeri ve marka kişiliği kavramları temel alınarak değerlendirilecektir. Örneklem 18 yaşından büyük Türk tüketiciler olarak belirlenmiştir ve kolayda örnekleme yöntemiyle araştırmacının görev yaptığı üniversite öğrencileri üzerinden veri toplanılması planlanmaktadır. Ayrıca elde edilen bulguların geçerliliğini ve güvenilirliğini arttıracakları düşünüldüğü için demografik değişkenlere ek olarak Hofstede'nin kültür boyutları değişkenleri kontrol edilecektir. Uluslararası ticarete güçlü markalar, ülkelerin ekonomik ve kültürel etkisini artıran önemli bir unsurdur. Ancak yabancı müşteriler, bir ülkeye ait ürünleri değerlendirirken ülkelerin liderlerinden ne ölçüde etkilenmektedir? Bu soru, uluslararası ticaret ve tüketici davranışları literatüründe yeterince ele alınmamış bir konudur. Araştırma, belirli bir liderin güçlü ya da zayıf algılanmasının, o ülkeye ait markaların algılanan değerine olan etkisini Türk tüketiciler üzerinde test ederek, uluslararası marka yönetimi ve tüketici algıları alanına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Elde edilecek bulgular ışığında takip çalışmalarına yön verilecektir. Marka yönetimi ve ulusal marka stratejisi açısından liderlere nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda önemli ipuçlarının elde edilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güçlü Lider, Marka Değeri, Uluslararası Ticaret, Tüketici Algıları, Deneysel Araştırma.

YEŞİL LOJİSTİK ÜZERİNE KAVRAMSAL İNCELEME: TÜRKİYE'DEKİ SEKTÖREL YAKLAŞIMLAR

Muhammed TURGUT & Bensu NARİN

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Tarsus Üniversitesi,

muhammedturgut@tarsus.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0868-7041

Yüksek Lisans Öğrencisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Tarsus Üniversitesi,

bensunrn@gmail.com, ORCID ID: 0009-0005-6423-6818

ÖZET

Küreselleşen dünyada insan geleceğine yönelik sürdürülebilir uygulamalar süreç boyunca önem kazanmakta ve bireyleri bilinçlendirmektedir. Bu uygulamalar yalnız toplum içerisindeki aktivitelerin sürdürülebilir bir şekilde değişimini değil, dünyadaki her türlü aktivitenin bu alana yönelmesine imkân sağlamıştır. Özellikle ülkeler arasındaki ticaret gün geçtikçe artmakla beraber sadece ürün lojistiği değil hizmet lojistiği de ticarete önemini korumaktadır. Lojistik kavramı bir ürün veya hizmetin müşteri isteklerini karşılamasıyla talep edilen varış noktasına ulaştırılması ve aynı zamanda süreç içerisindeki faaliyetlerin de kontrolünü içermektedir. Lojistik faaliyetlerinden olan depolama, elleçleme, ambalajlama, satın alma, taşıma gibi her türlü faaliyetin doğaya verdiği zarar göz önüne alındığında bu tür aktivitelerin her bakımdan daha çevre dostu hale getirilmesi gerekmektedir. Lojistik faaliyetlerin çevreye verdiği zararları azaltabilmek adına 'Yeşil Lojistik' faaliyetleri ortaya çıkmıştır. Karbon emisyonu düşük araçların kullanılması, yeşil binaların kullanımı, taşımacılık sırasında elektrikli araçlardan faydalanılması gibi eylemler yeşil lojistiğin günümüzdeki aktivitelerinden birkaçı olarak sayılabilir. Literatüre giren 'Yeşil Lojistik' kavramı sayesinde firmaların daha çevre dostu aktivitelere yönelmesine ve bu aktivitelerin topluma da örnek olduğu görülmektedir. Yeşil lojistikle birlikte ortaya çıkan sürdürülebilir kavramlar tüm dünyada yaygınlaşmış olup her bir kavramın gelecek nesillere yönelik daha temiz bir dünya bırakmak amacıyla kullanıldığı bilinmektedir. Bu çalışmada 'Yeşil Lojistik' kavramı ve Türkiye'de bulunan firmaların yeşil lojistik kavramına olan yaklaşımıyla alakalı literatür taraması yapılacaktır. Çalışmanın amacı, yeşil lojistik kavramının detaylı bir şekilde ele alınması ve Türkiye'de faaliyet gösteren firmaların bu konudaki yaklaşımlarının incelenmesidir. Bununla birlikte, çevre dostu yöntemlerin tanımlanması yoluyla yeşil lojistik uygulamalarının temel gereksinimlerine ilişkin bilgi edinmek isteyen firmalara yönlendirici bir çerçeve sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Lojistik, Lojistik, Yeşil Lojistik Uygulamaları.

D-8 EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ TEŞKİLATI ÜLKELERİNİN İHRACAT PERFORMANSININ LOJİSTİK PERFORMANSINA ETKİSİ

Muhammet KARANFİL & Yağmur YENER

*Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, ÇOMÜ Biga Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
mkaranfil@comu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4078-2214*

*Öğrenci, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, ÇOMÜ Biga Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
yagmuryener27@gmail.com, ORCID ID: 0009-0002-7782-1272*

ÖZET

Küresel ticaret arttıkça ülkelerin lojistik performansları, beraberinde dış ticaret ve ülkeler arası rekabetçiliğin etkinliği açısından lojistik faaliyetlerin önemi daha da ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada dış ticarete ülkelerin rekabet gücünün ölçülmesinde kullanılan açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler endeksi değeri (RCA) ile lojistik performansı ve ihracat arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Bu kapsamda D-8 Ekonomik İş Birliği Teşkilatı ülke (Türkiye, Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya ve Pakistan) grubuna yönelik RCA değeri, lojistik performansı ve ihracat değişkenleri ile panel regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmanın amacı, D-8 ülkeleri arasında dış ticarete yönelik rekabet gücü durumunun ve lojistik faaliyetlerinin etkinliğinin kıyaslanmasını yapmaktır. Bu alanda özellikle dış ticaret rekabet gücü açısından yapılan çalışmaların sınırlı olmasından dolayı çalışmanın ulusal veya uluslararası literatüre katkısı olacağı noktasından hareketle bu bildiri çalışması yapılmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre lojistik endeks değeri ve mal ihracatı değişkenlerinde yaşanan artışlar RCA değeri birden büyük olan ürün sayısını düşürdüğü görülmektedir. Lojistik endeks değerinin ve mal ihracatının ülkelerin ihraç ürünlerine yönelik en yüksek RCA değerini arttırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca RCA değeri birden büyük olan ürün sayısı değişkeninde yaşanan artışların lojistik endeks değerini düşürdüğü, ihracat değeri değişkeninde yaşanan artışların lojistik endeks değerini arttırdığı ve ülkelerin ihraç ürünlerine yönelik en yüksek RCA değeri ve mal ihracatı değişkenlerinde yaşanan artışların lojistik endeks değerini arttırdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans Endeksi, RCA, İhracat.

YAPAY ZEKANIN ULUSLARARASI TİCARET ÜZERİNDEKİ DÖNÜŞTÜRÜCÜ GÜCÜ İLE İLGİLİ BIBLIYOMETRİK İÇGÖRÜLER

Mustafa KAVACIK, Mahmut BAYDAŞ & Mustafa YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, mustafa.kavacik@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3782-8154

Öğr. Gör. Dr., Muhasebe ve Finans Yönetimi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, mbyaldas @erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6195-667X

Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, mustafa.yilmaz@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6131-2663

ÖZET

Uluslararası ticaretin dijitalleşmesi, yapay zekâ ve makine öğrenimi teknolojilerinin bu alanda artan önemini beraberinde getirmiştir. Literatürde, bu teknolojilerin ticaret akışlarını tahmin etme, verimliliği artırma ve strateji geliştirme konularında önemli katkılar sunduğu gösterilmektedir. Özellikle ikili ticaret akışlarının analizinde makine öğrenimi algoritmalarının kullanımı, ticaret trendlerinin daha doğru öngörülmesini sağlamaktadır. Bu çalışma, yapay zekanın uluslararası ticaretteki mevcut durumunu ve gelecekteki yönelimlerini anlamak için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Çalışmada uluslararası ticarete yapay zekâ ile ilgili Web of Science ortamında yer alan sadece makalelerin bibliyometrik analizi Vosviewer ile yapılmıştır. Bu doğrultuda ülkelerin, dergilerin, kuruluşların üretkenlikleri, hangi çalışmanın en fazla atıf aldığı, en fazla tekrar edilen anahtar kelimeler, bibliyografik eşleşmeler ve ortak yazarlıklar incelenmiştir. Arama yapılırken (“artificial intelligence*” OR “Data Mining” OR “Big Data” OR “Machine Learning” OR “Deep Learning”) ve (“international trade*” OR “global trade*” OR “international commerce*” OR “global commerce*”) şeklinde sorgulanmış ve 265 makale incelenmiştir. 1975-2024 yılları arasında yapılan inceleme sonucunda ilk çalışmanın 2004 yılında yapıldığı görülmüştür. Brynjolfsson, E. vd. (2019)’nin Management Science dergisinde yaptığı çalışma en fazla atfı (108) almıştır. Çalışma sayısı bağlamında en üretken dergi Global Trade and Customs Journal olmuştur. Çalışmaların çoğunluk yılı 2024 olup, toplamda atıf sayısı 2330 ve en fazla atıf (445) aldığı yıl 2020 olarak bulunmuştur. Bu konudaki çalışmalarda en üretken ülkenin Çin olduğu tespit edilmiştir. Çalışma sayısı açısından Shanghai Üniversitesi’nin, çalışmaya yapılan atıflar açısından Hong Kong Polytech Üniversitesi’nin en üretken kuruluşlar olduğu söylenebilir. Neticede, yapay zekanın uluslararası ticaretin karmaşık dinamikleri üzerindeki çok yönlü sonuçlarına ve dönüştürücü etkilerine artan bir araştırma ilgisi olduğu görülmektedir. Böylece bu durum alandaki bilimsel araştırmaların ve ampirik çalışmaların sadece çoğalmaya devam etmeyeceğini aynı zamanda öngörülebilir gelecekte küresel ekonomik etkileşimler ve politika oluşturma bağlamında daha da büyük bir önem ve ilgi kazanacağını düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Uluslararası Ticaret, Bibliyometrik İçgörü.

TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARET DENGESİNDE MARSHALL-LERNER KOŞULUNUN TEST EDİLMESİ

Mustafa KOÇOĞLU & Mustafa Duhan SOYSAL

Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi, mkocoglu@erciyes.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2942-8276

Arş. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, mustafasoyal@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-2616-4412

ÖZET

"Marshall-Lerner" koşulu, bir ülkenin yerel para birimindeki değer kaybının dış ticaret dengesinde iyileştirici bir etkiye yol açacağını ifade eden teorik bir yaklaşımdır. Spesifik açıdan elastikiyet yaklaşımı olarak da bilinen bu yaklaşıma göre, ithalat ve ihracatın talep-fiyat esnekliklerinin mutlak değerlerinin toplamının birden büyük olması durumunda yerel para birimindeki değer kaybı ithalat hacminin azalmasına ve ihracat hacminin artmasına neden olmaktadır. 24 Ocak 1980 kararları sonrası dış ticaretteki serbestleşme süreçleri ve küreselleşme ile birlikte Türkiye ekonomisinin dünya ekonomisine entegrasyonu hızlanmış, dış ticaret hacmi yükselmeye başlamıştır. Bu bağlamda çalışmamızın amacı Türkiye'nin 2002:01-2024:09 dönemlerine ait ithalat-ihracat hacim endeksleri ve döviz kuru verileri kullanılarak Türkiye'nin dış ticaret dengesinde Marshall-Lerner hipotezinin geçerliliğini test etmektir. Örneklem seçimimizdeki tarih aralığının arka planındaki motivasyonumuzu 22 Şubat 2001 tarihinde tam dalgalı döviz kuru sistemine geçiş oluşturmaktadır. Ampirik bulgularımız; ithal malları ve ihraç mallarının talep esneklikleri toplamının 1'den küçük olduğu ve Türkiye ekonomisinde dış ticaret dengelenmesi sürecinde Marshall-Lerner hipotezinin geçerli olmadığına dair kanıtlar sunmaktadır. Türkiye'nin ödemeler bilançosu hesabında dış ticaret açıklarının finansmanının ağırlıklı olarak dış borçlanma ve kısa vadeli portföy yatırımlarından elde edilen sermaye akımı enstrümanları ile sağlandığı tespit edilmiştir. Bu açıdan cari işlemler açıklarının sürdürülebilirliğini sağlamak ve dış kırılganlıkları azaltmak için kalkınma hedefleri gözden geçirilmeli, rekabet gücü geliştirilmeli ve ekonomik açıdan dayanıklılığın artırılması amacıyla ticaret politikalarının yeniden değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Marshall-Lerner Koşulu, Türkiye'nin Dış Ticaret Dengesi, Esneklik.

DIŞ TİCARET FARKINDALIĞINDA EĞİTİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİNİN ETKİSİ: KONYA İLİ ÖRNEĞİ

Müşerref ARIK & Muhammet Mustafa AKKAN

Öğretim Görevlisi, Dış Ticaret, KTO Karatay Üniversitesi, muserref.arik@karatay.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-5334-8743

Öğretim Görevlisi Dr., Dış Ticaret, KTO Karatay Üniversitesi,

muhammet.mustafa.akkan@karatay.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9409-7525

ÖZET

Dış ticaret farkındalığı, uluslararası ticaret süreçleri, süreçlerin işleyişi ve gereklilikleri gibi birden fazla unsur hakkında sahip olunan bilgi ve anlayışı ifade etmektedir. Dış ticaret farkındalığının kazanılmasının tüm bu unsurlar için olumlu etki uyandıracığı düşünülürken farkındalığın düşük olmasının küresel rekabet, ticari büyüme, istihdam artışı, ekonomik kalkınma gibi değişkenler üzerinde negatif etkisi olacağı düşünülmektedir. Dış ticaret farkındalığının kazanılmasında, eğitim faaliyetleri, seminerler, meslek odaları etkinlikleri, danışmanlık hizmetleri vb. önem arz etmekle birlikte bireylere dış ticaret süreçlerinin fayda ve zararları, fırsatları ve zorluklarının öğretilmesi ve konu kapsamındaki algının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu noktada çalışmada Konya ili örneğinde, dış ticaret farkındalığının test edilmesi amaçlanmış ve ihracatçı firmalar kısıt olarak belirlenmiştir. Konya ili örneğinde inceleme yapılması, Konya'nın sanayi ve ticaret bölgesi olması ve bölgedeki lojistik ağının uluslararası ticaretin gelişimini destekleyici özellik göstermesi ile açıklanabilmektedir. İhracat hacmindeki artış ile uluslararası ticarete önemli bir ivme yakalayan Konya ili örneğinde, ihracatçı olarak faaliyet gösteren ve dış ticaret farkındalığı çerçevesinde çalışanlarına eğitim veren firmalar ile eğitim programı olmayan firmalar arasında karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılacaktır. İki grup firma arasında gerçekleştirilen değerlendirmede anket yöntemi uygulanacaktır. Her iki grubun dış ticaret farkındalığını test etmek amacıyla uygulanan anket sonuçları uygun yöntem ile analiz edilecektir. Çalışma ile gerçekleştirilen anket sonucunda eğitim ve farkındalık kapsamındaki eksiklikler tespit edilerek piyasada faaliyet gösteren şirketler için uygun eğitim programları ve düzenlemeler hakkında öneride bulunulacaktır. Çalışmanın bölgesel kalkınma ve uluslararası ticareti destekleme noktasında fayda sağlayacağı ve bunun yanı sıra elde edilen çıktılarının farklı bölge çalışmalarında kılavuz olma özelliği göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret Farkındalığı, Konya, İhracat Stratejileri, Dış Ticaret Eğitimi.

YILLARA GÖRE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK PERFORMANSININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİYLE DEĞERLENDİRMESİ: KÜRESEL EKOLOJİK DİNAMİKLERİN ANALİZ

Naciye Şevval ÖZBOLAT & Nimet ELMACIOĞLU

Yüksek Lisans Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kayseri Üniversitesi,

sevvalozpolat@icloud.com ORCID ID: 0009-0006-2822-1683

YÖK 100/2000 Bursiyeri, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Kayseri Üniversitesi,

nimet.elmacioglu@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-00085182

ÖZET

Küresel ekolojik dinamikler, dünya üzerindeki ekosistemlerin ve doğal süreçlerin birbiriyle etkileşimini ve zaman içindeki değişimlerini inceleyen disiplinler arası bir alandır. Bu kavram, biyolojik çeşitlilik, iklim sistemleri, su döngüleri, besin ağları ve diğer doğal süreçleri kapsamaktadır. Ancak insan faaliyetleri küresel ekolojik dinamikleri hızla etkilemekte ve değiştirmektedir. Küresel ekolojik dinamiklerin anlaşılması sürdürülebilir bir gelecek inşa edebilmek için kritik bir öneme sahiptir. Özellikle sürdürülebilirlik odaklı ayak izi analizleri artan nüfus ve doğal kaynakların hızla tükenmesinin çevre üzerindeki etkilerini ölçmeye yönelik önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ulusal Ayak İzi ve Biyokapasite Hesaplamaları kapsamında belirlenen Dünya Aşım Günü tarihleri, 1971 yılında 25 Aralık olarak hesaplanmışken, 2024 yılı itibarıyla bu tarih 1 Ağustos'a kadar gerilemiştir. Bu değişim, insan faaliyetlerinin doğal kaynaklar üzerindeki artan baskısını ve kaynak tüketim hızındaki dramatik artışı net bir şekilde yansıtmaktadır. 1971 yılında dünya, doğal kaynaklarını neredeyse yıl sonuna kadar sürdürülebilir bir şekilde kullanabilirken, günümüzde bu kaynaklar yılın ilk yarısı tamamlanmadan tükenmektedir. Bu durum insanlığın doğal kaynakları aşırı tüketimi nedeniyle sürdürülemez bir noktaya doğru ilerlediğini göstermektedir. Bu çalışmanın amacı yıllara göre dünyamızın sürdürülebilirlik performansının çok kriterli karar verme yöntemleri ile değerlendirilmesidir. Çalışma da kriter ağırlıkları MEREK yöntemi kullanılarak belirlenmiş ve sırasıyla İnşa Edilmiş Alan, Karbon Ayak İzi, Tarım Arazisi Ayak İzi, Balıkçılık Alanları, Orman Ürünleri ve Otlama Alanı olarak hesaplanmıştır. Alternatiflerin performans düzeylerinin sıralanmasında ise ARAS yöntemi uygulanmıştır. Bulgular, performansı en yüksek yılların 1961, 1962 ve 1963; en düşük performansa sahip yılların ise 2019, 2021 ve 2022 olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik Ayak izi, Çok Kriterli Karar Verme, MEREK, ARAS.

ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK BÖLÜMÜ ALANINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR ÜZERİNE LİTERATÜR İNCELEMESİ

Nadide AKTAŞ

*Arş. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, nadideaktas@kayseri.edu.tr, ORCID
ID: 0000-0002-0571-1974*

ÖZET

Küresel ekonomideki hızlı büyüme, uluslararası ticaret ve lojistik sektörlerinin her geçen gün öneminin katlanmasını sağlamıştır. Bu durum, sektöre yetiştirilen insan kaynağı ihtiyacını artırmış ve dolayısıyla ilgili alanlardaki lisans bölümlerinin sayısını etkilemiştir. Uluslararası ticaret ve lojistik alanında açılan bölümlerin sayısı artarken eğitimin niteliği, mezun profilleri ve sektörün beklentileri ile ilgili araştırmalara ihtiyaç duyulmuştur. Bu kapsamda, aktif öğrencilerin, mezun öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve sektör temsilcilerinin eğitimin içeriği ve niteliği ile ilgili görüşlerinin alındığı çalışmalar literatürde yerini almaya başlamıştır. Bu çalışmada, uluslararası ticaret ve lojistik bölümü ile ilgili literatürde yer alan çalışmalar incelenmiş ve iç ve dış paydaşların eğitim süreci, eğitimin niteliği, müfredat değerlendirmeleri doğrultusundaki görüşlerini derlemek amaçlanmıştır. Literatürde, mevcut öğrencilerin, mezun öğrencilerin, sektör temsilcilerinin ve öğretim üyelerinin görüşlerinin ayrı çalışmalarda ele alındığı görülmektedir. Çalışmalarda iç ve dış paydaşların belirli ortak noktalara vurgu yaptığı söylenebilir. Bunlar, staj sürelerinin artırılması, sektörle iş birliğinin geliştirilmesi, yabancı dil eğitiminin yoğunlaştırılması olarak öne çıkmaktadır. Ek olarak uygulama derslerinin ve müşteri ilişkileri yönetimi, stres yönetimi, kriz yönetimi, zaman yönetimi gibi mesleğe hazırlayıcı derslerin müfredatlarda dikkate alınması gerektiği belirtilmektedir. Diğer yandan öğrencilerin iş bağlantılarını artırabilmek adına öğretim üyelerinin sektörle iletişimlerinin artırılması da ortak önerilerden biri durumundadır. İncelenen çalışmalardan hareketle, bölümlerin dil ve uygulama dersleri noktasında müfredatlarını güncellemeleri, ulusal ve uluslararası hareketlilik programlarını yoğunlaştırarak öğrencilerin farklı müfredatlardan ders almalarının önünü açmaları, sektöre doğrudan insan kaynağı yetiştirmeleri sebebiyle mesleğe hazırlayıcı derslere ve etkinliklere önem vermeleri çözüm olarak değerlendirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Literatür İncelemesi, Müfredat.

COMPARATIVE ADVANTAGES OF FOREIGN TRADE BETWEEN TÜRKİYE AND THE US

Najibul Kashem, Kıvanç Halil Arıç & Dilek Şahin Çevik

PhD. Student, Sivas Cumhuriyet University, Institute of Social Sciences, International Trade and Logistics, najibul.kashem@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1713-1042

Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, International Trade and Logistics, kharic@cumhuriyet.edu.tr ORCID ID: 0000-0002-7631-1783
Assoc. Prof. Dr., Sivas Cumhuriyet University, Tourism Faculty, dilek58sahin@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-4830-8106

ABSTRACT

This research conducted a sectoral analysis of foreign trade between Türkiye and the United States, utilizing the Revealed Comparative Advantage (RCA) index. The analysis is based on RCA index values derived from International Standard Trade Classification (SITC) data covering 2000 to 2023. The study examines product groups ranging from group 01 to group 99. The RCA index calculation method, developed by Balassa, is applied to assess which product groups exhibit comparative advantages or disadvantages in foreign trade between Türkiye and the United States. As a result, the study evaluates the sectors where trade between the two countries demonstrates a comparative advantages and identifies areas where competition is less pronounced. Based on the data presented, the findings provide a clearer picture of the competitive sectors in the foreign trade of Türkiye and the United States, with a detailed sectoral comparison.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, US, SITC, Comparative Advantages, RCA.

TÜRKİYE’NİN MAKROEKONOMİK PERFORMANSININ CRITIC VE MARCOS YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nimet ELMACIOĞLU & Oğuz ÖCAL

YÖK 100/2000 Bursiyeri, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı,

nimet.elmacioglu@gmail.com ORCID ID: 0000-0003-00085182

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, Kayseri Üniversitesi,

oguzocal@kayseri.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5729-7219

ÖZET

Bir ülkenin makroekonomik performansını değerlendirmek, toplumsal refah seviyesini ölçmek ve belirlenen ekonomik hedeflere ulaşma düzeyini analiz etmek ekonomi ve politika geliştirme süreçlerinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada, Türkiye'nin 2010-2021 yılları arasındaki ekonomik performansını makroekonomik göstergeler çerçevesinde değerlendirmek amaçlanmıştır. Analiz ekonomik büyüme üzerinde etkili olan birden fazla değişkenin eşzamanlı değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Bu kapsamda çeşitli ekonomik ve finansal göstergeler değerlendirmeye alınmıştır. Analizde kaynağına göre toplam devlet gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, merkezi yönetim vergi gelirlerinin merkezi yönetim harcamalarına oranı, doğrudan yabancı yatırımlar, yurt içine yapılan kişisel transferlerin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, Türkiye'nin küresel ihracat payı, geniş para arzı büyüme oranı, vergi gelirlerinin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı, gayrisafi yurt içi hasıla büyüme oranı, hanehalkı nihai tüketim harcamalarının büyüme oranı, toplam dış borcun gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, enflasyon oranı ve işsizlik oranı verileri kullanılmıştır. Kriterlerin ağırlıklandırılmasında CRITIC yöntemi, yıllara göre ekonomik performansın sıralanmasında ise MARCOS yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Türkiye'nin ekonomik performansının en yüksek olduğu yıl 2021, en düşük olduğu yıl ise 2019 olarak belirlenmiştir. Güvenilirlik ve tutarlılığın değerlendirilmesi amacıyla ARAS, VIKOR, COPRAS ve TOPSIS yöntemleri kullanılmıştır. Yöntemlerin sonuçlarını birleştirmek için ise Borda Sayım yöntemi tercih edilmiştir. 2021 yılı Borda sıralamasında en yüksek puanı alarak en iyi performans gösteren yıl olarak belirlenmiştir. 2018 ve 2019 yılları en düşük puanlara sahip yıllar olarak belirlenmiştir IMF verilerine göre, Türkiye ekonomisi 2019 yılında %0,8 oranında büyürken, 2021 yılında %11,4 oranında büyümüştür.

Anahtar Kelimeler: Makroekonomi, Çok kriterli Karar Verme, Türkiye, CRITIC, MARCOS.

CARRY TRADE YATIRIMLARI: 2007-2023 DÖNEMİ TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Oğuz ÖCAL & Gamze GÜL

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Kayseri Üniversitesi, oguzocal@kayseri.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0002-5729-7218

Öğr. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Anabilim Dalı Doktora Programı, Kayseri Üniversitesi,

gamzegul@kayseri.edu.tr; ORCID ID: 0000-0002-2935-5943

ÖZET

Küreselleşmenin etkisi ile finansal serbestleşme uluslararası sermaye hareketlerinin ciddi boyutlara ulaşmasına zemin hazırlamıştır. Uluslararası piyasalarda kısıtlanmayan sermaye hareketleri ile “Carry Trade” yatırımlarının gerçekleşmesi hızlanmıştır. “Carry Trade” yatırım; düşük faiz oranına sahip ülkeden borç alarak, faiz oranlarının yüksek olduğu ülkelerde ödünç vermek suretiyle getiri elde etmektir. Teorik açıdan; faiz oranları paritesi yaklaşımı gereği, düşük faizli ülke parası yüksek faizli ülke parası karşısında aradaki fark kadar vadeli piyasada prim yaparken yüksek faizli ülke parası bu fark kadar iskonto doğurmaktadır. Karşılanmış veya karşılanmamış faiz paritesinde; uluslararası sermaye hareketliliği için engelin bulunmadığı, işlem maliyetlerinin sıfır kabul edildiği, fiyatlar genel düzeyinin sabit olduğu, nominal ve reel büyüklüklerin eşit olduğu varsayımları geçerlidir. Karşılanmamış faiz paritesinde; faiz oranı farkının telafi edildiği duruma kadar yüksek faiz oranına sahip para biriminin değer kaybetmesi beklenir. Ancak birçok durumda bu koşulun geçersiz olduğu; yüksek faiz oranlı para biriminin değer kazanma eğilimine girdiği ve “Carry Trade” faaliyetlerinin karlı olduğu görülmektedir. Özellikle dış kaynaklara gereksinim duyan gelişmekte olan ülkeler, sermaye elde edebilmek için serbestleşme politikaları uygulamalarına gereksinim duymaktadırlar. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere yönelik kısa vadeli sermaye hareketlerinin önemli kısmını “Carry Trade” yatırımları oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye için 2007-2023 dönemine ait “Carry Trade” işlem hacmi ve belirleyicileri arasındaki ilişkileri gösteren literatür incelenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen sonuç; Türkiye’nin 2007-2023 döneminde “Carry Trade” yatırım stratejisi açısından literatürde incelenen çalışmaların büyük bölümünde döviz kuru belirsizliğinin ve faiz oranı farklılıklarının oynaklığın yüksek/düşük olduğu dönemlerde “Carry Trade” yatırımları üzerinde etkili olmasıdır. Döviz kuru, faiz oranı ve enflasyon oranı farklılıkları ile “Carry Trade” yatırımları arasındaki nedensellik ve eşbütünleşme çalışmalarında değişkenler arasında ilişkilerin varlığına işaret edildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Carry Trade, Faiz Oranı Farklılıkları, Döviz Kuru, Enflasyon Oranı Farkı, Faiz Oranı Paritesi.

TÜRKİYE VE GÜNEY KORE'NİN DIŞ TİCARET DİNAMİKLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Oğuz ÖCAL & Volkan HAN

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi,

oguzocal@kayseri.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5729-7218

Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,

volkanhan@nevsehir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3180-4186

ÖZET

Güney Kore ve Türkiye, 1980'lerde benzer ekonomik kalkınma seviyelerine sahipken, sonraki kırk yılda dış ticaret başarılarında önemli farklılıklar sergilemiştir. Güney Kore, ihracata dayalı büyüme stratejisi, yenilikçi teknolojik yatırımları ve küresel ticaret sistemine entegrasyonu ile gelişmiş bir ekonomi haline gelmiştir. Buna karşılık, Türkiye'nin dış ticaret performansı, yapısal reformlardaki gecikmeler ve dışa bağımlılık gibi faktörlerle sınırlı kalmıştır. Güney Kore'nin bu süreçte elde ettiği üstün başarı, sanayileşme, Ar-Ge harcamaları ve teknolojiye verdiği önemin yanı sıra küreselleşmeyi etkin şekilde değerlendirme kabiliyeti ile ilişkilidir. Bu bağlamda iki ülkenin benzer başlangıç noktalarından farklı ekonomik yörüngelere ulaşması karşılaştırmalı bir analizle ele alınarak incelenecektir. Bu çalışmada, 1980 sonrası Türkiye ve Güney Kore'nin dış ticaret performansları, Doğrusal Olmayan ARDL Modeli Yaklaşımı kullanılarak analiz edilecektir. Analizde iki ülkenin ihracat ve ithalat hacimleri, küreselleşme, ekonomik büyüme, doğrudan yabancı yatırımlar ve toplam faktör verimliliği verileri kullanılarak temelde dış ticaret dengeleri ve ihracat yapılarındaki değişimler karşılaştırılacaktır. Ayrıca bu farklılıkların ardındaki temel nedenler küreselleşme ekseninde değerlendirilecektir. Araştırma bulguları, Güney Kore'nin teknolojiye dayalı büyüme stratejilerinin ve dış ticaret politikalarının başarısını somut verilerle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye için ise dış ticaretteki performans iyileştirmeleri için uygulanabilecek stratejileri değerlendirecektir. Son olarak Türkiye'nin dış ticaret politikalarını geliştirmek için Güney Kore'nin tecrübelerinden çıkarılabilecek derslere odaklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Küreselleşme, NARDL Yöntemi, Ticaret Politikası.

HIGH-TECH EXPORT DYNAMICS IN EMERGING MARKETS: ANN INSIGHTS INTO CONNECTIVITY AND INTELLECTUAL PROPERTY

Omer Faruk DERINDAG

*Assoc. Prof., International Trade, Inonu University, omer.derindag@inonu.edu.tr, ORCID ID:
0000-0002-6693-0628*

ABSTRACT

High-technology exports are critical to driving economic growth and enhancing global competitiveness, especially in economies transitioning toward innovation-driven frameworks. This study examines the impacts of high-speed broadband internet penetration and patent applications on high-tech export performance in Türkiye. Using Artificial Neural Networks (ANNs) and analyzing data from 2015 to 2023, the research identifies broadband internet infrastructure and patent activity as key determinants of technological readiness and innovation capacity. Broadband internet penetration significantly supports the adoption of advanced technologies such as artificial intelligence, machine learning, and the Internet of Things, while improving inter-firm collaboration and productivity. Patent applications safeguard technological advancements, enabling their translation into market-ready products, and serve as indicators of innovation capacity. Findings indicate that both factors are pivotal in addressing structural economic challenges, such as Türkiye's balance of payments deficit, and advancing its position in global high-tech markets. The study underscores the importance of policy measures, including investments in digital infrastructure, reforms in intellectual property frameworks, and initiatives to foster university-industry collaboration. Moreover, branding strategies are identified as critical for differentiating Türkiye's exports in competitive global markets. By aligning technological and branding efforts, Türkiye can enhance its high-tech export capacity, reduce reliance on imports, and achieve sustainable economic growth.

Keywords: High-Tech Exports, Broadband Connectivity, Intellectual Property (IP), Patents, Artificial Neural Networks (ANN).

YEŞİL LOJİSTİK ALANINDA TEMEL DİNAMİKLER VE ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Onur ÇATALTEPE & Yasemin KAYA

*Doktora Öğrencisi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İşletme ABD, Kayseri Üniversitesi,
onurcataltepe.tr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2138-1848*

*Doç. Dr., Uygulamalı Bilimler Fakültesi İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, Kayseri
Üniversitesi, ykaya@kayseri.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-3800-0244*

ÖZET

Yeşil lojistik, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynayarak çevresel etkilerin azaltılmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamaktadır. Bu çalışma, yeşil lojistik alanında yapılan akademik araştırmaları bibliyometrik analiz yöntemleriyle inceleyerek, literatürdeki temel dinamikleri, etkili yazarları, kurumları, ülkeleri ve dergileri ortaya koymayı amaçlamaktadır. 2000-2024 yılları arasında yayımlanan 567 makale üzerinde gerçekleştirilen analizde, anahtar kelime eş-diziminde “green logistics” (yeşil lojistik), “sustainability” (sürdürülebilirlik), “environmental sustainability” (çevresel sürdürülebilirlik), “reverse logistics” (tersine lojistik) ve “vehicle routing” (araç yönlendirme) en sık kullanılan kavramlar olarak öne çıkmıştır. Bibliyografik eşleşme analizinde yazarlar arasında Syed Abdul Rehman Khan en etkili yazar olarak belirlenirken, Hong Kong Polytechnic Üniversitesi en fazla katkı sağlayan kurum olmuştur. Ülkeler arasında Çin Halk Cumhuriyeti hem yayın hem de atıf sayısı bakımından lider konumdadır. Türkiye, 17 makale ve 642 toplam atıf ile 14. sırada yer alarak bu alandaki akademik katkısını ortaya koymaktadır. Dergiler açısından, Journal of Cleaner Production, European Journal of Operational Research ve Sustainability en etkili yayın platformları olarak dikkat çekmiştir. Bulgular, yeşil lojistik alanının hızla gelişen bir araştırma alanı olduğunu ve bu alandaki akademik üretimin, çevresel sürdürülebilirlik ve ekonomik verimlilik hedeflerine önemli katkılar sunduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil Lojistik, Sürdürülebilirlik, Bibliyometrik Analiz.

TÜRKİYE'DE SÜRDÜRÜLEBİLİR HAVACILIK: KARBON Dengeleme PROGRAMLARI

Oya ÖZTÜRK & Can ÖZCAN

*Dr. Öğr. Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü,
oya.ozturk@hku.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3507-4865*

*Dr. Öğr. Üyesi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü,
can.ozcan@hku.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9894-1102*

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye'de havayolu ile seyahat eden bireylerin sürdürülebilir havacılık bilgisi ve karbon dengeleme programlarına katılım niyetlerini anlamayı hedeflemektedir. Sürdürülebilir havacılık, havacılık sektörünün çevresel etkilerini en aza indirerek ekonomik, sosyal ve ekolojik dengeyi koruma amacıyla geliştirilen yenilikçi stratejiler ve uygulamaları ifade etmektedir. Karbon dengeleme programları ise bireylerin veya kuruluşların neden olduğu karbon emisyonlarını dengelemek için yenilenebilir enerji, ormanlık alanların korunması ve enerji verimliliği projelerine yapılan yatırımları kapsamaktadır. Bu bağlamda, araştırma kapsamında, 483 katılımcıyla bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bağımsız değişkeni sürdürülebilir havacılık bilgisi, bağımlı değişkeni ise karbon dengeleme programlarına katılım niyetidir. Ayrıca, karbon dengeleme bilinci aracı değişken olarak analiz edilmiştir. Veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, sürdürülebilir havacılık bilgisinin karbon dengeleme programlarına katılım niyeti üzerinde doğrudan ve anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, karbon dengeleme bilincinin hem doğrudan hem de aracı etkilerinin anlamlı olduğu Process Macro programı aracılığı ile belirlenmiştir. Bu durum, bireylerin sürdürülebilir havacılık konusundaki bilgi düzeylerinin ve karbon dengeleme bilincine sahip olmalarının, karbon dengeleme programlarına katılım niyetlerini artırmada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu araştırma, sürdürülebilir havacılık ve karbon dengeleme programlarının benimsenmesi için bilginin ve bilincin önemine dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular, havacılık sektöründe çevreye duyarlı politikalar geliştirilmesi ve yolcuların bilinçlendirilmesine yönelik stratejiler oluşturulmasında yol gösterici olabilir. Çalışma, Türkiye örneği üzerinden önemli bir bağlam sunmakla birlikte, gelecekteki çalışmalara da katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Havacılık, Karbon Dengeleme Programları, Karbon Dengeleme Bilinci.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI KAPSAMINDA OECD ÜLKELERİNİN PERFORMANSLARININ ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Oğuz ÖCAL & Nimet ELMACIOĞLU

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, oguzocal@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0002-5729-7219

YÖK 100/2000 Bursiyeri, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Kayseri Üniversitesi,

nimet.elmacioglu@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-00085182

ÖZET

Birleşmiş Milletler tarafından 2000-2015 döneminde uygulanan “Binyıl Kalkınma Hedefleri” programının bir devamı niteliğinde geliştirilen Gündem 2030: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA), 17 temel amaç ve 169 alt hedefi içeren kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın küresel boyuttaki etkilerini anlamak ve geliştirmek adına özellikle OECD ülkelerinin sürdürülebilir kalkınma performanslarının ölçülmesi kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışma, OECD ülkelerinin SKA performanslarını değerlendirmeye yönelik bir metodolojik yaklaşım sunmaktadır. Çalışmada alt hedeflerden 58 gösterge 2020 yılı verileri baz alınarak kriter olarak seçilmiştir. Alternatif olarak OECD ülkeleri seçilmiştir. Kriterlerin önem ağırlıklarını belirlemek için MEREK yöntemi, alternatiflerin performans düzeylerini belirlemek için MAIRCA yöntemi kullanılmıştır. Eksik verilerin işlenmesi sürecinde Temel Bileşenler Analizi yöntemi kullanılarak eksik değerlerin tamamlanması sağlanmıştır. Analiz sonucunda sürdürülebilir kalkınma üzerinde en etkili kriterler, yoksulluk sınırı oranı (SKA-1), patent başvuruları (SKA-9), önemli karasal alanlarda korunan ortalama alan (SKA-15), cinayet oranı (SKA-16) ve anne ölüm oranı (SKA-3) olmuştur. Sürdürülebilir kalkınma performansı en yüksek ülkeler sırasıyla İsveç, Danimarka, Finlandiya, İsviçre, Japonya; sürdürülebilir kalkınma performansı en düşük ülkeler sırasıyla Türkiye, Meksika ve Kolombiya olmuştur. 2020 Sürdürülebilir Kalkınma Raporu’na göre SKA indeks skoru en yüksek ülkeler sırasıyla İsveç, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya; performansı en düşük ülkeler sırasıyla Lüksemburg, Meksika ve Türkiye olmuştur. Çalışmanın bulguları OECD ülkelerinin sürdürülebilir kalkınma performanslarının karşılaştırılmasında çok kriterli karar verme yöntemlerinin etkin bir şekilde kullanılabileceğini göstermekte ve politika yapıcılara SKA hedeflerine ulaşılmasında rehberlik edecek değerli bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, OECD, MEREK, MAIRCA.

PARÇACIK SÜRÜ OPTİMİZASYONU İLE YAPAY SİNİR AĞI PARAMETRELERİNİN OPTİMİZE EDİLMESİ: ULAŞTIRMA SİSTEMLERİNE İLİŞKİN BİR UYGULAMA

Ömer Faruk Çaparoğlu, Nadide Çağlayan Özaydın & Yeşim Ok

*Arş. Gör., Endüstri Mühendisliği Bölümü, Erzurum Teknik Üniversitesi,
omer.caparoglu@erzurum.edu.tr; ORCID ID: 0000-0001-7216-6198*

*Dr. Öğr. Üyesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, Erzurum Teknik Üniversitesi,
nadide.caglayan@erzurum.edu.tr; ORCID ID: 0000-0001-7847-3439*

*Dr. Öğr. Üyesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü, Atatürk Üniversitesi, yesim.ok@atauni.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0001-8349-7005*

ÖZET

Günümüzde şehirler, ülkeler arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin artmasıyla birlikte lojistik faaliyetlerin önemi artmaktadır. Ulaştırma sektörünün çevresel etkilerinden biri, özellikle karbondioksit emisyonuna sebep olmasıdır. Avrupa birliğinin yayınlamış olduğu genelgede çevresel sürdürülebilirliğin en önemli göstergelerinden birinin karbondioksit emisyon miktarı olduğu ve dünya genelinde karbondioksit emisyonu miktarının yaklaşık %16'sının ulaştırma sektörü kaynaklı olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada, Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'nden 1994-2020 yılları arasında Türkiye'ye ait elde edilen yedi farklı veri seti kullanılmıştır. Bağımsız değişkenler olarak; yıl, yol altyapı yatırımları, gayri safi yurt içi hasıla başına yol altyapı yatırımı, yol trafik yoğunluğu, yolcu taşımacılığı ve yol yük taşımacılığı verileri seçilmiştir. Bağımlı değişken olarak ise, ulaştırma sektöründen kaynaklanan toplam karbondioksit emisyonları içindeki yoldan kaynaklanan karbondioksit emisyonlarının payı kullanılmıştır. Çalışmanın ana amacı, karayollarındaki yıllık değişimlerin karbondioksit emisyonları üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu amaçla, ulaştırma kaynaklı karbondioksit emisyonlarının tahmini için parçacık sürü optimizasyonu tabanlı yapay sinir ağları kullanılarak bir model tasarlanmıştır. Yapay sinir ağları, karayolu taşımacılığının toplam ulaşımdaki karbondioksit emisyonlarına olan katkısını tahmin etmek için kullanılmaktadır. Çalışma, bu ağların parametrelerini optimize etmek amacıyla parçacık sürü optimizasyonu yöntemini önermektedir. Yapay sinir ağı modelinin geliştirilmesi MATLAB ortamında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada önerilen model doğrusal regresyon ve destek vektör regresyon gibi tahmin modelleriyle karşılaştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, geliştirilen parçacık sürü optimizasyonu temelli yapay sinir ağı modeli, karbondioksit salınımını tahmin etmede %1,18 ortalama mutlak yüzde hata değerine sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Sinir Ağları, Parçacık Sürü Optimizasyonu, Lojistik, Çevresel Sürdürülebilirlik.

GEMİ GÖZETİM İŞLETMELERİNİN ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE SEÇİMİ

Reyhan ERDEM & Yunus KAYMAZ

Yüksek lisans öğrencisi, Ekonomi ve Finans Bölümü, İskenderun Teknik Üniversitesi,

reyhannerdem@outlook.com, ORCID ID: 0009-0008-7921-7224

Doç. Dr. Yunus KAYMAZ, Lojistik Yönetimi, İskenderun Teknik Üniversitesi,

yunus.kaymaz@iste.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7557-7179

ÖZET

Gemi inşa ve deniz taşımacılığı sektörü küreselleşen dünyada ekonomik büyümenin önemli bir lokomotif olarak kabul edilmektedir. Bu sektördeki aktörler için gemi güvenliği, çevresel uyum ve maliyet etkinliği en kritik öncelikler arasındadır. Gemi gözetim işletmeleri, bu öncelikleri sağlamak için gemilerin inşa, bakım ve onarım süreçlerinde önemli bir rol üstlenerek, deniz güvenliği ve çevresel uyumun sağlanmasında kritik bir görev görmektedirler. Ancak günümüzde çok sayıda gemi gözetim işletmesinin bulunması, gemi işletmelerinin doğru ve güvenilir bir iş ortağı seçme konusunda önemli zorluklarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Gemi gözetim işletmesi seçimi, teknik yeterlilik, deneyim, hizmet kalitesi, uluslararası kabul görmüş standartlara uyum, çevresel performans, siber güvenlik, sürdürülebilirlik, inovasyon ve dijitalleşme gibi çok sayıda kriteri göz önünde bulunduran karmaşık bir karar verme sürecidir. Yanlış bir seçim, gemi güvenliği, işletme maliyetleri, itibar kaybı, yasal sorunlar ve hatta işletmenin varlığına yönelik tehditler gibi ciddi sonuçlar doğurabilir. Bu çalışmanın temel amacı, gemi işletmelerinin gözetim firması seçiminde kullandıkları ana kriterleri belirlemek bu kriterlerin alt kriterlerinin ortaya çıkartılarak önemini analiz etmek ve işletmelerin seçim kriterlerindeki farklılıkları ortaya koymaktır. Bu çalışmanın sonuçları, gemi işletmelerinin daha bilinçli kararlar almasına, gemi gözetim işletmelerinin hizmet kalitesini artırmasına ve sektörün genel olarak gelişmesine katkı sağlayacaktır. Çalışmada sektörde faaliyet gösteren gemi işletmelerine yönelik yüz yüze ve telefonla görüşmeler yapılmış ve literatürden elde edilen veriler ile gemi gözetim şirketlerinin seçim kriterleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bazı gemi işletmeleri ile derinlemesine görüşmeler yapılarak karar verme süreçleri hakkında daha detaylı bilgi elde edilecektir. Bu çalışmanın özgünlüğü, literatürdeki boşlukları doldurması ve sektördeki güncel gelişmelere odaklanmasıdır. Çalışmada altı ana başlık altında toplamda 26 kriter belirlenmiştir. Özellikle siber güvenlik, sürdürülebilirlik ve dijitalleşme gibi yeni nesil konuların seçim kriterleri üzerindeki etkisi ve çok kriterli karar verme yöntemlerinin pratik uygulamaları gibi konulara odaklanması çalışmanın özgünlüğünü artıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Gemi Gözetim, Servis Sağlayıcı Seçimi, Deniz Taşımacılığı.

LOJİSTİK PERFORMANS ÇALIŞMALARINA YÖNELİK BİBLİYOMETRİK BİR DEĞERLENDİRME

Rukiye SİRKECİ & Nihan TOMRİS KÜÇÜN

*Yüksek Lisans Mezunu, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, KTO Karatay Üniversitesi,
rukiyesirkeci@gmail.com, ORCID ID: 0009-0000-4784-9712*

*Doç. Dr. Nihan TOMRİS KÜÇÜN, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, KTO Karatay Üniversitesi,
nihan.tomris.kucun@karatay.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-5548-6093*

ÖZET

Küreselleşme ile müşteri talepleri de hızla değişmektedir. Bu durum da lojistik faaliyetlerinin önemini her geçen gün artırmaktadır. Üretici ile nihai tüketici arasındaki tüm süreçlerin, en uygun maliyetle ve istenilen zamanda sorunsuz bir şekilde tamamlanmasını sağlayan lojistik, firmalar için hem rekabet avantajı elde etmek hem de müşteri memnuniyetini sağlama konusunda kritik bir işletme fonksiyonudur. Bu kapsamda işletmelerin odak noktalarından biri olan lojistik performansı ülkelerin veya firmaların lojistik süreçlerindeki etkinlik ve verimliliğini ölçen önemli bir kriter olarak kabul edilmektedir. Lojistik alanındaki gelişmelere paralel olarak, lojistik performansı üzerine yapılan bilimsel çalışmaların sayısının da hızla arttığı görülmektedir. Bu araştırmada “lojistik performans” anahtar kelimesi kullanılarak 2004-2024 yılları arasında TR Dizin indeksli akademik dergilerde yayımlanan 39 makale bibliyometrik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Örneklemi oluşturan çalışmalar, araştırma kapsamında belirlenen parametreler doğrultusunda incelenmiş, frekans analizleri ile odaklanılan konular tespit edilmiş ve VOSviewer programı ile ulaşılan kümelerin güçlerinin açıklanması ve görselleştirilmeleri sağlanmıştır. Çalışma sonucunda ulusal literatürün “lojistik performans” kavramına yönelik değerlendirmeleri derlenmiş, boşlukların tanımlanmış ve gelecek araştırmalar için öneriler geliştirilmesi geliştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar alandaki çalışmaların genellikle; lojistik süreçlerin optimizasyonu, dijital dönüşüm ve sürdürülebilirlik gibi konulara odaklandığını göstermektedir. Bu çıktı da gelecekte yapılacak çalışmalara katkı sağlamak açısından ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans, Lojistik, Bibliyometrik Analiz, Vosviewer.

TÜRKİYE'NİN LOJİSTİK REKABETÇİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: AGILITY GELİŞMEKTE OLAN PAZARLAR LOJİSTİK ENDEKSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Salih ÖZDEMİR

*YÖK 100/2000 Bursiyeri, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Kayseri Üniversitesi,
salihozdemir@kayseri.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9583-4379*

ÖZET

Lojistik rekabet gücü, ülkelerin küresel ticaretteki etkinliğini artıran ve ekonomik büyüme süreçlerinde stratejik bir öneme sahip temel unsurlardan biridir. Bu çalışmada, Türkiye'nin lojistik performansı, Agility tarafından yayımlanan Gelişmekte Olan Piyasalar Lojistik Endeksi (AEMLI) çerçevesinde Best-Worst Method (BWM) kullanılarak değerlendirilmiştir. AEMLI, gelişmekte olan piyasalardaki ülkelerin lojistik rekabetçiliğini, lojistik sektörlerinin verimliliğine ve etkinliğine katkıda bulunan dört temel faktör üzerinden ölçmektedir: Yerel Lojistik Fırsatları, Uluslararası Lojistik Fırsatları, İş Temelleri ve Dijital Hazırlık. Agility, endekste bu dört ana kriteri eşit ağırlıklı olarak değerlendirdiğinden, bu yaklaşım ülkelerin performans sıralamalarında yanlışlık ya da eksikliklere yol açabilmekte ve sonuçların ülkelerin gerçek lojistik kapasitelerini tam olarak yansıtmamasına neden olabilmektedir. Buradan hareketle AEMLI'den farklı olarak, temel faktörlerin ağırlıkları BWM yöntemi ile uzman görüşleri doğrultusunda analiz edilerek Türkiye'nin lojistik geliştirme stratejilerine etkileri tartışılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular, faktörlerin önem sırasımı Uluslararası Lojistik Fırsatları (%56), Yerel Lojistik Fırsatları (%24), Dijital Hazırlık (%14) ve İş Temelleri (%6) olarak ortaya koymuştur. Sonuçlar, eşit ağırlıkların aksine, BWM yöntemiyle yapılan değerlendirmede Uluslararası Lojistik Fırsatlarının en yüksek önceliğe sahip olduğunu ve bunun Türkiye'nin güçlü yönlerinden biri olduğunu göstermektedir. Türkiye'nin lojistik rekabet gücünü artırmaya yönelik stratejik planlamalarında özellikle uluslararası lojistik fırsatların geliştirilmesi ve bu alandaki altyapı, ticaret hacmi ve sınır prosedürlerinin iyileştirilmesine öncelik verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, bu çalışma lojistik performans değerlendirmelerinde kullanılan yöntemlerin, kriter ağırlıklarının gerçekçi bir şekilde belirlenmesiyle ne ölçüde farklı sonuçlara yol açabileceğini vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, Türkiye'nin lojistik performansını daha doğru bir şekilde anlamak ve stratejik gelişim alanlarını belirlemek için önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelişmekte Olan Piyasalar Lojistik Endeksi, Lojistik Rekabet, BWM, Türkiye.

DÜZENLİ DEPOLAMA ALANINA YÖNELİK YER SEÇİMİ: SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ

Samet Furkan SAĞLAM & Sinan ESEN

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Sakarya Uygulamalı Bilimler
Üniversitesi, 22502505012@subu.edu.tr; ORCID ID: 0009-0001-3739-6657*

*Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi,
sinanesen@subu.edu.tr; ORCID ID: 0000-0003-3582-7641*

ÖZET

Günümüzde nüfus artışı ve kentleşmeyle birlikte artan tüketim katı atık üretiminde de belirgin bir artışa neden olmaktadır. Atıkların sağlıklı ve ekonomik bir şekilde yönetilmesi artan tüketim ve kentleşmeye bağlı olarak daha önemli hale gelmiştir. Çevre sorunu olarak karşımıza çıkan bu problemin çözülebilmesi için atıkların düzenli ve etkin bir şekilde bertaraf edilmesi gerekmektedir. Düzenli depolama, uygulanabilirliği ile yönetim kolaylığı açısından atıkların çevreye zarar vermeyecek şekilde depolanarak bertaraf edilmesini sağlayan ve en çok tercih edilen yöntemlerden biridir. Bu çalışmanın amacı, Sakarya ilinde mevcut düzenli depolama alanına alternatif yeni bir düzenli depolama alanı yapılması durumunda yer seçimi kriterlerinin değerlendirilmesinin yapılmasıdır. Sakarya ili özelinde daha önce benzer bir çalışma yapılmamış olması bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Yer tespiti çalışmasında literatürde ağırlıklı kullanılan kriterler dikkate alınmış ve düzenli depolama alanı yer seçimi amacıyla kriterler belirlenmiştir. Bu kriterlerden yararlanarak, BWM (Best-Worst Method) yöntemine uygun olarak uzman görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan, düzenli depolama alanı yer seçimini etkileyebilecek 5 ana kriter ve 22 alt kriterlerin “En Önemli” ve “En Az Önemli” olanlarını belirlemeleri ve ardından diğer kriterler ile ikili karşılaştırma yapmaları istenmiştir. 12 farklı uzman görüşü alınarak sonuçların kendi içinde tutarlılığı test edilmiş ve sonuçların tutarlı olduğu belirlenmiştir. Uzman görüşleri alınarak yapılan çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda en önemli kriter “yeraltı ve yüzey suları”, en önemsiz kriter ise “kamu kurumlarıyla iş birliği” olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Düzenli Depolama Alanı, Katı Atık, BWM Yöntemi, Yer Seçimi Kriterleri.

LOJİSTİK 4.0 VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Seda Özkul

Dr., Bağımsız Araştırmacı, sedaozkulseda@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2561-2594

ÖZET

Çevre kirliliği kıt kaynakların kendini yenileyebilmesine fırsat tanımadan hızla tüketilmesi sonucunda çevrede oluşan zararı ifade etmektedir. Sürdürülebilirlik; çevresel zararı azaltmayı, imkân doğrultusunda ortadan kaldırmayı ya da var olanı muhafazayı içermektedir, böylece gelecek nesillere kullanabilecekleri kaynaklar bırakmayı hedeflemektedir. Teknolojinin gelişimi ile tedarik zincirleri yenilikçi teknolojiler kullanma konusunda teşvik edilmektedir. Sanayi 4.0 ile lojistik sektöründe otomasyon ve dijitalleşme ile yapay zekâ, otonom sistemler ve nesnelerin interneti gibi teknolojilerin kullanılmasına imkân vermektedir. Bu teknolojiler depolama, envanter yönetimi, dağıtım süreçlerini daha verimli hale getirmektedir. Yapay zekâ destekli süreç yönetimi gereksiz maliyetleri kısma konusunda katkı sağlamaktadır. Lojistik yönetiminde yapay zekâ kullanımı; müşteri talep tahminleriyle üretimin optimal düzeyde olmasını sağlamaktadır. Buna ilaveten lojistik operasyonlar rota optimizasyonu ile araç bakımı takibi, yol ve hava durumu kontrolü ile daha etkin ulaşım koşulları oluşturmakta, robotik sistemler ve otonom taşıma sistemlerinin depolamada kullanımı zaman ve enerji israfının önüne geçebilmektedir. Lojistik 4.0 teknolojisi ile tedarik zincirinde verimlilikte artış sağlanmasının yanı sıra çevresel sürdürülebilirliğe de katkı sağlanmaktadır. Özellikle lojistik sektörünün taşıma ve depolama süreçlerinde karbon emisyonunu azaltıcı etki ortaya çıkmasına sağlamaktadır. Enerjiyi daha verimli kullanmak için yapay zekâ ve otonom taşıma sistemlerinin etkisi önem arz etmektedir. Aynı zamanda elde edilen verilerin çevre kirliliği üzerine etkilerini daha net gözlemlemek konusunda faydaları da mevcuttur. Çalışma lojistik sektörde sürdürülebilirliğin çevre üzerindeki etkileri inceleme amacıyla yazılmıştır. Konu ile ilgili veriler tablo ve grafiklerle analiz edilip yorumlanması planlanmaktadır. Bu çalışma ile lojistik alanında sürdürülebilirliğin gelişimine katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Lojistik, Yeşil Lojistik, Lojistik 4.0.

TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİNDE KARAR VERME: MAKİNE ÖĞRENMESİ ALGORİTMALARI İLE SATIŞ MİKTARI TAHMİNİ

Serkan DERİCİ

Dr. Öğr. Üyesi, İşletme, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye, serkanderici@nevsehir.edu.tr,

ORCID ID: 0000-0003-2581-6770

ÖZET

Endüstri 4.0'ın hayatımıza girmesiyle birlikte dünya dijitalleşme sürecine girmiştir. Son sanayi devriminin içerdiği nesnelere interneti, bulut bilişim, siber fiziksel sistemler ve sensörler gibi yenilikler iş süreçlerini ve hayatımızı değiştirmiştir. Bu değişim temelde içerisinde bulunduğumuz çağın, belirsizliklerin, karmaşıklıkların ve değişkenliklerin olduğu VUCA çağı olarak ifade edilmesine neden olmuştur. Artık işletmeler VUCA çağında dijital dönüşümler yaşamaktadır. Tedarik zinciri yönetiminde artık sensörler aracılığıyla yatay ve dikey bilgi akışı eş anlı olarak sağlanmaktadır. Bu durum zincirin bir bütün olarak görülmesinin yanında büyük veri problemini ortaya çıkarmaktadır. Zincirlerin başarısını doğrudan ve dolaylı etkileyecek birçok karar vardır ve bu kararların etkin ve doğru sonuç verebilmesi için bilimsel bir bakış açısıyla söz konusu büyük verilerin analiz edilmesine bağlıdır. Bu durum tedarik zincirlerini klasik manadan uzaklaştırarak dijital tedarik zinciri kavramını; kullanılan yöntemleri ise klasik yöntemler yerine yapay zekâ tabanlı yöntemlere bırakmaktadır. Bu noktada makine öğrenmesi algoritmaları büyük verileri analiz etmede kullanılan yapay zekâ tabanlı uygulamalar olarak karşımıza çıkan ve bilgisayarların öğretilmesine dayanan algoritmalarlardır. Makine öğrenmesi algoritmaları klasik yöntemlere göre daha az hata ile gerçeğe daha yakın tahminler yapmaktadır. Literatürde tedarik zincirlerinin hemen her aşaması ile ilgili çalışmalar olmasına ve tahmin konusunun zincirin farklı kısımları için ele alınmasına rağmen yapay zekâyı dayalı uygulamalar kısıtlıdır. Bu nedenle literatürü çeşitlendirmesi amaçlanan bu çalışma tasarlanmış ve makine öğrenmesi algoritmaları ile bir şirketin satış miktarı geçmiş veriler kullanılarak tahmin edilmiştir. Makine öğrenmesi algoritmalarıyla yapılan analiz sonuçlarının klasik yöntemlere göre üstün olduğu farklı çalışmalar tarafından ortaya konmuştur. Bu çalışma sonucunda elde edilen bilgiler kullanılarak işletmelerin karar verme süreçlerine bu bilgileri nasıl entegre edeceği araştırmacılar ve şirket yöneticileri için açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tedarik Zinciri Yönetimi, Karar Verme, Makine Öğrenmesi, Tahmin.

OECD ÜLKELERİNDE LOJİSTİK ALTYAPI KALİTESİNİN İHRACAT PERFORMANSINA ETKİSİ

Sümeyye UZUN

Arş. Gör. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Ondokuz Mayıs Üniversitesi,

sumeyye.uzun@omu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3994-1698

ÖZET

Bu çalışmanın amacı lojistik altyapı kalitesinin OECD ülkelerinin ihracat performansına etkilerinin panel veri yöntemleriyle analiz edilmesidir. Çalışmanın hipotezi lojistik altyapı kalitesinin ihracat performansına pozitif katkısı olduğu şeklinde belirlenmiştir. Bu hipotezi sınamak amacıyla Kosta Rika dışındaki 37 OECD ülkesine ait 2006-2019 yılı verileri kullanılarak panel regresyon modelleri tahmin edilmiştir. Çalışmada bağımlı değişken olarak ihracatın gayri safi yurtiçi hasıla içerisindeki payı kullanılırken açıklayıcı değişken olarak ise karayolu altyapısının kalitesi, liman altyapısının kalitesi ve havayolu taşımacılığının kalitesi analize dahil edilmiştir. Ayrıca kontrol değişken olarak ticari açıklık ve doğrudan yabancı yatırımlar veri setine eklenmiştir. Çalışmada karayolu altyapısının kalitesi, liman altyapısının kalitesi ve havayolu taşımacılığının kalitesinin ihracat üzerindeki etkisinin tespiti için üç farklı model kurulmuştur. Bu bağlamda öncelikle kullanılacak panel regresyon modellerinin tespit edilmesi amacıyla F testi, LM testi ve Hausman testi yapılmış ve elde edilen bulgular üç model için de en uygun tahmincinin rassal etkiler modeli olduğunu göstermiştir. Modellerde heteroskedasite, otokorelasyon ve yatay kesit bağımlılığı sorunlarının tespiti için uygulanan testler sonucunda; Levene, Brown ve Forsythe'nin testi heteroskedasite sorununa, Baltagi-Wu'nun yerel en iyi değişmez testi ile Bhargava, Franzini ve Narendranathan'ın Durbin Watson testi otokorelasyon sorununa ve Pesaran'ın CD testi, Friedman'ın CD testi ve Frees'in CD testi ise yatay kesit bağımlılığı sorununa işaret etmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar üç modelin de dirençli tahminci ile tahmin edilmesi gerektiğini gösterdiği için Driscoll-Kraay tahmincisi ile modeller kurulmasına karar verilmiştir. Modellerin tahmininden elde edilen sonuçlar, karayolu altyapısının kalitesi, liman altyapısının kalitesi ve havayolu taşımacılığının kalitesinin ihracat üzerinde pozitif etkisi olduğu hipotezini doğrulamıştır. Buna göre, OECD ülkelerinde karayolu altyapı kalitesindeki bir birimlik değişme ihracatı yaklaşık 0.92 birim artırırken, liman altyapısının kalitesinin bir birim artması ihracatı yaklaşık 1.05 birim yükseltmektedir. Havayolu taşımacılığının kalitesindeki bir birimlik artışın ihracat üzerindeki etkisi ise yaklaşık olarak 0.57'lik bir yükseliştir.

Anahtar Kelimeler: İhracat, Lojistik, Altyapı.

LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ VE CO₂ İLİŞKİSİ: GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER ÖRNEĞİ³

Şaban Fatih Yılmaz & Tuncay Çelik

Arş. Gör., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Tarsus Üniversitesi, fatihyilmaz@tarsus.edu.tr,

ORCID ID: [0000-0002-4095-7187](https://orcid.org/0000-0002-4095-7187)

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Kayseri Üniversitesi, tcelik@kayseri.edu.tr,

ORCID ID: [0000-0003-2667-4786](https://orcid.org/0000-0003-2667-4786)

ÖZET

Ulaştırma sektörü karbondioksit salınımına neden olan sektörlerin en önemlilerinden biri olup gerek ulusal gerekse uluslararası ticaret hacmindeki artış, nüfus ve e-ticaret hacmi gibi faktörler ile birlikte karbondioksit (CO₂) salınımını artırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında teknolojik imkânlar, ticaret hacmi ve ulaştırma politikaları gibi konular ulaştırma sektörü için önemli hale gelmektedir. Uluslararası düzeyde bir gösterge niteliğindeki Lojistik Performans Endeksi (LPI), ülkelerin lojistik performansını değerlendirmek üzere lojistik altyapısının ve hizmet kalitesinin ölçülmesine yardımcı olan bir endekstir. Lojistik faaliyetler küresel karbon emisyonlarının büyük bir kısmını -tüm karbon emisyonlarının yaklaşık dörtte birini- oluşturduğundan, ülkelerin Lojistik Performans Endeksi seviyelerinin artırılması çevre kirliliğinin azaltılmasında faydalı bir strateji olma potansiyeline sahiptir. Çalışmada 2007-2020 yılları arasında gelişmekte olan ülkelerde LPI'nin CO₂ emisyonları üzerindeki etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda CO₂, GSYH (Gayri Safi Yurtiçi Hasıla), yenilenebilir enerji tüketimi (toplam nihai enerji tüketiminin %'si) ve fosil yakıtlar değişkenleri kullanılmış, verilerin analizinde Method of Moments Quantile Regression (MM-QR) yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, gelişmekte olan ülkelerde lojistik performans, CO₂ emisyonlarını negatif yönde etkilemektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan bu ülkelerde lojistik operasyonların iyileştirilmesi sonucunda CO₂ emisyonlarının azaltılabileceği değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, fosil yakıt kullanımının artışı sonucunda CO₂ emisyonlarının artabileceği, yenilenebilir enerji kullanımının artmasında ise CO₂ emisyonları üzerinde negatif bir etki yaratabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lojistik Performans Endeksi, Karbondioksit (CO₂), Gelişmekte Olan Ülkeler.

³ Bu çalışma Eğitim Yayınevi tarafından yayımlanmış olan “ULUSLARARASI TİCARET ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR-1” kitabında yer alan “Lojistik Performans Endeksi Skorunun Sera Gazı Emisyonları Üzerine Etkisi” adlı çalışmadan üretilmiştir.

TÜRKİYE'DE PANDEMİ SONRASI GERİ TOPARLANMA SÜRECİNDE İHRACAT TEŞVİKLERİNİN ÖNEMİ

Şükrü APAYDIN & Altunay NURAY

*Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü,
sukruapaydin@nevsehir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4640-8135*

*Arş. Gör., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü,
altunaynuray@nevsehir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1041-7702*

ÖZET

2019 yılı sonunda Çin'in Wuhan kentinde görülen Covid-19 virüsü, başlangıçta Çin ve Güneydoğu Asya'nın sorunu olarak algılandı da virüs hızla küreselleşerek dünyanın diğer bölgelerine yayılmıştır. Ülkeler arasındaki karşılıklı etkileşim bu yayılmayı kolaylaştırmış ve 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü Covid-19'un bir Pandemi olduğunu ilan etmiştir. Pandemi ağır küresel ekonomik maliyetleri de beraberinde getirmiş, küresel ekonominin hem arz hem de talep yönünü etkileyerek uluslararası tedarik zinciri ağlarında aksamalara hatta durmalara neden olmuştur. Pandeminin ne kadar süreceğine dair belirsizlikler, tüketici ve yatırımcıları olumsuz etkilemiş, tüketim ve yatırım malları taleplerinin ertelenmesine yol açmıştır. Tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar ve pandemiye karşı alınan önlemler çerçevesinde zorunlu olmayan üretim tesislerinin kapatılması iş gücü arzındaki düşüşe neden olmuştur. Bu gelişmeler uluslararası ticareti ve dolayısıyla ihracatı da etkilemiştir. Bu süreçte Türkiye'nin ihracatı üzerindeki daraltıcı etkilerin 2020 yılının ilk aylarında başladığı ancak özellikle nisan ve mayıs aylarında daralmanın en yüksek düzeye ulaştığı gözlemlenmiştir. Türkiye'nin Geniş Ekonomik Gruplar (BEC) sınıflamasına göre ihracat göstergelerine bakıldığında toplam ihracat, yatırım ve tüketim malları ihracatı, 2019 yılının nisan ve mayıs aylarına göre 2020 yılının aynı dönemlerinde yaklaşık %40-%50 oranında daralma göstermiştir. Sonraki aylarda iyileşme yaşansa da Dünya Bankası tarafından hazırlanan rapora göre Türkiye'nin 2019 yılı ihracat oranı %32,74 iken 2020 yılı ihracat oranı %28,56 olarak bir önceki yıla göre 12.7'lik bir oranda daralma yaşanmıştır. 1 Haziran 2020 tarihinde vaka sayılarında yaşanan azalmanın açıklanması ile kontrollü sosyal yaşam uygulamalarına geçilmiş ve normalleşme süreci başlamıştır. Bu çalışmanın amacı, normalleşme sürecinde ihracat teşviklerinin rolünü araştırmaktır. Çalışmada, pandemi öncesi ve sonrası dönem içerik analizi yöntemi kullanılarak ihracat teşviklerinin önemi belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, İhracat, İhracat teşvikleri, Türkiye.

YALIN ÜRETİM PLANLAMA VE TAKİP SİSTEMLERİ VE BİR UYGULAMA

Tekiner Kaya

*Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,
tekiner.kaya@nevsehir.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6136-5028*

ÖZET

Yalın üretim uygulamaları, ürettiği çarpıcı çıktılar ile pek çok sektör tarafından benimsenmiş güçlü bir kurumsal yaklaşım ve felsefe olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, otomotiv sektöründe faaliyet gösteren bir işletmede depo yönetimi, satın alma, üretim ve üretim yönetimi süreçlerini içeren ve tüm kurumu kapsayacak entegre bir yalın üretim uygulaması tasarlanmıştır. Otomotiv sektöründe faaliyet gösteren bir işletmede 8175 farklı hammadde/yarı mamulün, ortalama 950 parçadan oluşan ürün gruplarının üretildiği bir ortamda, depo, satın alma, lojistik, üretim planlama ve üretim yönetim sistemlerinin bir ERP yazılımı ile entegre edilerek tüm sürecin optimizasyonu hedeflenmiştir. Mevcut durumda karşılaşılan problemlere yalın üretim teknikleri kullanılarak karşı önlemler geliştirilmiş; tüm birimler arasında planlı ve etkin bir üretim akışının sağlanması sürecinde ise Heijunka Yaklaşımından yararlanılmıştır. Tüm birimlerin tek bir ana üretim planı üzerinden günlük iş planları oluşturulmuş ve elde edilen iş emirleri kurulan MES (Üretim Takip Sistemi) sistemi aracılığı ile takip edilmiştir. Planlanan ve gerçekleşen süreç, MES sistemi kontrolünde anlık olarak izlenebilmiştir. Bu süreçte, yalın üretim tekniklerinden faydalanılmış; dengeli bir üretim ve üretim yönetim sisteminin yapılandırılması sağlanmıştır. Termin süresi ve üretim kalitesi ana başlıkları altında elde edilen uygulama bulguları, termin süresinde %36,3 ve ürün başı hatalı/eksik parça sayısında ise %54'lük bir azalma olduğunu ortaya koymuştur. Diğer yandan ürün başı ortalama hatalı/eksik parça sayısı ise, 3,6 adete düşmüştür (-%53). Bu farkların sebepleri incelendiğinde, temel problemlerin üretim ortamında oluşan standart dışı çeşitli uygulamalar, tedarikçi ve lojistik kaynaklı problemler ile bütünsel bir üretim planlamadan yoksun yürütülen üretim süreçleri olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yalın Üretim, Üretim Lojistiği, Otomotiv, MES, Bütünsellik.

TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI TİCARET ÇALIŞMALARININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Uğur ADIGÜZEL & Ahmet Tayfur AKCAN

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Finans, Necmettin Erbakan Üniversitesi, uadiguzel@erbakan.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0003-1415-4273

Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Finans, Necmettin Erbakan Üniversitesi, atakcan@erbakan.edu.tr;

ORCID ID: 0000-0001-8210-7327

ÖZET

Uluslararası ticaret, cari açığın dengelenmesinde ve yeni yatırımların gerçekleşmesinde ekonomi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde uluslararası ticaret çok daha önemli bir yere sahiptir. Bir ülkede yapılan akademik çalışmalar ise, o ülkenin uluslararası ticaretinin durumu hakkında bilgiler vermektedir. Çalışmada web of science indeksinde yayınlanan başlık, özet ve anahtar kelimelerin en az birinde “international trade” ifadesi geçen ve yazarlarından en az birinin Türkiye’deki herhangi bir kurumda çalışan akademik çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda Türkiye’de uluslararası ticaret alanında en fazla çalışması olan üniversitenin Bilkent üniversitesi olduğu ve en fazla çalışılan anahtar kelimelerin ise sırasıyla ekonomik büyüme, çekim modeli ve yenilenebilir enerji olduğu; en güncel anahtar kelimelerin ise Covid-19 ve sürdürülebilir kalkınma olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Ticaret, Bibliyometrik Haritalama Analizi, Türkiye.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN DÖNGÜSEL EKONOMİDE TERSİNE LOJİSTİĞİN ROLÜ

Uğur ERDOĞAN

*Dr. Öğr. Üyesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman, Selçuk Üniversitesi İİBF, uerdogan@selcuk.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0001-8906-2977*

ÖZET

Günümüzde sürdürülebilir kalkınma hedefleri, lojistik sektörünü geri dönüşüm tabanlı tedarik zinciri modellerine yönelmeye teşvik etmektedir. Döngüsel ekonomi yaklaşımı, kaynakların çoklu kullanımı ve atıkların yeniden değerlendirilmesi yoluyla malzeme ve enerji verimliliğinin sağlanmasını amaçlamaktadır. Döngüsel ekonomi, geleneksel üret-tüket-at modeli yerine, kaynakların yeniden kullanılabilirliğine ve atıkların değerlendirilmesine dayalı sürdürülebilir bir ekonomik yapı sunmaktadır. Bu yaklaşım, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi için kritik bir strateji olarak ortaya çıkmıştır. Tersine lojistik, döngüsel ekonominin temel uygulamalarından biri olarak ürünlerin yaşam döngüsünün sonunda toplanması, geri kazanılması ve yeniden kullanılması süreçlerini yönetmektedir. Bu çalışmada, tersine lojistiğin döngüsel ekonomi çerçevesinde sürdürülebilir kalkınma hedeflerine olan katkısı ele alınmaktadır. Çalışma, tersine lojistik faaliyetlerinin karbon ayak izini azaltma, kaynak verimliliğini artırma ve ekonomik değer yaratma gibi çok yönlü faydalarına odaklanmıştır. Literatür incelemesi tersine lojistiğin, atıkların azaltılması, enerji tasarrufu ve çevresel etkilerin minimize edilmesi gibi alanlardaki etkilerini ortaya koymaktadır. Özellikle elektronik atıklar ve plastik ambalajların geri dönüşümü konusundaki uygulama örnekleri üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak tersine lojistik uygulamalarının, döngüsel ekonomi ilkeleriyle uyumlu olarak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasında kilit bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır. Geri dönüşüm tabanlı tedarik zinciri modelleri, lojistik sektörünün sürdürülebilirliğe olan katkısını artırırken, işletmelere çevresel ve ekonomik avantajlar sağlamaktadır. Gelecekte bu uygulamaların etkisini artırmak için daha fazla teknoloji entegrasyonu ve politika desteği gerekmektedir. Bu bağlamda, tersine lojistiğin hem ekonomik hem de çevresel boyutlarıyla ele alınması, döngüsel ekonominin temel taşını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tersine Lojistik, Döngüsel Ekonomi, Sürdürülebilir Kalkınma, Sürdürülebilir Lojistik.

TÜRKİYE'DE JEOPOLİTİK RİSKLER VE ULUSLARARASI TİCARET

Volkan HAN, Mehmet Gökcehan TEMEL & Yasin TEMEL

Doç. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,

volkanhan@nevsehir.edu.tr; ORCID ID: 0000-0003-3180-4186

Yüksek Lisans Öğrencisi, İktisat Yüksek Lisans, SBE, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi,

mehmetgokcehan.temel@egm.gov.tr; ORCID ID: 0009-0009-5110-8816

İl Basın ve Halkla İlişkiler Müdürü, Nevşehir Valiliği, yasin.temel@icisleri.gov.tr;

ORCID ID: 0000-0002-2308-1718

ÖZET

Jeopolitik riskler, uluslararası ticareti, yatırımları ve genel ekonomik dinamikleri etkileyen kritik belirleyiciler olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışma, Caldara ve Iacoviello (2018) tarafından geliştirilen Jeopolitik Risk (GPR) Endeksi'ni kullanarak jeopolitik risklerin Türkiye'nin uluslararası ticaret akışları üzerindeki etkisini incelemeye odaklanmaktadır. Gerginlikler, terör olayları, savaşlar ve daha geniş jeopolitik belirsizliklerden kaynaklanan gerçek zamanlı riskleri ölçen GPR Endeksi, bu risklerin doğrudan ve dolaylı kanallar aracılığıyla ticaret akışlarını nasıl etkilediğini anlamak için önemlidir. Jeopolitik riskler, uluslararası ticaret dinamiklerini şekillendirmede önemli bir rol oynamakta ve sıklıkla ihracatta, tedarik zinciri istikrarında ve bölgesel ticaret entegrasyonunda kesintilere yol açmaktadır. Artan jeopolitik gerginlikler belirsizliği artırır, işlem maliyetlerini yükseltir ve sınır ötesi ticaret faaliyetlerini engeller. Örneğin, jeopolitik riskler özellikle Çin'in ticaret modellerinde görüldüğü gibi yüksek riskli ortaklarla ticaret yapan ülkelerde ihracat akışlarını olumsuz etkiler (Liu vd., 2024). Diğer taraftan tedarikçiler, tedarik zincirlerinin bozulmasıyla politik olarak istikrarsız bölgelerden çekildikçe konteyner trafiğinde kesintilerle karşı karşıya kalır bu da ticaret hacimlerini azaltır ve bölgesel istikrarı olumsuz etkiler (Atacan & Açık, 2023). Ancak bu riskler ticareti tekdüze bir şekilde engellemez; bazen BRICS ülkeleri arasında görüldüğü gibi paylaşılan jeopolitik zorlukların ticaret entegrasyonunu ve ihracat hacimlerini artırdığı gibi daha yakın ekonomik iş birliklerini teşvik edebilir (Sohag vd., 2024). Latin Amerika'da jeopolitik riskler ticaret dinamiklerini değiştirmiş, bölge Çin ve ABD'den gelen etkileri dengeledikçe ithalat modellerini değiştirmiştir (Singh vd., 2023). Bu nedenle jeopolitik riskler genel olarak ticareti engellese de ülke dinamiklerine ve bölgeye özgü bir etkiyi yansıtan stratejik dengeler uluslararası ticareti yönlendirebilir. Bu araştırma, jeopolitik riskler ve uluslararası ticaret arasındaki ilişkiye dair Türkiye'ye özgü kanıtlar sunmak ve Türkiye'nin benzersiz jeopolitik bağlamını vurgulamak amaçındadır. Ön bulgular, jeopolitik belirsizlikleri etkili bir şekilde aşmak için hedefli ticaret politikaları ve risk azaltma stratejileri geliştirmenin gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca artan küresel gerginlikler ortasında uluslararası ticarete dayanıklılığı teşvik etmek için sektöre özgü etkileri ve politika müdahalelerini araştırmanın önemi vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Jeopolitik Risk, GPR Endeksi, Uluslararası Ticaret.

AFET LOJİSTİĞİNDE MAKİNE ÖĞRENMESİ KULLANILARAK DEPO DAĞITIM PLANI MODEL ÖNERİSİ⁴

Yasin AFŞAR & Arzum BÜYÜKKEKLİK

Doktora Öğrencisi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, yasin@ohu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-8454-4942

Prof. Dr., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi,

abuyukkeklık@ohu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0077-8686

ÖZET

Son yıllarda afetler hem sayıca hem de şiddeti bakımından artmıştır. Dünyada ve Türkiye’de afetlerden dolayı birçok insan zarar görmektedir. Afet yönetimi kapsamlı ve karmaşık bir yaklaşım gerektirdiğinden disiplinlerarası ele alınması gerekir. Bu disiplinlerden biri de afet lojistiğidir. Afet lojistiği afetlerden etkilenen insanların ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla mal, eşya ve bilgi akışının üretim noktasından tüketim noktasına kadar planlanması, yönetilmesi ve kontrol edilmesi olarak tanımlanır. Afet lojistiği afetlerdeki olağandışı ortamlarda insan ve bilginin de dâhil olduğu tüm kaynakların toplanması ve ihtiyaç yerlerine olabildiğince kısa zamanda ve etkin dağıtımıyla ilgilenir. Sadece afetlere müdahale aşamasında değil afetlerden sonrasındaki günlük yaşama dönüş sürecinde de afet lojistiği önemlidir. Ancak afetler zaman, şiddet, etki ve konum gibi pek çok parametre için belirsizlik içerdiğinden afet lojistiği zor bir konudur. Dijital teknolojilerin gelişmesi afet öncesi, afet sırası ve afet sonrası için tahmin, müdahale, hasar tespiti, yardım aşamalarında kullanılacak etkili araçlar sunmaktadır. Makine öğrenmesi de bu araçlardan biridir. Makine öğrenmesi bir makinenin verilen örnek ve önceki çıkarımlardan yola çıkarak kendi kendine öğrenmesi, bilgisayardaki verilerden bilgi edinmesi ve böylece problem çözmeye yönelik yeni öğrenme yolları geliştirmesidir. Literatür incelemesinde afet lojistiğinde makine öğrenmesinin kullanıldığı araştırmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Bu kapsamda çalışmada, makine öğrenmesi kullanılarak Türkiye’de sık ve yüksek şiddette yaşanan afetlerden depremlere yönelik bir dağıtım modeli önerilmiştir. Veri analizi için Phyton Programlama Dili (Analiz için Pandas, matematiksel hesaplamalar için Numpy kütüphanesi) ve sistem yapısı olarak nesne tabanlı mimariden faydalanılmıştır. Mesafe-bazlı kaynak dağıtım algoritmaları, ağırlıklı önceliklendirme sistemi ve dinamik kaynak tahsis mekanizması kullanılmıştır. Önerilen modelle, Türkiye Afet Müdahale Planı verileri ve şehirlerarası mesafe matrisi kullanılarak lojistik depolarda yer alan malzemelerin herhangi bir depremde etkilenebilecek illere makine öğrenmesi kullanılarak dağıtımı yapılmıştır. Böylece herhangi bir deprem anında afet lojistiğine dair malzeme dağıtımı otomatik olarak yapılabilecektir. Çalışmanın sınırlı literatüre katkı sağlaması beklenmekle birlikte; gelecekte farklı veri setleri kullanılarak öğrenme modellerinin doğruluğu arttırılabilir ve bu modeller afet anlarında çözüm üretecek sistemlere altyapı oluşturabilir.

⁴ Bu çalışma Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Prof. Dr. Arzum BÜYÜKKEKLİK danışmanlığında Yasin AFŞAR tarafından doktora tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Afet Lojistiği, Afet Lojistik Depoları, Makine Öğrenmesi, Python Programlama Dili.

